Baveloo-Boetjes

Emiel Fleerackers

bron
Emiel Fleerackers, *Baveloo-Boetjes*. Bode van het H. Hart, Alken 1933

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/flee001bave01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

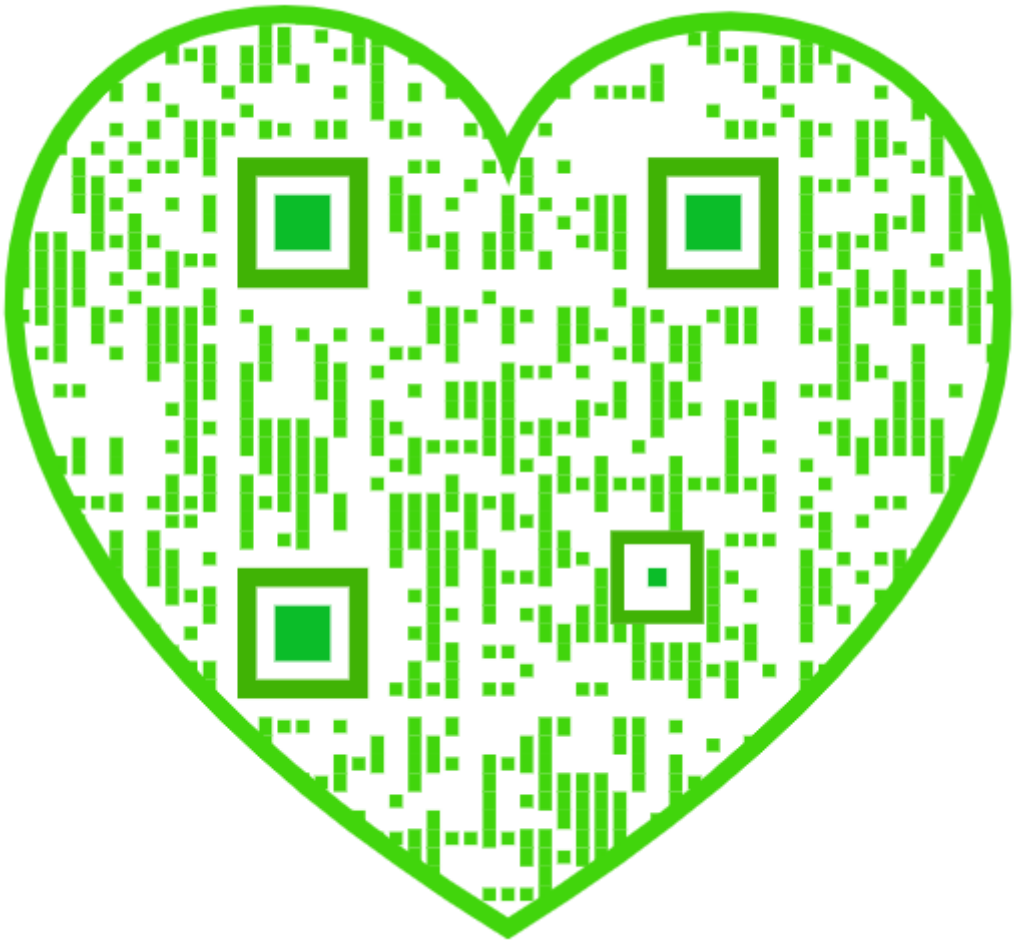

Boetjes speelt tooneel...

De Eerwaarde Heer Baveloo was langs het tuinpoortje in 't werkbuurtje gekomen, waar Boetjes gewoonlijk te lappen zat. Het lapstoeltje stond er, en lapschoentjes en lapbottientjes en lapleertjes... maar lapper Boetjes zat er niet.

Baveloo stiet de keukendeur open:

- 'Is hij niet thuis, moeder Boetjes?'

- 'Jawel' zei moeder Boetjes, 'maar sst!' - en ze lei een vinger op haar lippen. Ze stond op van haar naaistoeltje, opende hoedzaam de deur van

't opkamertje. Een zware stem galmde met dramatische tremolo's langs de trap omneer:

- ‘Ik kan het niet verduiken!
Ik moet voor 't levensgroen mijn beide j-oogen luiken!...
Wat is dat leven dan? Ween, teeder wichtje, ween,
Bij 't intreên op dien weg van louter haillоosheên!...
Helaas, rampzalig mensch, waar moet ik henen stappen?’

- ‘Wel, kom maar van de trappen!’ - rijmde Baveloo naar omhoog. De stem zweeg plots, en boven in de opening van de valdeur, verscheen een verbouwereerde schimme met een lederen schootsvel aan en een papier in de hand.

- ‘Zijt gij het, Mr Pastoor?’ - vroeg schimme Boetjes met een stemme zoo verbouwereerd als de schimme zelf. ‘Ik kom.’

Hij slefte naar beneden.

- ‘Dag Mr Pastoor.’

- ‘Zijn mijn schoenen gelapt, Boetjes?’

- ‘Om het rechtuit te zeggen, Mr Pastoor... wel, 't is geen twee minuten geleden, 'k was juist op u aan 't denken... Inderdaad.’

- ‘Wel!’ zei Baveloo, ‘dat 's telepathie... Zijn mijn schoenen gelapt, Boetjes?’

- ‘'k Zei het nog tegen ons moeder... nie' waar, moeder?... Ik zei zoo: Ik weet niet, zei ik zoo, maar we zullen Mr Pastoor hebben vandaag... Hoe noemt ge dat, Mr Pastoor?... Tele... wat?’

- ‘Boetjes’ zei Mr Baveloo goedig-weg, en zat neer op een stoel, dien moeder had bijgeschoven,

- ‘Boetjes, laten we maar van wat anders praten... Wat hoorde ik daar van louter heillloosheden en rampzalige menschen?’

- ‘Dat 's mijn rol, Mr Pastoor, dat 's mijn rol... Ge weet wel, nie' waar, dat de ‘Ware Broedermin’ met Vastenavond een stukje speelt...’

- ‘Ha, ja.’

- ‘'t Is een drama, Mr Pastoor, en heel aandoenlijk. En ik speel de hoofdrol...’

- ‘Hoe heet het, Boetjes?’

- ‘Het geheim van den schamelen schoenlapper. Dat wil treffen, nie' waar, dat ik nu juist de hoofdrol speel... Maar ten eerste, al zeg ik het zelf, 'k heb al 'ns meegespeeld in een drama; en dan, ze schatten dat ik, schoenlapper van stiel, die rol natuurlijk het best spelen zal... En mijn best zal ik doen: dàt spreekt, 't Is voor een goed werk, en 't is voor de kunst!... Maar, - en Boetjes krabde zijn stoppelbaard, - ik moet er veel schoonen tijd in steken... en zoo begrijpt ge, Mr Pastoor, dat uw schoenen...’

- ‘Ja’ excuseerde Baveloo zelf, ‘dat begrijp ik... Maar... 't is een schoon drama, Boetjes?’

- ‘Ja, Mr Pastoor, 't is van 't goei!’ zei Boetjes, blij dat het zoo verliep. ‘'t Is eigenlijk de sekretaris die 't gevonden heeft, maar de schoolmeester heeft er een handjen aangestoken, voor de rijmen, ziet ge; maar 't is... 't is zielroerend.’

- ‘Vertel het eens.’

Boetjes ging er bij zitten, stak af.

- ‘'t Gebeurt in Engeland, Mr Pastoor. En de minister van oorlog heeft een groot geheim, een staatsgeheim, op een papierke geschreven, om het zeker niet te vergeten. En om het papierke zelf niet te verliezen, heeft hij het verborgen tusschen de zolen van zijn beste paar schoenen, ziet ge. En 't is een geheim, waarvan het bestaan afhangt van 't Britsche Keizerrijk. Goed. Maar op 'ne keer, dat die schoenen wat ‘door’ begonnen te geraken, laat zijn madame, die natuurlijk van niets weet, ze wegdragen naar den lapper. Goed. In 't volgend bedrijf nu, ziet ge den lapper thuis, in een armoedig dekor, en... enfin, hij vindt het papierke tusschen de kapotte zolen. Dadelijk ziet hij, wat er op het spel staat. Hij schiet zijn schort uit, zijn frak aan, en wil direkt naar 't ministerie van oorlog. Maar... op dat oogenblik!... Want ge moet weten, Mr Pastoor: daar leeft op dien tijd in Engeland, een bende rondreizende muzikanten, maar dat zijn verkleede Duitschers, spionnen, en die hebben dit papierke in de mot gekregen, ziet ge...

- ‘Hoe dat?’ - vroeg Mr Baveloo.

- ‘Ja... dat 's in 't tweede bedrijf. Daar grijpt een bal plaats, een dansbal op het tooneel. En de minister heeft al een toertje of twee gedanst met een prinses; en opeens trapt de prinses op zijn voeten. En ze zegt:

> Pardon! gij ziet, Mijnheer, dat ik van schaamte bloos!
> Hoe is het mogelijk! Want ben ik toch een doos,
> dat ik mijn voeten zet op uw verlakte schoenen!...

En de minister zegt:

> Mijn schoenen, dat is niets; die zal de knecht wel boenen;
> Maar wat er in zit, o prinses!...

En zij, nieuwsgierig:

> Wat zit er in?...

Enfin, ja, om kort te gaan, hij vertelt haar wat er in de zolen van zijn schoenen zit... Maar, Mr Pastoor, 't waren nu die Duitschers die muziek speelden op dit bal... en een van hen, de bugel, spitst zijn ooren en verneemt het geheim...

En zoo dan, in 't volgende bedrijf, die vier Duitschers vallen het huis binnen van den schamelen schoenlapper; en de hoofdman zegt:

> Waar is het stuk papier, waar dat geheim op staat?

Ik:

> Dat stuk papier is 't mijn; weet dat! o onverlaat!

Hij:

> Gij gaat dat stuk papier op één twee drij mij geven!

Ik:

> Nog liever geef ik u, o valsch gespuis, mijn leven!

En zoo brengt het één woord het ander mee, en terwijl ze gevieren in een hoek van het theater staan te beraadslagen wat ze me lappen gaan, hangen of radbraken, sta ik vooraan op het tooneel en spreek een lange alleenspraak uit... 't Gaat zoo:

> Vaarwel, o lentezon, vaarwel, o duurbaar kroost!
> mijn eega ook!... vaarwel!... Zoekt opwaarts uwen troost!
> Ik zal u niet meer zien! Neen, 'k kan het niet verduiken!...
> Ik moet voor 't levensgroen mijn beide j-oogen luiken!

Wat is dat leven dan? Ween, teeder wichtje, ween,
Bij 't intreên op dien weg van louter haillooshеên!
Helaas! rampzalig mensch, waar moet ik henen stappen?
't Geheim mijns vaderlands, dat zal ik niet verklappen!...
Mijn plicht, ja, wil ik doen, en varen recht door zee,
al vind ik daar den dood, en onuitspreek'lijk wee!...

Maar om kort te gaan... Terwijl de vier Duitschers nu gereed staan om mij hun dolken in het hart te ploffen, neem ik op eens een wanhopig, heldhaftig besluit; en ik zeg:

Papierke, wees gerust! aan niemand geef 'k u af!
Maar weze mijne maag uw sombergapend graf!

En... ik verslind het papierke!... Maar op hetzelfde oogenblik steken de Duitschers me dood - en 't gordijn valt! - Het laatste bedrijf is mijn begrafenis. Daar komt een lijkstoet over het tooneel. De Suisse voorop. Dan de lijkdragers met de kist. En muziek. En de koning, in den rouw, en de koninklijke familie, en de ministers... Een deftige begrafenis, inderdaad. En de vier moordenaars worden gehangen. En op het graf van den schamelen schoenlapper spreekt de Koning de lijkrede uit:

‘Wie zweeft hier, vrienden, aan?... Wie ligt hier zoo in zwijm?...
Het was een klein papier, maar 't was een groot geheim.
Hier zal in Engeland geen stem ooit over zwijgen!
Ga vrij, o schaamle ziel, ga vrij nu hooger stijgen.
Al is de held nu heen, toch blijft er iets hier van;
naamlijk, zijn naam en faam!... Ik zeg: dat was een man!’

Toen zweeg Boetjes. Aandachtig en geduldig had Baveloo naar 't spannend relaas geluisterd...

- ‘'t Pakt 'ne mensch’ - zei Baveloo.

- ‘Nie' waar, Mr Pastoor?... En dat ga ik nu eens perfekt spelen... Een perfekte schamele schoenlapper!’

- ‘Dat 's maar redelijk, Boetjes. Als ge speelt, moet ge perfekt spelen, vooral in zoo een stuk.’

- ‘Natuurlijk. 't Is niet voor 't succes; maar, zooals ge zegt, Mr Pastoor, als ge speelt, moet ge perfekt spelen, al is 't dan ook maar de rol van een schamelen schoenlapper.’

- ‘Zijn mijn schoenen gelapt, Boetjes?’

Zóó plots kwam dit, dat Boetjes opschoot om de plotsigheid.

- ‘Ha... ha neen, Mr Pastoor, 'k heb waarlijk den tijd niet gehad... met... met... dat stukje.’

- ‘Ja maar, ja maar, Boetjes’ zei Baveloo, ‘dat is zot.’

Een pooze. Boetjes voelde dat er iets komen ging. En een heel tijdje lang schudde Baveloo een ernstig hoofd weg en weer, aldoor heel meelijdend Boetjes bekijkend. En moeder Boetjes, die maar te naaien en te naaien zat bij 't venster en geen woord had gesproken, lei 't naaiwerk stil neer op haar schoot en keek toe.

- ‘'t Is zot, Boetjes’ - hernam Baveloo. ‘Zoodus hebt ge nu veertien dagen lang uw rol als schoenlapper, uw echte rol, in 't werkelijke leven, verwaarloosd, om zoo perfekt mogelijk een gemaakte rol van schoenlapper te spelen in een tooneelstukje?... Dat is zot.

‘Onze-Lieve-Heer, Boetjes, heeft ook een stukje geschreven, een echt stukje; en ieder mensch die leeft, moet daarin meespelen, Boetjes.

> ‘De wereld is een schouwtooneel,
> elk speelt zijn rol, elk krijgt zijn deel.

‘Elke mensch staat in 't leven op de planken; en in de zaal zit het vol kijkers: menschen, duivelen, engelen; en elk van ons leeft zijn leven, dat is: speelt de rol, die God voor hem uitkoos. Drie bedrijven: 't eerste bedrijf is klucht; dat is de jeugd; het tweede bedrijf is spel, gewoon spel, klucht en drama onder malkander; het derde bedrijf is drama; dat is de ouwe dag. En 't gordijn dat is de dood. En uit de een koelis, rechts, souffleert God; en uit de ander koelis, links, souffleert de duivel.

‘En ieder krijgt zijn rol te spelen: Paus of straatvager, rijke prins of schamele schoenlapper. Maar spelen moeten we!

‘Ook die schamele schoenlappers! Die hebben, onder ander, in hun rol, dat ze de schoenen te lappen hebben van de pastoors, als de pastoors zeggen: schamele schoenlappers, lapt me die schamele schoenen eens.

‘En die rol nu, Boetjes, die God ons te spelen geeft, dat is, wat ze noemen: ons werkelijke dagelijksche leven, met zijn kleine... wat zeg ik? met zijn groote dagelijksche plichten!

‘En wat zoudt ge zeggen, Boetjes, als 'ne speler,

in plaats van zijn rol te spelen, in de koelissen blijft staan, en zegt: Ik speel niet?'

Boetjes zweeg. Moeder Boetjes keek maar toe.

- 'Hm! wat zoudt ge zeggen, Boetjes?'

- ''k Zou zeggen, Mr Baveloo, dat het niet mag', - zei Boetjes wee- en deemoedig.

- ''t Mag hem zeker niet, Boetjes. 't Mag hem zeker niet!... Maar den dag van vandaag, ze blijven simpelweg in de koelissen staan en ze spelen hun rol niet. 't Wil zeggen: ze volbrengen de plichten niet van hun dagelijksch leven. 't Wil nog zeggen: ze verwaarloozen het ééne noodige, het *unum necessarium*, en ze willen perfekt een bijrolletje spelen! En 't wil ook nog zeggen: ze willen wel, in een stukje van 'De Broedermin' een perfekte schamele schoenlapper spelen, wat zeg ik? zelfs een held en een martelaar; maar als ze simpelweg, in 't goddelijke stukje van 't dagelijksche noodige leven, de schoenen moeten lappen van een ouwen pastoor, dan hebben ze geen tijd...

'En zoo is het tegenwoordig met al de mannen' - besloot Baveloo pessimistisch.

- 'Dat 's waar' - zei moeder Boetjes.

- 'Moeder, zwijg' zei Boetjes nerveus; 'als 't u belieft, zwijg, als wij zoo serieus spreken.'

En een goede raad was dit wel, want Baveloo ging voort:

- 'En met de vrouwen is het juist eender...

'Wat altemaal maar dit bewijst: dat het veel ge-

makkelijker is, Boetjes, in een tooneelstukje held en martelaar te zijn met een kroontje op, dan in 't dagelijksche leven met een klak op; veel gemakkelijker, in een stukje, engel te spelen met gouden vleugelen, dan in 't dagelijksche leven, een engel te zijn in burgerskleêren; veel gemakkelijker, een heldhaftig schoenlapper te zijn in een stukje, en kloekmoedig, trots dolk en dood en Duitschers, papierkes te verslinden, dan simpelweg, in 't werkelijke leven, mijn schoenen te lappen.

'Ik heb er duizenden gezien, in stukjes, die held waren, en martelaar, prachtig, subliem! - En in 't leven zag ik er millioenen, die zegden: ik zou een ideale perfekte schoenlapper zijn, als ik tijd had, en gelegenheid, en geld, en spatie; en ik zou een ideaal christen zijn, als ik niets anders te doen had... Maar intusschen zijn 't martiko's in plaats van martelaars. - Salut!'

Baveloo stond op, wilde heen. Maar Boetjes:

- 'Mr Pastoor, gij hebt me geroerd! En ik heb u begrepen!... En ik zeg maar één woord: Ik speel niet mee! Ik geef mijn rol terug.'

- 'Neen Boetjes, zoo niet' zei Baveloo beslist... 'Speel zoo perfekt mogelijk uw rol in 't Geheim van den schamelen schoenlapper...! - maar lap vandaag, vandaag nog, mijn schoenen. - Dag Boetjes! Dag Moeder!'

Boetjes bezoekt Antwerpen...

Op dien schoonen Pinksterdag zat E.H. Baveloo en Boetjes in 't prieeltje van Pastors hoveke, en genoten de gulle zon, zoo warm, en de bloemen, zoo honiggeurig, en al de feestelijkheid van den heiligen dag.

- ‘Dan zullen we 't daarbij houden’ - zei Baveloo, en daarmee lag het laatste plooike gevouwen en gestreken van de reis naar Antwerpen, die 's anderdaags gebeuren zou.

Plots, Boetjes sloeg met zijn rechter- op zijn linkerhand, en lekte, waar 't hem zeer deed.

- ‘Ik meende begoire’ zei Boetjes ‘dat het een vlieg was, en 't was een bie... Ge kunt die beesten niet betrouwen.’ -

- ‘Daar zijn vele beesten, die ge niet kunt betrouwen’ zei Mr Baveloo... ‘En aldus ende zoodanig zijn vele menschen.’

- ‘Dat 's waar’ zei Boetjes en zoog op zijn hand.

- ‘Bij voorbeeld, advocaten.’

- ‘Persies.’ -

- ‘Persies, Boetjes, betrouw geen advocaten als ze klappen.’

- ‘Dat's waar’ zei Boetjes en lekte zijn hand.

- ‘En geen schoenmakers, als ze lappen.’

- ‘En geen pastors, als ze tappen’ lapte Boetjes zot.

- ‘Maar’ ging Baveloo voort en liet het zot lapsel ongemerkt, ‘maar, wien 'ne mensch vooral niet betrouwen mag, dat is zijn eigen zelf. Nie' waar?’

Boetjes zweeg, Boetjes wachtte 't af. Boetjes kende Mr Baveloo en de venijnigheid van Mr Baveloo.

- ‘'ne Mensch doet maar wijselijk, Boetjes, met zijn eigen zelf niet al te best te betrouwen; noch wanneer hij zwijgt, noch vooral wanneer hij spreekt, surtoe bij zijn eerste woord... Ik zeg, Boetjes, twee dingen zijn wijs, honderd percent: goed de pap te roeren, vooraleer ge de pap opdient; zoo zit de suiker eengalig verdeeld; en driemaal uw tong te roeren, vooraleer ge spreekt. Dan vloeit er wijsheid.

‘'t Eerste woord is zot; het tweede woord kan redelijk zijn; maar, zit de heiligheid ergens, dan zit ze in 't derde woord.’

Een poosje stilzwijgen... Boetjes zat en zocht een derde woord, ten minste een tweede, - maar hij zweeg.

- ‘Ik ken iemand’ zei Baveloo stillekes, met een schuinsch oogje op Boetjes, ‘ik ken iemand, die op dit oogenblik zoekt naar een derde woord, 't woord van de heiligheid! of ten minste naar een tweede woord, 't woord van de redelijkheid! - en die iemand zwijgt!’

Plots, Mr Baveloo rees op, ging vóór Boetjes staan, lei plechtig als benedictie's zijn twee handen over 't hoofd van verbaasden Boetjes, sprak:

- ‘Proficiat, Boetjes!... 't Is waar, gij hebt niet het derde woord gevonden, het woord namelijk waaruit heiligheid opgloort; noch het tweede woord gezegd, waarin de redelijkheid woont; maar gij hebt ook het eerste woord verzwegen waarin zotte musschen nestelen...’

- ‘Mr Pastoor...’

- ‘Zwijg, Boetjes! om de liefde Gods! en bederf uw stilzwijgen niet! Daar is maar één zotter ding dan een zot ding te zeggen; en dat is, een zot ding te doen... Tot morgen, Boetjes!’

's Anderdaags, in den vroegen voornoen, stonden ze reisvaardig: Mr Baveloo, Boetjes en Sander, die

meemocht; - Mr Baveloo met besten overjas en tik; Boetjes, stijf in de stessel, sigaar met twee bandjes; Sander, net- en vetgekamd, blinkend van de sunlight, kraaknieuwe schoenen. En van op den dorpel, Moeder Boetjes, met de handen op de heupen gekapt, en zoo klein haar oogskes onder de zon, keek ze uitgeleide. Bij den omdraai van de straat, keerde Boetjes nog eens om, en, fier als een Kempisch haantje, knikte; ‘Dag Moeder!’ En zij knikte tegen; ‘Dag!’

Station, tiketjes, treingebommel - en treingebommel - en treingebommel - met een halte in elk station om 'ne mensch-op of 'ne mensch-af; en dan opnieuw gebommel tot het naaste station, - want, zei Boetjes: 't was een bloktrein direkt tusschen elke twee staties - en eindelijk brulde een stem: ‘Antwaarpèu! Uitstappèu!’ -

En buiten 't station, Mr Baveloo, in 't midden stappend, een Baedeker met tik en toog; rechts de heer Boetjes, fier en feestelijk; links, de jonge heer Sander, die oogen te weinig had.

- ‘Zoon, zei Boetjes, goed kijken. Daar valt hier veel te leeren.’

- ‘Wa' volk!’ - riep Sander lyriek en botste op een heer.

- ‘Zoon, goed uit uw oogen kijken’ - zei Boetjes en glimlachte eens tot den heer, tot excuus.

- ‘En hier staan we op de Keyserlei’ - zei Baveloo - ‘en ginder liggen de boulevards.’ -

- ‘Wa' straten!’ riep Sander.

- ‘Ja, zoon, zei Boetjes, en zoo ligt het hier vol... Nu de Meir op.’ -

En de Meir op.

- ‘Wa' winkels!’ - riep Sander.

- ‘Ja, zoon, dat's hier de luxe grandioos’ - zei Boetjes.

Plots, daar doemde vóór hen de Boerentoren op.

- ‘Wa'ne grooten too-oren!’ - riep Sander.

- ‘Ja, zoon, zei Boetjes, dat's ne wolkenkrabber.’ -

- ‘Kra-krabt die de wolken?’ - vroeg Sander die weten wilde of hij echt de wolken krabte.

En neven den toren voorbij, geraakten ze op 't Groen Kerkhof... En Sander ging roepen: ‘Wad'e kerkhof!’ - maar hij zag op tijd, over een standbeeld heen en de boomen, een anderen hoogen toren, met overal stukken uit, dat ge er dwars doorheen zaagt.

- ‘Wa' ne schoonen too-ooren!’ riep Sander.

- ‘Ja, zoon, dat's Onze-Lieve-Toren, de glorie van zijn eeuw.’ -

En terwijl, al tusschen door, Eerw. Baveloo zijn Baedekersambt vervulde en bijzonderheden ophaalde uit folklore en geschiedenis van Antwerpen, kwamen ze op de wandeling langsheen de Schelde.

- ‘En zoon, dat 's het Scheld nu’ zei Boetjes, fier alsof hij het zelf geschapen had.

- ‘Wa' water!’ riep Sander.

- ‘Ja, zoon’ zei vader, - ‘en dan moest ge 't in de week eens zien!’
En met de tram nu, dwars een half uur ver, naar den Dierentuin.
Langs de dubbele rij papegaaien:
- ‘Wa' vogels!’ riep Sander.
- ‘Ja, zoon... dat *zijn* me de vogels, nie'waar!’ In de apenzaal:
- ‘Wad' apen!’ riep Sander.
- ‘Ja, zoon, bekijk ze maar goed, want *zoo'n* apen ziet ge thuis niet.’
Bij de buffels, lama's, kameelen:
- ‘Wa' beesten!’ riep Sander.
- ‘Ja, zoon, en die kemel daar, dat is het schip van de woestijn.’
In de zaal der olifanten... Sander barstte los lyriek:
- ‘Poffer... wa...!’
Klets! een averechtsche swing van vader sloeg hem de rest van zijn lyriek plat...
- ‘Pas op uw woorden!’ bulderde Boetjes... en hij bekeek Baveloo, en Baveloo bekeek Boetjes... ‘Pas op uw woorden! 't Eerste woord is 't beste niet! nie' waar Mijnheer Pastoor?’
- ‘Zeker en vast, Sander’ verweet Baveloo zoetjes, vader heeft gelijk... Altijd eerst nadenken!’ -

's Anderdaags, toen Mr Baveloo en Boetjes malkander weerzagen, Baveloo vroeg:

- ‘Apropo, Boetjes, wat zijn zoo al de dingen, die een mensch niet betrouwen mag?’
-

- ‘Advocaten, als ze klappen, Mr Pastoor’, zei Boetjes, en schoenmakers als ze lappen, en pastoors’...

- ‘Ja, en verder?’

- ‘Noch uw eigen zelf niet, Mr Pastoor, als ge zwijgt, noch vooral als ge spreekt, noch surtoe bij 't eerste woord... Want, Mr Pastoor, 't eerste woord is zot; het tweede woord kan redelijk zijn; maar, zit de heiligheid ergens, dan zit ze in 't derde woord.’

- ‘Goed zoo’, zei Baveloo, en proficiat voor 't exempel, dat ge gisteren, in den Dierentuin, op Sander zijn wezen sloegt.’

- ‘Had ik geen gelijk, Mr Pastoor?’ vroeg Boetjes, paedagogisch fier.

- ‘Hm hm!... ja wel!’ en dit ‘jawel’ kwam er zoo eigenaardig uit, dat de paedagogische fierheid zonk.

Baveloo nam zijn bril af, vaagde de glazen met zijn zakdoek...

- ‘Ten minste, Boetjes’ en Baveloo stak zijn bril een armlengte boven 't hoofd uit, sloot een oog, en keek zoo of de glazen rein stonden, - ‘ten minste, Boetjes, gij hadt gelijk, voor Sander!... en ik geloof, dat Sander voortaan als hij nog eens een olifant te zien krijgt, op zijn eerste woord zal passen... natuurlijk, als er vader bij staat!’

- ‘Ik hoop het toch’ zei Boetjes, voorzichtig.

Een poozeke zwijgens...

- ‘Boetjes, wat zoudt ge zeggen, als een pastoor preekt dat ge geen velo moogt stelen... en hij steelt zelf een auto?’...

- ‘Ja, wat zou ik zeggen?’ dubde Boetjes... Ik meen, Mr Pastoor, ik zou niks zeggen.’

- ‘Niks?’

- ‘Niks. Maar ik zou hèèl vèèl denken, Mr Pastoor.’

- ‘Persies! Boetjes! persies!... Akkoord! akkoord! akkoord!... En toen gij daar Sander op zijn uithangbord sloegt, toen heb ik ook hèèl vèèl gedacht, Boetjes!’

- ‘Is 't waar, Mr Pastoor?’

- ‘Ik dacht zoo, Boetjes, aldus: Als 'ne mensch moet passen op zijn eerste woord, wat zullen we gaan zeggen van zijn eerste beweging?... En, Boetjes, het eerste woord van zoon Boetjes was er nog maar half uit, en de eerste beweging van vader Boetjes lag er al teenemaal op’...

- ‘'t Is potv...’

- ‘Ssst!... Let op uw eerste woord!’

- ‘'t Is waar!’ verbeterde Boetjes, met een confiteor in zijn één oog, en verbazing in 't ander.

Plots, Baveloo sloeg naar een bie op zijn hand, en trof ze, - en 't was simpel-weg een groote vlieg... geweest.

- ‘Ik meende’... vergoedde Baveloo.

- ‘Dat 's niets,’ ruischte Boetjes, en met een

schuinsch oogske: ‘Een eerste beweging, Mr Pastoor.’ -

Baveloo begreep.

- ‘Ja, Boetjes, heiligen raad geven en heiligen raad volgen, - dat zijn weeral twee dingen... We zullen toch maar ons beste doen, Boetjes... en beter dan zijn best kan niemand, ook Ons-Heer niet.’

Boetjes verkoopt een kwakkel...

En dit is het vierde puntje, dat een kwakkel vóórheeft op een filosoof; namelijk, dat een kwakkel wel een filosoof kan storen in zijn filosoofsel, maar dat een filosoof geen kwakkel kan storen in haar kwaksel...

Dat ondervond, al een heel sezoen lang nu, Mijnheer Baveloo, rustend Kanunnik op het Begijnhof.

Hij zat daar, stil man van stillen vrede, op zijn kamertje, dat met zijn open venster uitgaf op een tuintje vol geurende zomerbloemen; zat daar, omstuwd en gestoffeerd met boeken; wijsgeerige boe-

ken achter hem, wijsgeerige boeken naast hem, links en rechts; wijsgeerige boeken vóór hem, vlak onder zijn neus; zat daar te denken, diep diep dat er de diepte van verloren was...

Kwak!...

te denken over al die geweldige wereldvragen, als daar zijn: *ens ut sic*, - de mysteries van tijd en ruimte, - 't argument van Sint

Kwak-wa...!

Anselmus, de *flatus vocis* van Roscelinus, het *sic et non* van Abelardus, de *ars magna* van Lullius...

Kwak-wa-dak!...

En nu sedert een tijdje had hij uit zijn ouden stal een ander stokpaardje voor den dag gehaald; en dit was de kwestie: hoe de deugd van geduldzaamheid zoo al past in het temperament van elkendeen.

Kwak-wa-dak! Kwak-wa-dak!...

Mijnheer Baveloo zuchtte, keek met een frons langs het venster uit, zag over zijn tuintje heen, tegen 't achtergeveltje van schoenlapper Boetjes, zag dat vervloekte kooitje...

Kwak-wa-dak!...

met dat getralied galerijtje, - en daarin die vermalelijde

kwakkel!...

Wat die kwakkel hem reeds zenuwachtig had gemaakt, 't is met geen pen te beschrijven! Ze hing er nog maar sedert de lente...

Kwak!

Maar zij had al meer gekwakt dan een gewone kwakkel op zes jaar.

En 't was toch niet dat Mijnheer Baveloo zoo partikulier nerveus was... Zooveel andere en zoo vervelende dingen verdroeg hij!... Als Boetjes bij voorbeeld

Kwak-wa...!

Als Boetjes bij voorbeeld daar zelf vóór zijn open raampje, uren lang, een stuk oud stijf leder op zijn kei zat mak en plat te kloppen, verdroeg het Mijnheer Baveloo niet?... Eens, ja-wel, had hij van uit de verte, zoo, met zijn hand, teeken gedaan, - een smeekteeken, - of Boetjes niet stiller wilde kloppen; maar Boetjes had hem heel vriendelijk tegengelachen met een ‘Dag, Mijnheer Pastoor’ - en nog geweldiger doorgeklopt!... En Mijnheer Baveloo had het kalmpjes verdragen...

Juist zooals hij het

Kwak-wa...!

Juist zooals hij het kalmpjes verdroeg, als Boetjes, stuk leder mak en plat, pekdraden zat te trekken, al zingend daartusschen, met zijn gescheurde tremolobasstem, zijn oud en immereender lijfstuk van een liedje:

> Als ik helaas een blik sla in 't verleden,
> En zie hoe groot mijn vaderland eens was!...

Wa-dak!

En tot in 't hoog-heroïsche, *usque ad heroicitatem, inclusive*, hief Mijnheer Baveloo zijn mannenmoed

op, wanneer een halven dag lang per week, moeder Boetjes, op 't achterkoertje van haar huis, met twee andere wijven, bij de waschkuip stond te klappen, te klappen

Kwak-wa-kwak-wa-dak!...

dat er zelfs 'ne veearts zou bij ziek vallen.

Kwak!...

Maar die kwakkel! die kwakkel!...

Zoodat het niemand verwonderen zal, dat Mijnheer Baveloo, op 'ne mooien morgen, naar Boetjes ging, en:

- ‘Boetjes, verkoopt ge die kwakkel niet?’
- ‘'k Peinze van neen, Mijnheer Pastoor.’
- ‘Ik geef er u vijf frank voor, Boetjes.’

Boetjes krabde eens met zijn elsje in zijn hair.

- ‘Mijnheer Pastoor, zei Boetjes, ik geloof niet dat er zoo twee kwakkels in 't land zitten. Want, distingeerde Boetjes, daar zijn kwakkels en kwakkels... Maar wat heeft 'ne mensch aan een kwakkel, die niet kwakt? Maar déze kwakkel, mijn kwakkel!... Ziet ge, Mijnheer Pastoor, dat 's een kwakkel van het tweede broeisel, en dat zijn de echte... Die van 't eerste zijn te jong, die van 't derde zijn te oud; maar die van het tweede!... Ik zeg niets, Mijnheer Pastoor, ik zeg maar altijd: Geef me kwakkels van 't tweede broeisel...
- ‘Wel, Boetjes, ik geef er zes frank voor.’

Kwak-wa-dak...!

- ‘Hoort ge'm, Mijnheer Pastoor? - vroeg Boetjes, met zijn zwarten pekduim over zijn schouder naar 't venster heen... Dat 's nog al 'ne vogel, nie' waar?... Dat is 'ne vogel... Daar zou 'ne mensch zijn leven lang naar zitten te luisteren.’

- ‘Hewel, Boetjes’ besliste Mijnheer Baveloo, ‘ik geef u acht frank voor die kwakkel.’

- ‘Hm hm hm’ - morde Boetjes.

- ‘Wel Boetjes, geef ze voor acht frank aan Mijnheer Pastoor’ viel moeder Boetjes er nu tusschen lijk een menschelijk konkordaat, dat er tot nu toe had bijgestaan met de handen op de heupen... ‘Acht franken, verklapte ze, ge kunt het op geen veertien dagen verdienen.’

- ‘Hier zoo! zei Boetjes, 'ne man is 'ne man!... Geef me tien franken, Mr Pastoor, en gij krijgt er het kooitje bij.’

En Mijnheer Baveloo zei al: ‘Akko...’

Maar Boetjes, plots:

- ‘Eén conditie, Mr Pastoor!... De kwakkel niet wegdoen!... En ze tegen den achtergevel van uw huis hangen dat ik ze kan hooren en zien’...

En een beetje geroerd, maar misschien lag er 't roersel maar boven-op, zei Boetjes nog, al stond er zijn eigen vrouw bij:

- ‘Daar is waarlijk in heel de wereld geen schepsel, dat ik zoo geire zie als die kwakkel.’

En nu hing de kwakkel in haar kooitje tegen den

achtergevel van Mijnheer Baveloo; en terwijl deze zich verdiepte in zijn beschouwingen over de deugd van geduldzaamheid, hoe deze namelijk zooal past in het temperament van elkendeen, kwakte de kwakkel...

Drie dagen lang, werd Mijnheer Baveloo tot brekens toe bekoord om die kwakkel te wurgen, maar hij had zijn woord gegeven, en dan ook, Rezina, de meid, kwam daar heel ekonomisch tegen-op:

- ‘Maar Mijnheer de Kanunnik, 'ne vogel van tien franken!... Zou het geen *zund* zijn?’

Na drie dagen begon de wurgenswoede zoo wat te koelen, de vijandschap te versmelten, en was ze dan ook al niet bekeerd tot vriendschap, toch, 't kwaksel werkte niet zóó vervelend meer op zijn zenuwen; hij werd aan 't kwaksel gewoon, zóó gewoon dat de gewoonte stilaan een verlangen werd; en 's namiddags keek Mijnheer Baveloo tweemaal naar 't kooike uit, omdat de vogel tien minuten lang zweeg...

En den zevenden dag...

Kwak-wa!...

een dag vol zon juist en blijde warmte en licht, met heel den hemel vol optimisme, 't gekwak hielp hem in zijn beschouwingen, 't inspireerde den filosoof, en hij murmelde, frischblij als bij een verrassing: -

‘Maar die vogel zingt hoegenaamd zoo leelijk niet!’

En vol genot en bewondering stond hij nu naar het kwaksel te luisteren, toen opeens de huisbel tjingelde, en, twee minuten later, Boetjes binnentrad, wat gezjeneerd.

- ‘Ha, dag Boetjes!’

- ‘Dag Mijnheer Pastoor!’

- ‘Wat is er, Boetjes?’ - vroeg Mijnheer Baveloo, ziende dat er iets was.

- ‘Wel, Mijnheer Pastoor’ zei Boetjes, en hij draaide zijn vettig klakske in zijn handen rond. ‘Kan ik mijn kwakkel terug hebben, Mr Pastoor?’

- ‘Uw kwakkel?’ vroeg Mijnheer Baveloo verbaasd. ‘Sa sa! Boetjes! geen kinderstreken, nie' waar!... 'ne Man is 'ne man, Boetjes.’

- ‘En een kwakkel is een kwakkel, Mijnheer Pastoor, 'k Wist niet dat 'ne mensch zóó van een kwakkel houden kon. 'k Heb 't er aan mijn hart van zitten, Mijnheer Pastoor. 'k Heb dezen nacht geen oog geslapen. 'k Houd te veel van dien vogel, ziet ge.’

- ‘Maar enfin!’ zei Mijnheer Baveloo, dat 's niet ernstig, Boetjes, 'ne mensch moet zoo zijn hart niet zetten op een kwakkel!’

- ‘Me dunkt’ weerde Boetjes, ‘gij zet er uw hart toch ook nog al op, Mijnheer Pastoor.’

Dat was *ad hominem*. Maar zoo rap vangt ge een oud-professor in filosofie niet onder een hoedje. En, met een *negatio paritatis*:

- ‘Dat 's hetzelfde niet!... Ik heb ze eerlijk betaald!’

- ‘Dat 's waar’ - gaf Boetjes toe. ‘Luister eens hier, Mijnheer Pastoor.’ - En toen, klaar en recht-uit, met de hand op de borst, zei Boetjes

zijn tweede reden, - en de tweede reden, die een mensch aangeeft, is altijd de echte:

- ‘Mijnheer Pastoor, 't zit hem zoo: sinds die kwakkel bij u hangt, werkt dat kwaksel mij op de zenuwen.’

Een stilte toen... want met dat ééne woord ging er een hemel van filosofie open vóór 't brein van Mijnheer Baveloo! en hij kreeg er plots een klaren kijk mee op de deugd van geduldzaamheid, hoe deze namelijk past in het temperament van elkendeen.

En hij staarde Boetjes aan, en zweeg, stomstil lijk een genie, die opeens een wonder uitvindt. En Boetjes wachtte. Toen, met een roering in 't hart, nam Mijnheer Baveloo Boetjes bij den arm, en, zóó vaderlijk, met de rechterhand doctoraal omhoog:

- ‘Boetjes jongen, Boetjes! daar zit veel dings in die kwakkelzaak!... Veel wijsheid, Boetjes!’

Boetjes zei niets, stond verdonderd van de plecht, die gebeurde.

- ‘Ik zeg, Boetjes! Wij rooven de wijsheid op haar eigen nest!’

Kwak-wa!...

- ‘Een minuutje, Boetjes!’

't Was zoo een mysterieus spel, dat Boetjes nu zei:

- ‘Mijnheer Pastoor, ik geloof dat hier twee menschen zot aan 't worden zijn; en ik ben er één van.’

- ‘Sst!’ - siste Baveloo.

Hij zat bij zijn schrijftafel, nam een boek, waarop

goudgedrukt stond: Apophthegmata, maakte wat kladwerk in zijn hoofd, en schreef... Toen stond hij op, kwam bij Boetjes weer, las luid-op het geschrevene:

- '*Ita natura comparatum est ut quae in nobismetipsis virtutes, in aliis vitia nobis esse videantur...*

Begrijpt ge dat, Boetjes?'

- 'Neen, Mijnheer Pastoor.'

- 'Dat wil zooveel zeggen als: 't zit hem van nature zoo, Boetjes: als b.v. iemand trommelt op de tafel, dan krijgt ge 't op de zenuwen; maar als ge 't zelf doet, dan is 't muziek.'

Boetjes knikte.

- ''t Zit hem van nature nog zoo, Boetjes: als daar iemand zit met de voeten te dansen, dan krijgt ge 't op de zenuwen; maar danst gij zelf aldus, 't is krek of ge op een kermispaardje zit.'

Boetjes knikte.

- ''t Zit hem van nature nog zoo, Boetjes: als daar iemand zit te eten al lippesmakkend, ge krijgt het op de zenuwen; en als ge 't zelf doet, is het zoo smakelijk.'

Mijnheer Baveloo zocht achter een vierde voorbeeld, maar Boetjes was hem vóór:

- 'En 'k peinze, Mijnheer Pastoor, 't zit hem van nature zoo: als de kwakkel van uw gebuur kwakt, dan krijgt ge 't op de zenuwen; maar kwakt uw eigen kwakkel, dat is plezant.'

- 'Persies! Sessa! Boetjes!' - juichte Mijn-

heer Baveloo. ‘Ge hebt het vast. Dat 's heel de theorie. Neem nu nog de zedeles erbij mee; namelijk: 'ne mensch moet maar altijd denken dat de kwakkel van zijn gebuur zijn eigen kwakkel is... Is dat geen echte wijsheid, Boetjes?’

- ‘Ja wel, zei Boetjes, ja wel!... 't Is maar spijtig, Mijnheer Pastoor, dat we die theorie en die zedeles en die wijsheid geen acht dagen vroeger vonden... Dag, Mijnheer Pastoor.’

- ‘Dag Boetjes!’

Boetjes spelt de les...

Op 't bovenkamerke van 't achterhuis, bij 't open raam, dat uitgaf op zijn tuintje, zat tusschen boeken, boeken en boeken Mr Baveloo, rustend pastor; zat Mr Baveloo te denken, - vastgevaren op de kwestie, hoe 't komt, dat de menschen zoo vaak het lage stellen boven 't hooge, en de juiste verhouding van de dingen uit het oog verliezen.

Van tegen den witgekalkten muur, uit zijn eiken kader, bekeek hem de kalme blik van zijn eerbiedwaardigen Heer-Oom, in leven leeraar in de god-

geleerdheid en, dood, vereeuwigd zoo door zijn wijze werken als door dit zijn portret in olieverf.

Plots! een snorren van iets door de kamer. Baveloo keek op en - bots! een vuil plaksel tegen Heer-Oom. Baveloo op; naar 't venster; ziet den kleinen Boetjes, 'ne leelijken rosse! wegspringen, huis-in... Toen bekeek Mr Baveloo 't vuil plaksel; en 't was een vooze raap, stukgesmeten tegen 't portret.

‘Smerige rosse’ morde Baveloo.

En recht naar Boetjes.

- ‘Is Boetjes thuis?’ vroeg hij een beetje barsch aan moeder Boetjes, die daar te naaien zat, met een modebladje naast haar, en, met den voet een klein, schreiend Boetjesje wiegende.

Ze stond op, stak een deurken open, en:

- ‘Piet!’

- ‘Wat iest?’

- ‘Mijnheer Pastoor moet u hebben!’

Geruisch en gerommel van schoenmakersgerief; en Boetjes, met een versleten sloef aan en pekhanden, kwam te voorschijn, en zoo gul:

- ‘Dag, Mijnheer Pastoor.’

- ‘Boetjes’ zei Baveloo kort, en haalde een stuk raap te voorschijn, ‘dat heeft uw leelijke rosse Sander...’

- ‘Ssst! Mr Pastoor’ viel Boetjes er nog korter tusschen. ‘Leelijk? Laat dàt gedekt. En ros? Laat dàt maar zoo.’

- ‘Enfin, dàt heeft hij door mijn raam gesmeten, vlak op een schilderij.’

- ‘Sa sa!’ lachte Boetjes plots. ‘Ja, smijten jong, dàt kan hij. In de week nog, daar zat hier een spreeuw op 't dak, nie' waar, moeder, en hij smeet ze er af met een ouwen pantoffel. Krek er af.’

- ‘Ja’ zei moeder, en ze liet er even 't naaisel bij stil liggen, ‘ja, rap is hij, en slim ook, Mijnheer Pastoor. En ge zoudt het hem niet altijd geven, nie' waar, vader. Hij kan er zoo onnoozel gaan bij staan.’

- ‘Juist mijn eigen vader, in den tijd’ zei Boetjes.

- ‘En mijn moeder’ zei moeder. ‘'t Moet in den aard zitten, Mr Pastoor.’

Geen enkel woord had Mr Baveloo ertusschen gezet. 't Was hem inderdaad al bezigheid genoeg geweest simpel weg te luisteren - en te denken. Anders, nog al cyniek; maar juist dit cynieke verbaasde hem zóó dat hij zweeg.

Hij bekeek het naaigoed in moeders handen.

- ‘Wat is dat?’ vroeg hij.

- ‘Een passementrieke, Mr Pastoor, een passementrieke... En dat moet zóó, op een plat stuk komen met van bezijen een lizereeke, op 'ne fond van moiré!’

- ‘Ha’ bewonderde Mr Baveloo.

- ‘Ja, Mr Pastoor’ kwam er Boetjes nu tusschen, ‘dat 's hààr specialiteit, de mode's... Wat

ons-moeder van de mode's niet weet, dat 's de moeite niet waard te weten.' -

- 'Hum' hoestte Baveloo. En filantropisch:

- 'Moeder, de kleine schreeuwt.'

- 'Die schreeuwt den godslieven dag' - zei moeder Boetjes als excuus. 'Boetjes, duw zijn tutter eens in den anisette.'

Zoo deed Boetjes, en de jonge Boetjes zoog zoete zaligheid in en zweeg. Toen viel een duif op den dorpel van 't open raam.

- 'Tiens, mijn tuimelaarke' zei Boetjes met een plotse vleug geestdrift; en Baveloo insgelijks bewonderde 't lieve beestje: met zijn blijde pluimkuifje, zijn blauwen, witgevlekten rug, terwijl het op zijn korte pootjes over het raamplintje weg en weer tripte, koerelend van fier plezier.

- 'Schoon ding, nie' waar, Mr Pastoor?'

- 'Ja wel' zei Baveloo.

- ''t Beste ras van 't land.'

- 'Hoe wint ge die, Boetjes?'

- 'Ja, Mr Pastoor. Dat's zoo rap niet uiteengedaan! Dat vraagt veel kennis, en geduld, en geld. 'k Heb daarboven boeken liggen, wel voor tweehonderd frank; en daar heb ik allemachtig meer in gestudeerd dan ge zoudt peinzen, Mr Pastoor. Fu fu fu fu, floot Boetjes, en 't beestje koerelde inniger en vinniger.

- ''k Heb daar nog een koppel ringslagers zitten' ging Boetjes voort, 'en ringslagers, dat zijn

ook de beste! Die broeien zeven, acht maal per jaar. Fijn vleesch... Dan heb ik nog... maar wacht eens.'

Hij leunde doorheen 't raam, floot zijn fluitje; en van op het dak viel een heele vlucht duiven op 't achterkoertje, ze kirden en krioelden. En Boetjes noemde soorten: daar, 'ne kropper, en dàt waren pauwstaartjes, en die twee daar, pagadetten, en dragonders, en capucientjes, sinjoren, smerlen, hoogvliegers... een heel volk duiven, grauw, blauw, gespikkeld, gevlekt, geplekt.

En Boetjes deed aan den Heer Baveloo al de techniek ervan uiteen, en openbaarde de geheimen van de duiventeelt, saam met de allerhande manier van fokken en op voeden, naar gelang ras en familie, soort en slag.

En heel gedwee en leerzaam luisterde Mr Baveloo, terwijl Moeder Boetjes voortdeed met haar passementrieke's, aldoor maar de schommelende wieg pedaleerend, en soms al 'ns kindje Boetjes paaiend met zijn anisette-tutter.

Toen zei Mr Baveloo:

- 'Nu moet ik weg, Boetjes... Apropo, vroeg hij, kunt ge vandaag niet eens komen?' -

- 'Ja wel' zei Boetjes, wat verwonderd.

'Wanneer best, Mr Pastoor?' -

- 'Wanneer ge wilt' - zei Baveloo zoo.

Boetjes kwam dien avond op 't studeerkamertje van den Heer Kanunnik.

- ‘Ga eens zitten, Boetjes.’

Boetjes zat, wachtte...

- ‘Een sigaar, Boetjes?’

- ‘Ja wel, Mr Pastoor.’

Boetjes was gevleid, maar speculeerde zoo wat in zijn binnenste. Hij voelde dat er iets op handen was.

Mr Baveloo blies een rookwolkje op. Boetjes evenzoo. En plots nu:

- ‘Hoe is 't met uw duiven, Boetjes?’

- ‘Met mijn duiven, Mr Pastoor?’ vroeg Boetjes, en daar spande een springveer in zijn ziel - heel goed, Mr Pastoor, buitengewoon!’

- ‘Ik geloof, Boetjes, dat gij, waar 't duiven doet, alles kent... alles!’

Dat was gezegd op een toon, dien Boetjes niet betrouwde; en zoo, heel voorzichtig:

- ‘Ik peinze, Mr Pastoor, ze zullen me geen dooie duif in de handen steken voor een levende.’

- ‘Wat voor kleur hebt ge 't liefste, Boetjes?’

- ‘Wat voor kleur?’ vroeg Boetjes, en hij sprak woordje voor woordje, want, zeg ik, hij betrouwde 't spel niet.

- ‘De witte bij voorbeeld... en de aschgrauwe... en... de schalieblauwe’...

- ‘En die rosse?’ barstte Baveloo... ‘Hoe is 't daarmee?’ -

- ‘Rosse?... 'k En heb... Ha!... onze rosse!... onze Sànder? Ik meende dat ge 't over duiven hadt, Mr Pastoor!’ -

- ‘Wel ja, ik had het over duiven; maar nu heb ik het over uw zoon... rossen Sander.’

En nu zag Boetjes dat al dit duivengepraat niet anders was geweest, dan, lijk ze zeggen, een inleiding.

- ‘Hewel, Boetjes, hoe is 't met dien rosse? Waar zit hij?’ -

- ‘Ja, Mr Pastoor, zei Boetjes, weer heel profijtelijk om maar zoo weinig weg te geven als het moest, ‘dat weet ik persies niet, Mr Pastoor.’

Daar ging 'ne vinger omhoog, een doctorale vinger van Mr Baveloo, kanunnik, oud-leeraar in de wijsbegeerte.

- ‘Dàt weet ge niet, Boetjes, dàt weet ge niet. Waar uw wit-zwing zit, en uw schalieblauwe, en uw pauwstaartje, dàt weet ge; maar waar uw rosse zit, dàt weet ge niet. Van uw duiven weet ge alles; van uw kinders weet ge niets... Om dat duivensport te kennen, koopt ge voor tweehonderd franken boeken; maar, Boetjes! hebt ge ooit 75 centiemen uitgegeven aan een boekje over kinderen? En voor uw duiven hebt ge alle geduld over van de wereld, en uren en uren kunt ge er achter fluiten, zoo lief en zoo teer als suiker en siroop; maar met uwen rossen Sander hebt ge zooveel geduld niet... Ge smijt er liever met een ouden schoen achter, of met een leelijk scheldwoord, dat ge niet naar uwen afschuwelijksten duivekropper zoudt smijten’...

Vijftig jaar oud was Boetjes en had in zijn schoenlapperstiel ook al wat meegemaakt aan ruzie met den

woorde-rhetoricale; en als moeder Boetjes het hare zeggen wilde, dan geraakte zij haar koopwaar ook wel kwijt; maar nooit of nooit had Boetjes zoo verbouwereerd gezeten als hier nu, - bij dezen ouden, toch zoo zoeten man, bij dien grijzen heiligen Pastoor Baveloo, die hem, Boetjes, daar zoo maar zat af te schrommelen dat het een plezier was... een plezier voor Baveloo. En stil zat Boetjes te luisteren, en zijn sigaar hing lam en uit tusschen zijn vingers; - hij zat, halfdoodgedonderd door de verbazende woorden van dien profeet uit het Ouwe-Testament. - Niet dat Mr Baveloo luid riep, en met zijn armen schermde en vuur schoot uit zijn oogen; neen! Hij sprak zoo maar effen-weg, constateerend, en lei zoo links en rechts een spiertje spot - en vooral, hij zei *waarheden*... en dàt verdonderde Boetjes...

- 'Dat trouwt er zoo maar opaan' zei Baveloo; 'dat trouwt maar op, en ze weten niet eens wat trouwen is; en ze zijn vader en ze zijn moeder... en van kinderen weten ze niets niets niets! Van duiven weten ze alles en van passementriekes is 't de moeite niet waard te weten wat zij er niet van weten! Een belachelijk passementrieke en een dom plat stuk! dàt moet de wereld redden! dàt gaan ze nakijken en bestudeeren in illustraties; en als de kindekes weenen in de wieg, dan mogen ze anisette tutteren... anisette dat die kinderen voor hun leven lang verstompt; en ze worden geschommeld en gewiegd, dat er hun kopke van draait en hun maagske wordt van overhoop

geschud; - dat zijn me de moeders!... Hemel, vergeef het hun!

‘En de vaders? 'ne Leelijke kropper en een lompe witzwing, dàt is 't leven! dàt is geld waard en tijd en moeite en geduld!... maar de kinderen!... de kinderen met een onsterfelijke ziel!... dàt mag wild loopen, en los loopen!... en verloren loopen!...

‘En dat zijn me de vaders... Proficiat!’

Toen zweeg Mr Baveloo; en zwijgen deed Boetjes... Of elk van hen langs de fantastische pleinen en woestijnen van hun verbeelding de kinderen zagen verloren loopen.

Plots, Baveloo bekeek Boetjes...

- ‘Boetjes, gij zijt geen dommerik, en ik hoop dat ge mij begrepen hebt’...

Boetjes stond recht, en een wijsvinger vlak vooruit naar Mr Baveloo:

- ‘Mr Pastoor, gij zijt een filosoof, dat zeg ik, en gij hebt gelijk’...

- ‘En, Boetjes, 'k heb het u niet gezegd, om u te kwetsen, verstaan?’...

- ‘Mr Pastoor, gij hebt me niet gekwetst’ zei Boetjes met overtuiging, ‘maar 'k heb het toch gevoeld... En mijn leven lang zal ik u dankbaar zijn, Mr Pastoor.’

Hij stak zijn hand uit als bewijs op zijn belofte; en Mr Baveloo voelde aan den druk dat de belofte gemeend was...

Boetjes kwam thuis...

Moeder zat er nog steeds, tusschen tafel en wieg, bezig met haar passementriekes en lizereekes, aldoor het kleine Boetjesje met den voet wiegende.

Boetjes ging er een oogenblik bij staan en zweeg. En toen, plots:

- ‘Wat is dat?’ vroeg hij en wees naar 't prullapke, dat ze vernaaide.

- ‘Dàt?’ en ze keek op, verwonderd dat een mensch zóó dom kan zijn. ‘Dat 's een passementrieke..’

- ‘En dàt?’

- ‘Een plat stuk, Piet!... Maar zijt ge nu kindsch geworden?’

- ‘En dàt?’ ging Boetjes effentjes voort, en wees naar het anisette-fleschje op de tafel.

- ‘Luister eens, Piet’ klonk het antwoord boos, ‘nu is 't genoeg, nie' waar?’

Boetjes kruiste langzaam zijn armen overeen, knikte ernstig het hoofd, en zóó kalm-gemeend:

- ‘Inderdaad’ zei Boetjes, ‘inderdaad, 't is genoeg... Passementriekes, platte stukken, lizereekes, moireekes, bries-biskes, en heel 't zot sport van wat ze mode noemen, - daar zijn ze thuis in, daar weten ze alles van!

‘En dat zijn de moeders ja! dat zijn me de moeders! Hemel toch! Dat trouwt er zoo maar opaan; dat trouwt maar op; en ze denken dat een passementrieke of een plat stuk de wereld zal redden! en dàt

gaan ze nakijken en studeeren in illustraties; en om de mode te weten, koopen zij een abonnement op mannekespapieren; maar hebt ge ooit 25 centiemen uitgegeven aan een boekje over kinderen?'

Moeder Boetjes had vader Boetjes natuurlijk reeds doende gezien in alle mogelijke humeuren; maar nu openbaarde Boetjes zich aan zijn wederhelft in een gedaanteverwisseling waarvan ze nog nooit was getuige geweest... 't Naaiwerk was stilgevallen, haar vingeren beweegloos, en ze bekeek met starren blik den Boetjes, die daar zoo, echt gemeend, in 't midden van den haard stond te prediken en op te spelen.

- 'Maar - van kinderen weten ze niets niets niets!... en als de kindekes weenen' - hier een pathetisch gebaar naar de wieg, - dan mogen ze anisette tutteren... anisette dat de kinderen voor hun leven lang verstompt; en als ze moeten een slaapke doen, dan worden ze zoo maar gewiegd en geschommeld, dat er hun kopke van draait en hun maagske wordt overhoop geschud... En dàt zijn me de moeders!'...

En Boetjes lei een wereld sarkasme in dien *dàt*...

- 'Ge zegt niets, nie' waar?... 't Is maar best!'

Maar opeens, en zoo ernstig als haar man zelf:

- 'Vader Boetjes...'

- 'Wacht, nog een woordje... nog één woordje... Al die passementriekes, en bries-biskes en de rest, dat zijn altemaal foefkes zonder 't minste be-

lang, maar hier, *hier* in die wieg, daar ligt een kindje met een onsterfelijke ziel!'

Dit woord, met al de subliemiteit ervan, was Boetjes' leste munitie. Hij zweeg.

- 'Vader Boetjes!... als ik zoo eens over uw duiven begon?'

- 'Ssst! Zwijgen! wacht tot morgen... maar ik zal u eens laten zien dat hier iets veranderen zal...'

Hij klom recht den zolder op; en twee minuten later kwam hij beneden, met in zijn handen twee bebloede duifjes... En dat waren zijn twee ringslagers... die zeven, acht maal per jaar broeien... zoo fijn vleesch! -

Juist kwam de rosse van zijn straatlooperij thuis. -

- 'Ro... Sander' zei Boetjes, 'draag deze duifjes recht naar Mr Baveloo, met mijn complimenten, en beleefd zijn, hoort ge! en vraag hem vergiffenis voor wat ge dezen morgen gedaan hebt... Doen, hoort ge! En rrecht naar huis komen, zulle... Rrrecht! Ik heb u iets te zeggen'...

Boetjes hoort gaarne fono...

Mijnheer Baveloo komt bij Boetjes binnen, haalt van onder zijn mantel een ouwen pantoffel vóór den dag, en:

- ‘Boetjes’ -

Hij zweeg - gepakt. Bij de tafel onder 't lamplicht, zat Boetjes met een boek, en moeder Boetjes, met naaiwerk, en Sander, met schoolwerk. Maar moeder Boetjes naaide niet en Sander schreef niet... Ze luisterden stom naar vader, die voorlas. En alle drie zaten ze daar, vader, moeder, zoon, met tranen over

hun gelaat, echt-geweende tranen! tranen op naaiwerk, schoolwerk, boek, en over drie gezichten. En dat is het, wat Baveloo pakte.

En meewarig:

- ‘Wat leest ge daar, Boetjes?’ -

Ze keken alle drie op, met 'ne zucht... Boetjes schudde 't hoofd, sloeg 'ne keelslag of hij een pilleke slikte, en:

- ‘Een schoon boek, Mr Pastoor!’ -

- ‘Zoo?’...

- ‘Ja 't is schoon’ - zei moeder Boetjes en slikte een pilleke binnen.

- ‘Is 't waar, Sander?’ -

- ‘Ja, Mr Pastoor’ - en Sander wreef met den rug van zijn hand een traan uit over zijn wezen.

- ‘En wat vertelt het zoo al?’ - vroeg Mr Baveloo.

Boetjes raapte zijn gedachten saam, en vertelde, met soms een bij nota ertusschen van Sander, een commentaar van moeder, den inhoud van: ‘*De stem uit het graf*’. En Mr Baveloo vernam, dat er eens in Amerika een prins leefde, zoo rijk als de zee diep - en zoo geweldig verslaafd aan den drank dat de prinses er een ziekte van opdeed. En de geleerdste dokter kwam bij haar ziekbed, en zei dat zij het niet lang meer zou trekken... Enfin dan maar! zei de prinses in haar lot gelaten...

- ‘En van dien fonograaf, vader’ - onderbrak Sander.

- ‘Ja, zoon, een beetje geduld. Alles niet in ééns.’ -

Wel dan, Mr Baveloo moest weten, dat die prinses een schoonen fonograaf had, en juist vóór ze sterven ging, liet ze in 't geheim, nog een fonoplaat fabrikeeren, met een liedje daarop. -

- ‘Lees het nog 'ns vader’ - zei moeder Boetjes en snikte op voorhand.

Boetjes las:

> ‘'k Ga sterven, o mijn duurbare eega!
> Ik vraag u niet, neen! dat ge meêga,
> maar vooraleer ik zelf moet gaan,
> beloof me, zweer dat gij voortaan
> zult deftig zijn in werk en woord,
> zooals 't in onzen stand behoort;
> en dat ge door uw eigen schuld
> geen sterken drank meer drinken zult!’

En op 't oogenblik nu, dat ze sterven ging, en dat de familie, van haren kant en van zijnen kant, bij het sterfbed stond te weenen, gaf ze stillekes een teeken aan den dokter...

- ‘Met haar stervende oogen’ - preciseerde moeder Boetjes.

...en de dokter draaide plots! de plaat af!

De prins verschoot, luisterde - en had nog juist den tijd om te snikken en plechtig te zeggen:

- ‘Welnu, o duurbare vrouw, 't is beloofd! en ik zweer het.’ -

Toen stierf ze.

- ‘En van dien dag af’, besloot Boetjes, ‘van toen af, Mr Baveloo, telkens als de prins bekoord werd en weer lust gevoelde naar sterken drank, draaide hij eerst de plaat af... en dan viel de bekoring; en...

- ‘Ja’ - zei moeder Boetjes geroerd.

- ‘En hij heeft nog jaren geleefd, maar nooit meer gedronken - dà' nie' meer!’ - en Boetjes knipte met den duim over den vinger.

- ‘En als hij zelf sterft, vader...’ zei Sander die 't leste nog 'ns wilde hooren.

- ‘Ja’ zei Boetjes, ‘als de prins zelf zijn einde voelde naderen, schreef hij in zijn testament dat ze hem zouden begraven met de fonoplaat op zijn hart.’ -

- ‘Ja.’ -

Daar was een oogenblik stilte in de huiskamer, en elk scheen verre-weg te zijn met zijn gedachte, om te luisteren misschien of soms een geheimzinnige naklank van 't roerende lied uit Amerika naar hier toekwam, in 't schamele huis van Boetjes.

- ‘'t Is aandoenlijk’ - zei Baveloo.

- ‘'k Heb nooit zoo iets gelezen n zei Boetjes, ‘dat me zóó pakte.’

- ‘Ik ook niet’ - zei moeder Boetjes.

- ‘'t Is aandoenlijk inderdaad’ - herhaalde Baveloo - en flap! sloeg plots met zijn pantoffel een klets om Boetjes' ooren dat het watste!... En hij haalde reeds een gebaar uit om ook om de ooren van

moeder Boetjes... maar hield zich plots in... en ‘stil!’ - fluisterde hij... ‘stil!’ - en luisterde gespannen: ‘Ik hoor ze... ik hoor ze weer!... ik hoor ze duidelijk...’ en zijn oogen stonden strak op den muur vast, en de pantoffel rilde in zijn hand.

- ‘Hoort ge niets, Boetjes?’ -
- ‘Neen’... zei Boetjes met zijn hand op de heete wang.
- ‘En gij, moeder?’ -
- ‘Neen, Mr Pastoor’ - zei moeder Boetjes en keek of er een zot in huis stond.
- ‘En gij, Sander?’ -

Sander was twee stappen achteruit geweken, en knikte neen, verbaasd.

En weer een stondeke stilte, of er spoken op komst waren.

Met een hand op de borst, en de oogen naar 't plafon omhoog, sprak nu Baveloo, weer kalm geworden:

- ‘Weest gerust!... 't Is voorbij!...’

En doodgewoon: ‘Boetjes, repareer dezen pantoffel eens’...

Toen ging hij heen, en bij de deur:

- ‘Komt ge morgen 'ns binnen, Boetjes?... En breng mijn pantoffel mee...’

- ‘Kom binnen, Boetjes, kom binnen!... Ha! mijn pantoffel is gerepareerd? - Goed zoo... Pak 'ne zit, Boetjes.....

‘Nu was ik warempel aan 't verzen schrijven, Boetjes.’ -

- ‘Allo?’ -

- ‘Ja... Over 'ne fonograaf... Een wonder machientje toch, nie' waar, Boetjes?’ -

- ‘Wat machientje, Mr Pastoor?’ - vroeg Boetjes, een beetje verstrooid.

- ‘'ne Fonograaf... Zoo maar een plaat, die draait... een metalen puntje dat erover glijdt... en 't zingt en 't spreekt...

‘Dat moet een verbazing geweest zijn voor Adam, toen hij voor de eerste maal 'ne fonograaf hoorde!’

- ‘Adam?’ -

- ‘Ja... Adam en Eva... Ge kijkt zoo verbaasd, Boetjes.’ -

- ‘'ne Fonograaf’... zei Boetjes aarzelend... ‘'ne fonograaf in den tijd van Adam... en van Eva!’ -

- ‘En waarom niet?... Oooo!... riep Baveloo hoog en lang... Nu begrijp ik het!...’ En hij bekeek Boetjes over zijn bril heen en sprak langzaam:

- ‘Ik geloof, Boetjes, dat tusschen uw brein en mijn brein een mist hangt... de mist des misverstands, nie' waar?...’

- ‘Dat kan’ - zei Boetjes voorzichtig.

- ‘'t Is!... gij zegt: fonograaf!... en ge bedoelt: een houten kasje met een wieltje in, en een plaat erop, waarover een pinneke draait en dat jankt en kraait!... Maar ik, Boetjes! als ik zeg: fonograaf!...

dan bedoel ik: de stem van mijn ziel!... Uw fonograaf komt uit Amerika: mijn fonograaf komt uit den hemel; de uwe is een machientje zonder leven; de mijne is een levende ziel, van God zelf ge-en-re-gistreerd!... Dat's een verschil, Boetjes! een verschil van belang!... De stem van een opera-starre of de stem van den Eeuwigen God!...

De stem des gewetens, Boetjes!...

Zij bestaat: Vox facta est de coelis!

Vooral in tijd van nood en bekoring, als er mist is... Venit vox de nube!... Uit den mist zelf galmt de stem.

En naar die stem moeten we luisteren: Ausculta vocem eloquii mei...

En een mensch, die de waarheid bemint en de deugd, doet zoo... Omnis qui est ex veritate, audit vocem meam.

- Maar bij zoovelen galmt die stemme in de woestijn... Vox clamantis in deserto!

Sluit uw hart nooit voor die stem, Boetjes!... Hodie, si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra!

En de Heer zal u zegenen tot in uw nageslacht... Benedicentur quia oboedistis voci meae!...

En die Amerikaansche prins!... wat een miserie!... Tusschen twee borrels in, had Rij de stem kunnen hooren... de stemme Gods!...

Maar neen!... Een mekaniekske... dat trof hem!...

De kinderen zingen:

't Schoonste klokje van de wereld
is het klokje van mijn hart!

en een groot filosoof heeft verklaard, dat de twee geweldigste dingen op aarde zijn: de starren boven ons hoofd en 't geweten in ons hart!...

En als ge luisteren wilt, dan is er niets zoo sterk op aarde als die stem... Gij zelf hebt het gisteren ondervonden, nie' waar?' -

- ''k Weet niet' zei Boetjes.

- 'Wel ja' zei Baveloo, 'toen ik u daar met mijn pantoffel...' een gebaar volledigde den zin.

- 'O ja!' - zei Boetjes, en lei instinktief zijn hand op zijn wang. -

- 'Neen toch' verbeterde Baveloo, 'het was niet, toen ik u met mijn pantoffel sloeg; maar toen ik moeder Boetjes met mijn pantoffel niét sloeg... Die wats daar, die ik u gaf, dat was een distractie, een eerste gebaar, motus primus... Doch maar nauw was ze gegeven, of ik hoorde de stem binnen mijn hart: 'Sla niet meer!... sla niet meer!'... en ik heb mezelf bedwongen en niet meer geslagen!... Ik geloof niet, Boetjes, dat een gewone fonograaf moeder Boetjes zou gered hebben... Ik geloof het niet... Tiens, mag ik u mijn gedichtje voorlezen?...

Ik hoor een stem in mijn gemoed:
laat kwaad, doet goed;
ze spreekt zooals een fonoplaat;
doet goed, laat kwaad;

nu spreekt ze luid, dan spreekt ze zoet:
laat kwaad, doet goed;
maar nimmer is zij uitgepraat:
doet goed, laat kwaad;
in voorspoed en in tegenspoed,
laat kwaad, doet goed;
staat ze paraat, spreekt ze kordaat:
doet goed, laat kwaad;
ze zegt me hoe ik handlen moet:
laat kwaad, doet goed;
en wat me baat en wat me schaadt;
doet goed, laat kwaad.
Ik sla 'ne slag op Boetjes' snoet,
laat kwaad, doet goed;
ik mik naar moeders goei gelaat;
doet goed, laat kwaad!
Die fonoplaat in mijn gemoed,
laat kwaad, doet goed,
zij is ja! de echte fonoplaat
doet goed, laat kwaad!
en de ander is maar kindergoed.
laat kwaad, doet goed.
Want mijne plaat, mijn fonoplaat,
zij is van goddlijk fabrikaat,
daar zij van God beschreven staat!...
doet goed, laat kwaad.
Doet goed,
Boet-
jes!
en dat's de zedeles!

Daar!... pak het mee, Boetjes!...’

Boetjes vergiet zijn bloed...

Heel demokratisch, in zijn kousen, zat Mr de Baron er op een lapstoeltje naast, terwijl Boetjes kaoetsjoekes onder de hielen van zijn bottienen sloeg.

- ‘Dat 's waar’ zei Boetjes, ‘ge spaart er veel hielen mee uit.’
- ‘En het trapt veel zachter’ - zei de Baron.
- ‘Persies... Hier zoo, dat 's nummer één’ - en Boetjes reikte een bottien over.

De Baron trok zijn bottien aan, ging een sigaar op-

steken; maar hij behoorde plots tot de milddadigen, en:

- ‘Een sigaar, Boetjes?’ - en bood een stuk.
- ‘Dat 's geen geweiger, Mr de Baron’ - zei Boetjes, en nam het stuk.
- ‘'t Is mijn ordinair mark,’ zei de Baron, ‘eskwisitos’.
- ‘'t Mijn ook’ zei Boetjes, ‘keskeschietos’.

Mijnheer de Baron greep een schoenmakersmes, en sneed heel voorzichtig een tipke van zijn sigaar - en van zijn vinger... Ai!

- ‘Is 't er door, Mijnheer de Baron?’ - vroeg Boetjes. ‘Moeder!’

Van uit huiselijke verte: ‘Wat is er?’

- ‘Breng eens een bulleke... voor Mr den Baron... Hij heeft in zijn vinger gesneden!’

Moeder Boetjes kwam, rolde als een popje den bloedenden vinger in een lapje... en dit tooneeltje te zien, 't was zoo aandoenlijk; net een schoone schilderij voor den prijs van Rome: de verbroedering der sociale klassen.

- ‘Houd hem nu maar stil, Mr de Baron’ zei moeder Boetjes, ‘en naar omhoog houden... Hooger. Dan zal 't spoedig ophouden te bloeden.’ En ze ging terug in de huiskamer.
- ‘Die messen zijn héél scherp, als ge 't niet weet’ - troostte Boetjes.
- ‘Inderdaad’ zei de Baron, met zijn gedoekten vinger hoog-op, vlak naast zijn linkeroor. ‘'t Is

nochtans niet het eerste bloed het beste, Boetjes.’

- ‘Ik wil 't gelooven, Mr de Baron, ik wil 't gelooven.’
- ‘Dat kan waarschijnlijk nog heel goed van 't bloed zijn van Karel den Groote.’
- ‘Allo!’ verschoot Boetjes.
- ‘Ja, ja... Van de jaren 800 en zooveel...’
- ‘Maar allo!...’

Juist stak de deur open; Mr Baveloo trad binnen, groette 't gezelschap, en, tot den baron met zijn gedoekten vinger tegen 't oor:

- ‘Een zieke vinger, Mr de Baron?’
- ‘Toch niet, Eerwaarde, maar 'k sneed er zoo juist een stukje af... En 'k vertelde aan Boetjes, dat dit bloed zoo maar geen gewoon dings is... 't Komt van hooge toppen.’
- ‘Ja, 't is een heele peddegrie, Mr Pastoor’ - zei Boetjes.
- ‘Onder mijn voorouders’ zei de baron, en hij kroop met zijn verbeelding den stamboom op van verdwenen geslachten ‘was heel waarschijnlijk Renier met den langen hals, en Boudewijn Hapke, en Hendrik de Blinde... en 't Zwijn van de Ardennen... En als ik eens tijd heb, zal ik den familieboom eens uitteekenen...’
- ‘Interessant werk’ - zei Baveloo.
- ‘Mijn vader zelf heeft nog een heele rol gespeeld’ zei de Baron... ‘In de expeditie van Mexico... Hij heeft er nog een oog gelaten...’

Met zijn vrije hand toonde hij een juweeltje aan zijn horlogeketting.

- ‘Hier zie! in dit medaljonnetje. Dat's mijn vader zaliger... 't Is een beetje vuil, maar ge herkent hem toch, nie' waar?’

Jawel. Mr Baveloo trouwens had hem heel goed gekend; en Boetjes die jonger was had er van hooren spreken.

Het tweede kaoetsjoeke was klaar.

- ‘Als 't u belieft, Mr de Baron...’

En Boetjes nam nu ook zijn sigaar, sneed er een tipke af... en een tipke van zijn duim.

- ‘Pristi’ - zei Boetjes - en zoog op de wonde... - en tusschen twee zuigsels in, de eeuwig-menschelijke noodkreet: ‘Moeder!’

En een oogenblikje later, stond daar Boetjes, met zijn gedoekten linkerduim naast zijn oor, - en de Baron, met zijn gedoekten rechtervinger naast zijn rechteroor; en Baveloo nog altijd gaaf.

- ‘En’ zei Boetjes, ‘dat is begoiren ook 't eerste bloed het beste niet, Mr de Baron.’

- ‘Neen?’ - vroeg de Baron.

- ‘'t Is misschien nog heel goed mogelijk’ mijmerde Boetjes luid-op, ‘dat mijn nakomelingen waarschijnlijk misschien nog heel... maar heel grootsche tafereelen zouden kunnen ophangen, als 't lukt, tegen de muren van de geschiedenis...’

- ‘Zoùden kunnen... als 't lukt...’ lachte de Baron.

- ‘Mr de Baron’ vroeg Boetjes ernstig, ‘kent ge onzen Sander?’

De deur vloog open. Daar stond Sander.

- ‘Daar is 't medaljonnetje’ juichte Boetjes... ‘'t Is een beetje vuil, maar ge herkent hem toch, nie' waar?’

- ‘Is dat uw zoon, Boetjes?’

- ‘Dat 's mijn zoon, met het brevet op zijn gezicht!... Zoon, zij eens beleefd.’

Sander deed zijn best, en met scheeven kop en bedeesd:

- ‘Dag Mr de Baron; dag Mr Pastoor...’

- ‘En tegen mij?’ - zei vader.

- ‘Dag vader.’

- ‘Goed’ zei Boetjes, ‘ga nu maar spelen, jongen.’

Sander weg, blij, de straat op.

- ‘Ja, dat is mijn zoon, Mr de Baron... En laat dit sport nu eens groeien, laat dit veulen nu eens bloeien!... 't Is waarschijnlijk... wat zeg ik?... 't is héél waarschijnlijk zéér mogelijk dat Sander de stamboom worden zal van vele, rijke, groote geslachten; een boom ja! met op elken tak een baron met een langen hals... of een graaf met lange vingers helaas!... maar dat zal mijn schuld niet zijn; - of een Boudewijn Leeuw... of...’

- ‘Ja maar...’ onderbrak de Baron.

- ‘Ssst!...’ deed Boetjes, ‘laat me klimmen in den mast van mijn peddegrie... 'k Heb mijn edele

klimsporen aan!... Of, zei ik dus, een Boudewijn Leeuw, en niet Aapke... of een Hendrik... Geen blinde, hola!... maar Sander ziet voor twee!... Sst!... laat me klimmen. En uw edele vader heeft gevochten in Mexico; en hij heeft er een oog gelaten. Goed zoo. Dat 's nobel. Maar gisteren nog heeft onze Sander gevochten op straat - en hij heeft er een blauw oog gehaald... Oog voor oog... Ik, Boetjes, ben door de Voorzienigheid, die altijd weet wat ze doet, op de sociale ladder gedegradeerd tot schoenlapper. Dat is waar. Toch, als ik denk aan alles wat in mijn nakomelingschap misschien wel zit aan mogelijke noblesse en gebeurlijken adeldom, dan heb ik altijd goesting om over de stoep te stappen, fier als het ros Beiaert met een strik in zijn staart. Want' besloot Boetjes, ''t is beter dat 'ne mensch fier kan zijn op zijn kinderen dan op zijn voorvaderen... Nie' waar, Mr Pastoor?...'

Daar hing een pooze stilte. Symmetriek stonden daar Boetjes en de Baron. - Boetjes met het wit popje van zijn linkerduim hoog-op vlak naast zijn linkeroor; de Baron met het wit popje van zijn rechtervinger hoog-op vlak naast zijn rechteroor. En Boetjes zweeg; en de Baron zweeg; en Mr Baveloo zweeg, want hij had juist al zijn zorgzaamste oplettendheid van doen om een tipje van zijn sigaar te snijden - en van zijn vinger.

En daar zoo plots een derde maal bloed te zien... pastoorsbloed!... 't verbouwereerde Boetjes zoo diep,

dat hij het in bovennatuurlijke sferen smeet en riep:

- ‘Mijn huis is betooverd!... Moeder!’

En alweer kwam Moeder Boetjes, bekeek de drie man, lachte!... En toekomende maal zou ze elk van die groote kinderen een tutterke bezorgen, om mee te spelen; die arme kindekes, die geen mes konden zien of ze moesten in hun vingers snijden!... Zóó belachelijk!

En belachelijk inderdaad was het wel, nu ze daar alle drie stonden, met elk een onnoozel vingertje in de lucht omhoog. 't Was zelfs belachelijk in hun eigen oogen, want, gekte Boetjes:

- ‘Mr Pastoor is ook al lid van de bloedige gilde!’
- ‘Aalmoezenier van 't Roode Kruis!’ - zei de Baron.
- ‘Dat 's waar’ zei Baveloo. ‘En zit nu allebei eens neer!’

Wat ze deden, gedwee, elk op een pikkeltje, schoonekes naast elkaar, lijk twee schoolkinderen, die iets verpeuterd hadden, en, uit straf nu, op een schelmbankje moesten zitten, met een vingertjen omhoog...

En vlak vóór hen stond Baveloo als 'ne schoolmeester, ook met een vinger omhoog, maar streng, en ernstig, en majestatisch... En hij sprak:

- ‘Dat 's pastoorsbloed!...

En hier heb ik vóór me zitten de twee vleugels van 't sociale front: baronnerij en schoenlapperij, aristocratie en democratie!...

Een schouwgarnituur in drie stukken.

Ik heb bloed zien vloeien uit alle klassen van de maatschappij; en al dit bloed was even rood, even warm, even levend.

Maar de woorden die vloeiden uit den mond van die klassen waren niet even wijs, even warm...

Even hoogmoedig waren ze wel...

Nou!

Ik heb de wegen des levens beschouwd, en in mijn beschouwing heb ik dit gezien: hoogmoed zit overal!

Ook in 't minste.

Als een mensch in zichzelf geen reden vindt om te boffen en te stoffen, dan zoekt hij daar reden toe in zijn voorouders, Mr de Baron, of in zijn nakomelingen, Meester Boetjes. En ik heb een man gekend die fier is, omdat hij trekt op Mussolini.

't Een is 't ander... 't Is gemis aan evenwicht.

Ik hield een haantje in den tijd; een leelijk smerig haantje, en 't had maar één veer in zijn staart. Maar fier!... Als 't onder een hooge poort heenstapte, trok het ding den nek in om zijn kam niet te stooten... Maar als 't op den mesthoop stond en kraaide, dan viel het omverre... Want geen evenwicht in zijn staart, ziet ge!...

En gij, Mr de Baron, zijt fier op uw voorouders en gij leeft in 't verleden. Aristocratie leeft in 't verleden, en gaat groot op menschen die dood zijn en begraven...

En gij, Meester Boetjes, zijt fier op uw nakomelingschap en gij leeft in de toekomst. Democratie leeft in de toekomst, en gaat groot op menschen die nog niet geboren zijn.

En 't een is dom en hoogmoedig en 't ander is hoogmoedig en dom.

Juist zooals mijn haantje!... Gemis aan evenwicht! Bij mijn haantje gemis aan evenwicht in zijn staart; bij u gemis aan evenwicht in uw hoofd...

En de wijze Seneca weet het aldus te zeggen: Als wij onze voorvaderen konden nagaan, dan zou het ons blijken dat alle prinsen van slaven komen, en alle slaven van prinsen.

En zoovelen zijn wel geadeld, - niet geëdeld!

En David was een braaf man, Boetjes, maar zijn zoon Absalon bleef met het hair van zijn losbandigheid aan de takken hangen der criminaliteit.

We zijn allen gemaakt van 't zelfde slijk, en onze eerste ouders, Adam en Eva, waren hovenier simpelweg. Maar ze gingen aan de appelen zitten en verloren hun positie.

Stoffen over schoonheid is zot, want schoonheid is maar een huid dik; boffen over uw geld, - hoe zijt ge eraan geraakt?... stoffen over uw kennis, - hoeveel meer dingen weet ge niet?... boffen en stoffen over voorouders en over nakomelingen... wie weet wat ze waren en wat ze zullen wezen?...

Houdt het heden vast - en uzelf!... En als er te boffen en te stoffen valt, boft en stoft...'

Plots, hier hield Baveloo op... en stillekes en duidelijk:

- ‘Over wie zullen we dus boffen, Mr de Baron? Over wie zullen we dus stoffen, Boetjes?’

En als twee schooljongens te gaar gaven ze als antwoord, dat ze 't niet wisten...

- ‘Luistert dan, besloot Baveloo, we zullen noch stoffen over onze voorouders, noch boffen over onze nakomelingen; - en best ware een mensch fier over zichzelf, jawel; maar vermits dit uit den booze is, zullen wij nu en altijd ons best doen opdat Onze-Lieve-Heer fier moge wezen over ons!... en over ons stoffen en boffen! - Dag, Mr de Baron, dag Boetjes!’

Boetjes slacht zijn zwijntje...

Dien najaarsmorgen viel in Boetjes' tuintje een mooie foto te snappen van twee argelooze zielen: Boetjes nl. en zijn vet zwijntje. 't Zwijntje wroette met zijn snuit in 't verslenste gras en knorde van plezier; Boetjes stond er naast en streelde 't met een wisje achter de ooren, langs de ribben, over de snuit, aldoor pratend en vleiend:

- ‘Sus! Suske!... Suuzeke!’ - ‘Or-Knor!’...

En zjeneeren moesten ze hun eigen ook niet; want niemand zag het.

Halt! Mijnheer Baveloo zag het!

Baveloo stond aan den overkant van het haagje, in zijn tuintje, keek over bril en haag, sloeg 't argelooze spel ga. En hij glimlachte.

- ‘Or-Knor!’... - ‘Sus! Suske!... Suuzeke!’...
- ‘Dag allebei!’ - riep Baveloo plots - en zwaar.

Boetjes keek om; op keek Sus.

- ‘Ha! dag Mr Pastoor!’ - groette Boetjes.
- ‘Ge gaat hem dresseeren voor de cirk?’ - vroeg Baveloo.
- ‘Toch niet, Mr Pastoor, toch niet... Ik laat hem maar een luchtje scheppen. Maar ik geloof dat hij goed zou dienen in een cirk... Zie!... hij lacht!’...

Inderdaad; terwijl Boetjes streelde en streek met zijn wisje, stak Sus zijn kop omhoog, liet gaaf zijn witte tanden zien, en speelde met zijn snuit zoodat zijn neusgaatjes rilden en rimpelden als elastiek. En 't was vanwege Boetjes hoegenaamd niet verkeerd gekeken, toen hij beweerde dat Sus lachte.

- ‘Is 't nie' waar, Mr Pastoor?’ - glimlachte Boetjes.
- ‘Inderdaad!’ - glimlachte Mr Baveloo.

Zoodat ze alle drie lachten; ten minste, glimlachten. Natuurlijk! niet alle drie met denzelfden glimlach. Want de glimlach, die op 't wezen lag van Mr Baveloo, was een stille, brave, ouwe, goeie

glimlach, met breede rimpels, gezond en optimist en vaderlijk; iets lijk een stil en blij landschap in de zon.

En de glimlach van Boetjes zat vol vinnigheid en fierheid; de glimlach van den eigenaar, met fijne en geestige rimpeltjes om oogen en mond; en de glimlach van Sus was zooals de lach van een cirkclown, langs beierzijds zijn snuit opengespleten tot aan zijn ooren; en op zijn beste beschouwd was zijn glimlach enkel een karikatuur, - maar dan ook perfekt! - van Baveloo's glimlach en van Boetjes' glimlach.

- 'Hij zou begoire! zoo niet lachen als hij wist wat boven zijn hoofd hing!' - zei Boetjes plots en wreed, terwijl hij Sus ruwer streelde.

- 'Hangt er iets boven zijn hoofd?' - vroeg Baveloo.

- 'Binnen een paar maand moet hij de ladder op' zei Boetjes. Daartegen heeft hij zijn 125 kilo'...

En Boetjes nu, al strijkende en streelende praatte voort, in den vokatief, tegen Sus die den kop maar omhoog schudden bleef en met zijn elastiek snuitje knorren van plezier: 'Or-knor! Knor-or!' -

- 'Nie' waar, Sus! dan moet-ie de ladder op!... Dan moet er ons Suuzeke aan!... (Or-knor!) Dan komt de man met een groot mes en hij steekt ons Suuzeke de keel af... (Or-knor!) En dan maken we bloedworst van Suuzeke zijn bloed... (Or-knor!) - En dan smullen we van zijn ribbekes!... en van zijn pootjes!... (Or-knor!) en we steken 't spek in de

kuip... nie'waar, Suuzeke?... (Or-knor!) en dan zal ons Suuzeke nie' meer lachen, hé! domme Sus!'...

En juist snapte Sus het wisje tusschen de tanden vast... or-knor!... en kronkelde triomfantelijk een tweede kronkeltje bij in zijn staart...

- 'Allo, amuseert u!' - wenschte Baveloo gul en ging binnen.

Den zondagavond daarop, toen Boetjes bij Mr Baveloo te buurten zat, vertelde deze enkele scheuralmanakmopjes - en Boetjes, met een fijne pastoorssigaar tusschen de lippen, had er heel blije pret bij. En juist vertelde Baveloo een gevalletje dat, naar hij beweerde, voorgevallen was, jaren vroeger, op de parochie waar hij als pastoor stond. Daar leefde toen een zeker Tistje Truikes, die geen deel uitmaakte van den matigheidsbond, en op 'nen nacht, in den maneschijn, naar huis toekeerde op twee heel flauwe beenen. En de maneschijn smeet de schaduwen van de boomen dwars over de straat heen, zoodat Tistje meende dat de kantonniers al de boomen hadden gekapt en zoo maar dwars over de straat neergeveld... En bij den schaduw van elken boom bleef Tistje dan een stondeke staan om adem en kracht te scheppen en over den omverren boom te springen...

En Baveloo besloot, hoofdschuddend:

- 'Zot! zot zot Tistje Truikes!' -
- 'Ja, lachte Boetjes, schijn bedriegt.' -
- 'Maneschijn vooral' - zei Baveloo.

En toen vertelde Boetjes en lachte terwijl hij 't vertelde, van een zeker Peerke Geertjes (hi-hi!), dat in den tijd daar vlak bij 't Kapelleke woonde, en ook geen lid was van den matigheidsbond (hi-hi!) en bij vollen dag naar huis ging (hi-hi!) en vlak tegen een wegwijzer liep! (hi-hi-hi!)... 'ne wegwijzer ja!... en 's anderdaags vroegen ze 'm in De Groote Pinte, waar hij met een dikke doek om zijn hoofd te pintelieren zat, of hij dien wegwijzer niet had zien staan... Jawel, zei Peerke en goot 'ne geut, maar 'k zag er eigenlijk twee staan (hi-hi!) en 'k wilde er tusschendoor maar daar stond een derde en dien had ik niet zien staan!'...

En hi-hi-hi! lachte Boetjes bij zijn eigen vertelsel...

Maar - sedert enkele stonden had Mr Baveloo een streng en strak wezen opgezet en hield hij zijn blikken star-vast staan op iets boven het hoofd van Boetjes. En Boetjes, aldoor vertellend van Peerke Geertjes, had wel iets van die strakkigheid bemerkt, maar zóó vol van zijn vertelsel en zóó bezig met zijn verbeelding, was hij er niet bij blijven stilstaan. En misschien keek Mr Pastoor slechts naar de rookwalmpjes van de sigaar... Nu Mr Baveloo echter, in stee van 'ns te lachen om de goeie grap, maar voort bleef kijken, streng en strak, zóó!... vlak boven 't hoofd van Boetjes, alsof daar iets te bekijken hing, hield Boetjes plots op met te lachen, draaide zijn nek eventjes en - keek omhoog!...

- 'Ja ja, Boetjes! kijk maar goed' zei Baveloo,

‘daar hangt iets boven uw hoofd’... En Baveloo's stem klonk al even plechtig en dramatisch als zijn blik straalde... ‘Boetjes!... Boetjes!... gij lacht en ge weet wat boven uw hoofd hangt!’ -

- ‘Boven mijn hoofd, Mr Pastoor?’ -

- ‘Boven uw hoofd, Boetjes!... Boetjes, blijf hier nu 'ns twee minuten zitten... en roer niet... en spreek niet... en luister!’...

Mr Baveloo greep van zijn lessenaar het houten reglet, en daarmee de ooren strijkend van Boetjes, sprak hij zoet en vleiend:

- ‘Nie'waar, dat Sus-Suuzeke-Boetjes zoo niet lachen zou als hij er aan dacht wat boven zijn hoofd hangt... Want binnen een maand... een jaar... tien jaar... een dag... één uur! moet-ie eraan, ons Suuzeke-Boetjes!... (En 't reglet streelde langs hals en ooren.) Sst!... Zwijgen, Suuzeke-Boetjes!... En dan moet-ie de kist in, tusschen vijf planken... Sst!... Suuzeke!... En dan maken ze van Suuzeke-Boetjes een engeltje... of... of...!... En dan zal ons Suuzeke-Boetjes niet meer lachen, nie'waar?... (En 't reglet ging op en neer over Boetjes' wezen, over den neus neer en op)... Suuzeke-Boetjes, nie' waar?’ -

Toen lei Mr Baveloo zijn reglet neer op den lessenaar - en of er hoegenaamd niets gebeurd was, al lachend op voorhand:

- ‘Ik weet er ook nog een goei, Boetjes... Ge hebt in den tijd wel Musse Maaikes gekend, nie' waar? - Ook nog een die geen lid was van den

matigheidsbond... Welnu, op 'n avond, toen Musse Maaikes...'

Een maand later, in 't najaarstuintje van Boetjes, op 't vuilverslenste gras, stond tegen den muur geleund een ladder, en op die ladder hing Suuzeke, - geslacht. En Boetjes stond er bij. Te kijken. En Suuzeke hing daar, roerloos, schoon in twee symmetrische helften opengesneden, snuit omlaag, pootjes ver uiteen. Het hing daar als een groot, open boek, en de paralleelloopende ribbekes, wit en roos, waren de lijnen in dit boek. En zoo serieus stond er Boetjes bij te kijken, dat het persies was of hij in dit boek een diepe waarheid te lezen vond...

En ongezien, van uit zijn tuintje, over haag en bril, bespiedde hem Mr Baveloo; en opeens, hij murmelde: 'Die heeft het vast'... maar of hij daar nu dood Suuzeke mee bedoelde of levenden Boetjes, - dàt, Lezer, moet ge zelf aan Mr Baveloo maar 'ns vragen, als ge'm ziet...

Boetjes kent een doolhof...

De kermisdagen, meende Boetjes, zijn maar dagen van zot plezier en verteer; en 't is voor 'ne mensch dan ook veel beter en gezonder, zei Baveloo, en redelijker en profijtelijker, zei Boetjes, van eens naar buiten te loopen, naar de natuur, zei Baveloo, zoo grootsch en - zoo gratis.

En ze stapten het af, op kermismaandag, een warmen nanoen. Gevieren: Eerw. heer Baveloo, deftig; en Boetjes, feestelijk; en Sander, Boetjes' zoon, met zijn kermiskostumetje en nieuw hoedje, fijn; - en Baron, Boetjes' hondje, met zijn wit wollen jasje en

zijn pluimstaartje, zot; en gevieren zoo stapten ze 't af. Ze zouden, in de hei, het oude Beukenpark eens gaan afkijken, en tevens den fameuzen doolhof, die er in lag.

Boetjes kende de streek, van vroeger: een groot park, met bosch en tuin en vijvers, hectaren groot; en ge mocht er binnen, als ge maar geen kwaad deedt. Hoewel de eigenaar - een rijke edelman uit de stad, - 'ne liberaal was, zei Boetjes, maar 'ne meegaande mensch.

't Was een heerlijke wandeling. De natuur deed haar zomersche best. Een groote blauwe hemel over één groen plein. Maar warm.

- ‘'t Zal nog donderen’ - zei Baveloo.

- ‘'t Zal niet’ - wist Boetjes.

Al-door voerde Boetjes 't woord. Hij hield het speekbakje vast. En als Boetjes zijn zondagspak droeg, en zijn zondagshoedje, dan stond Boetjes hooggespannen; dan sprak hij fier en breed; niet over schoenlapperij, of keuken, of het alledaagsche gedoe, dat gebeurt in de valleien van gewone menschen; maar van Alp tot Alp sprong dan Boetjes' brein, en ademde lucht in het domein van hoogdravende bespiegelingen.

En Mr Baveloo, met al zijn filosofie, patrologie, theologie had maar te luisteren en te leeren, mocht er soms eens troostelijk tusschen komen: ‘Ja wel’ - ‘dàt spreekt’ - ‘wàt ge zegt!’ -

Sander liep er neven, gaapte de schepping af.

Baron alleen verkocht last. 't Beestje was zoo gewoon te leven in 't schoenlapperskotje van zijn baas, met die zieke lederlucht, en dien zwarten pekgeur, dat nu de goeie veldlucht op zijn humeur inwerkte als haver op 'n veulen; hij was zóó zot, Baron! en rakkerde maar, en sprong en kefte en blafte tegen man en muis; en elke twee minuten moest Boetjes even uit zijn hoogzwevende beschouwingen neerdalen en komen zeggen: ‘Hier! Baron! Hoor-de?’ -

Juist nu zat Boetjes daarboven in de finantie en 't beurswezen; en sprak royaal weg, of hij gisteravond nog Rothschild had in de doekjes gedaan, voor een miljoen of twee; - ‘hier! Baron!’ - en van de finantie wipte hij in douane en protectionisme; en mocht hij, Boetjes, - ‘hoor-de, Baron!’ - eens drie maanden minister zijn, wel! begoire! dan ging geen duit meer het land uit, maar de guldens, dollars, ponden, kwamen hier allemachtig binnengevloeid als een waterke... ‘maar Baron toch!... hierrr!’ - En de Congo, verklaafde Boetjes, zal ons ook niet redden... óf!... ze moeten hem goed, héél goed exploiteeren.

- ‘En 't vrouwenstemrecht?’ - vroeg Baveloo.

- ‘Wel, Mr Pastoor!’ zei Boetjes, ‘ge zult er misschien mee lachen, maar... laat me rechtuit zeggen: daar heb ik ook al 'ns over nagedacht... Zoo, tusschen 't lappen van twee zolen in, wat kan 'ne mensch al beters doen dan wat peinzen?’ -

- ‘En 't militarisme?’ - hitste Baveloo.

- ‘Dat zou ik kordaat afschaffen’ - zei Boetjes zoo kordaat als hij het kordaat af schaffen zou. ‘hoor-de, Baron!... hier!’ - En met een slag van zijn vleugelen zeilde Boetjes omhoog in de subtiele lucht waar de principen wonen van vrede en oorlog, solidariteit en broederschap.

Plots, - Boetjes zweefde uit de hoogte neer op den vlakken grond van de Kempen, vouwde de vleugelen van zijn fantasie toe, en zei:

- ‘Daar is 't!... het Beukenpark! - Hier, Baron!’ -

Ze wandelden nu de zwoele schaduw binnen van de ouwe, zwaargestamde dreef. Links lag het kasteel van den eigenaar, met vóór de zware trap een bloemenperk in 't geschoren gras.

- ‘Dat is het kasteel’ - zei Boetjes.

- ‘En waar ligt de doolhof, vader?’ - vroeg Sander, die twee uren lang gezwegen had.

- ‘Een beetje geduld, zoon!’ - zei vader. ‘Geduld is een groote deugd, nie' waar, Mr Pastoor?’ -

- ‘Zeker’ - knikte Baveloo.

- ‘Baron! blijf hier!’ -

En dààr nu, rechts van de dreef, in 't midden van een kaal plein, lag de doolhof. En op 't oog af, was die fameuze doolhof niets anders dan een effen rond boschje van groene haag, op manshoogte teenemaal gladgeknipt; maar bij nauwer toekijken, en als ge maar op dit tasje wishout gingt staan, om aldus, uit

de hoogte, nauwer te kunnen toekijken, dan bleek dit effen rond boschje een kringeling te zijn van groene dichte hagen, op juisten afstand van mekaar geplant; en tusschen die hagen in, kronkelden en spiraleerden grillige paadjes, wispelturige wegeltjes, waaronder ge nu 't ééne wegeltje vinden moest, dat u brengen zou in 't midden van den doolhof zelf, - waar, boven op een hoogen staak, een belleke hing. En wie 't eerst dat belleke klonk, zei Boetjes, die man was de held van den doolhof!...

- ‘En komt nu maar! zei Boetjes optimist, we gaan eens probeeren!’ - Hij zelf zou voorop gaan; hij wist den weg nog, van vroeger. Ge moest tweemaal rechts houden, dan tweemaal links afslaan; daarna ééns weer rechts houden, dan tweemaal links afslaan; daarna ééns weer rechts; en dam ééns links - en ge hadt het belleke maar te klinken! En onder 't looverboogje door, dat bij den ingang van den doolhof uit de haag stond opgegroeid, stapte Boetjes voorop; volgde Mr Pastoor; volgde Sander; volgde... neen! Baron volgde niet... Die rakkerde maar wild en lustig en kroop waar 't hem in den kop speelde, onder de hagen door, al bassend en keffend om 't blije sport. ‘Baron! hier!’ - En gedrieën liepen ze, Boetjes voorop, twee kringetjes af, rechts; daarna sloegen ze tweemaal slimmekes links-af; toen weer ééns rechts, en nu weer ééns links, - en ze stonden gedrieën buiten den doolhof, onder 't looverboogje!...

- ‘Tiens!’ - zei Boetjes, in 't Fransch; zóó verbaasd.

En ze zouden 'ns herbeginnen, maar omgekeerd nu, nl. tweemaal links-af, dan tweemaal rechts-af; dan ééns weer links; en nog ééns rechts; en ze deden zoo - en ze stonden gedrieën buiten den doolhof, onder 't looverboogje!...

- ‘Dat 's wonder!’ - zei Boetjes, en hij loog niet.

En ze zouden nog 'ns herbeginnen; wat donders! zouden ze niet herbeginnen! - maar nu zoo maar loopen op 't wilde af, - misschien was dit nog de kortste weg - Baron! hier! - naar dat belleke, in 't midden. - En op 't wilde af stapten ze tusschen de haagjes nu voort, zonder plan of berekening, - en ze stapten 't sapristi rechtaf op 't belleke... en Sander klonk het belleke - en was de held! -

- ‘'k Wist het wel dat het simpel was!’ - triomfeerde Boetjes.

- ‘Dat gaan we eens opnieuw doen!’ - zei Baveloo.

- ‘Vooruit!... zei Boetjes. ‘Van den ingang af!’ -

En ze keerden terug naar den ingang van den doolhof, - en... en... nu vonden ze den ingang van den doolhof niet meer!... En ze stapten tusschen de hagen door, langs de paadjes, en zochten, en stapten voort, en keerden op hun stappen weer, of hielden links, trokken rechts, alle drie te

zaam; en daar was geen uitgang te vinden! En toen zou elk eens probeeren op zijn eigen eentje; en Boetjes ging rechts, Baveloo links, Sander recht door, en na draaien en keeren stond Baveloo in 't midden, bij 't belleke, en Boetjes liep maar toe langs de doolpaadjes verloren - en plots gilde Sander dat hij er uit was! En toen Sander weer in den doolhof ging om er zijn vader en Baveloo uit te helpen, toen liep hij ook weer verloren... En gedrieën begonnen ze weer te draaien en te loopen - en vonden geen uitweg!...

- ‘En als 't nu nog regenen moest’ zei Baveloo, ‘dan kon 't niet miserabeler!’ -

Pas gezegd, - 't regende; eerst stilaan, drop na drop op den doolhof - en op de drie verloren zielen; en inderdaad, miserabeler kon het niet, want zoo warm! en geen regenscherm! en niets om te schutten! en nie' anders doen dan maar verloren loopen, tusschen twee domme haagjes, en een pastoor, en een huisvader... en Sander die nu plots begon te weenen omdat zijn kermiskostumeke nat werd... en die vervloekte hond, die 't nog altijd even plezant vond, en maar rakkerde, kroop en liep, blafte en kefte; en, zoo slijknat als een verzopen kat, soms kwam opspringen tegen de weemoeie doolaards, en daarna opnieuw, onder de hagen door, weg was, tot Boetjes, nat en moe en boos en bitsig, het voor de tiende maal op hem afgaf; ‘Hee! stomme Baron!... Baron! hier!’ -

- ‘Wel dan, wat moet ge hebben van den Baron?’ - klonk plots, achter hen, buiten den doolhof, een kwaadgesnaarde stem. Toen keken ze alle drie om, stonden hoog-uit op de teenen, om over de hagen uit te kijken, en Mr Baveloo, die de grootste was, erkende van ver een boos gezicht, met een strooien hoed op, onder een regenscherm.

- ‘Wie is 't?’ - vroeg Boetjes die niets zag.

- ‘De Baron!’ - fluisterde Baveloo. - En luidop, tot den Baron, eigenaar van park en doolhof, bekende hij zijn mageren troef, zei:

- ‘We geraken er niet uit, Mr de Baron.’

- ‘Waarom zijt ge er dan verdoesj ingegaan?’ - vloekte de Baron, die 'ne liberaal was... ‘En die smerige hond, is dat de uwe?’ - vroeg hij met verachting voor den anderen Baron, die tegen hem te bassen stond.

- ‘Neen’ - zei Mr Baveloo vlak af, ‘dat is de hond van mijn kameraad hier, Mijnheer Boetjes.’ -

Toen beefde Boetjes; en Sander, van schrik, hield een stondeke zijn tranen op.

- ‘Wel!’ dreigde de booze man, ‘zeg aan Mijn-Boetjes dat ik zijn Baron eens wat lood in zijn lijf zal laten gieten!’ -

En hij trok er van door; liet de drie ongelukkigen aan hun nat lot over, in den doolhof...

Toen sloeg, op den beiaard van hun ziel, het uur van de wanhoop;... En zóó nat, en zóó moe, liepen

ze, voor de hoeveelste maal, de ronde paadjes af, en ze hadden geen van drieën den moed nog om te letten op de modder onder hun voeten of 't nat geklets van de haagtakjes tegen hun gezicht... Was die doolhof behekst? was de uitgang weggetooverd?... En ze liepen maar door, op kans en geluk af, om er toch maar in 's Hemels naam uit te geraken; en telkens - en dat miste niet meer - kwamen ze terecht in 't midden, onder 't belleke. En toen ze daar voor de zevende maal juist in 't midden van den doolhof stonden, onder dat belleke - toen vond Mr Baveloo het heele sport zoo gek, dat hij er al zijn optimisme bij terug won, en hij zei, lachend:

- 'Boetjes, jongen, loop gij nog 'ne keer rond in den doolhof. Ik zal hier wel wachten.' -

Maar Boetjes was korzelig; en Sander was weer aan 't stroomen gegaan.

- 'Maar zoon toch!' zei Boetjes, 'ween zoo niet.'

- 'Wel neen!' zei Baveloo. ''t Is hier al nat genoeg!'

Plots! pang pang!!... dat er de doolhof van daverde; en door den weergalm van 't dubbele geweerschot heen, jankte een hond!

- 'Boetjes!' - zei Baveloo, 'gij hebt een hond gehàd!' -

Boetjes brieschte één woord uit; en wat voor een woord, zal ik maar niet vertellen...

- 'Ssst! ssst!' - siste Baveloo ernstig.

Toen liepen ze gedrieën nog 'ns een toertje rond in den frisschen doolhof; en na dit toertje stonden ze gedrieën in 't midden van den doolhof, onder een belleke, dat daar, in dit midden van dien doolhof, boven op een hoogen staak in den regen hing.

- 'Ja, Boetjes' lachte Baveloo, 'als O.L. Heer ons hier niet uithelpt, dan is 't ermee gedaan.'

En die zoo christelijke constatatie stelpte Sanders tranen niet... Boetjes nam een hooge pose aan en ging eens tegen zijn bloed uitvallen:

- 'o Zoon...'

- 'Langs hier!...' riep een gulle stem. En iemand ruischte bij, langs de hagen. 't Was een oude jachtwachter, die vóór hen stond, met een tweeloop over zijn schouders.

- 'Sukkeleirs!' - lachte de man met zijn wild baardje onder zijn natte klak. 'Komt mee.' - En dat deden ze gewillig; en zoo netjes liepen ze buiten of er in den ganschen doolhof geen ander paadje lag dan dit paadje naar buiten.

En nu, in de vrije wereld terug, en regen juist opgehouden, vatte Boetjes weer levensmoed... en wilde nieuws hooren over een hondje.

- 'Als 't u belieft, zwijg' - fluisterde 't wilde baardje onder de natte klak... 'Ginder staat Mr de Baron... en als ge één woord spreekt, krijgt ge nog een proces.' -

Ja, in de dreef, op een afstandje, stond de baron,

met de armen in de lenden gekapt, en keek, pal, den afzakkenden trits na. Natuurlijk hij groette niet, - de liberaal!

En toen gingen ze naar huis. Mr Baveloo, Boetjes, Sander... Zeven kilometers. En wel nooit had hun ziel vermoed, dat zeven kilometers zoo een lange afstand hadden kunnen geweest zijn... En zij, die vertrokken waren met breed-uitgespannen illusie's, keerden naar huis zonder illusie's en lieten hun natgeregende zielevleugels sleuren langs het slijk van hun hielen. Zóó àf!

En 't eerste schepsel, dat hun welkom hiet, was Baron, die hun op de straat kwam tegengeblaft - maar in 't geblaf kloeg wat weemoed en zijn staartje hing zeer laag...

- ‘Boetjes’ zei Baveloo 's anderdaags, ‘wij hebben ons gisteren belachelijk gemaakt, nie' waar?’ -

- ‘Ja’ - zei Boetjes bedeesd.

- ‘Ik niet!’ verbeterde Baveloo plots, ‘maar gij!’ -

- ‘Ik?’ -

- ‘Gij, Boetjes!... Ik - ben enkel het slachtoffer geweest van uw zoogezegde alwetendheid.’ -

Boetjes zweeg.

- ‘Ik meende’ zei Baveloo, ‘ik meende in mijn naïveteit, dat 'ne mensch, die zoo, tusschen 't lappen van twee zolen in, - dat zijn uw eigen woorden,

Boetjes, ‘tusschen 't lappen van twee zolen in,’ - al die groote kwesties oploste, als daar zijn: financie, protectionisme, kolonie's, vrouwenstemrecht, militarisme, enz. enz., toch zóó vlak bij zijn eigen parochie niet zou verloren loopen; en dat 'ne mensch, Boetjes, die, tusschen 't lappen van twee zolen in, zóó thuis is in den doolhof van al die hoogste, diepste, moeilijkste wereldkwesties, waarmee zelfs de grootste Pieten van de politiekerij niet omgaan dan op sloffen en met handschoenen, als in een dynamietfabriek... ik meende, zeg ik, dat 'ne mensch, Boetjes, die de wereld en de wijsheid in pacht heeft, mij, mij, zijn besten vriend, ook wel uit een dommen doolhof van Spaansch Groen zou helpen en me niet, als 'ne sukkelaar, laten natregenen. Dunkt u niet, Boetjes?’ -

Boetjes zweeg; heel wijs; en Baveloo filosofeerde, stillekes, voor zijn eigen zelf:

- ‘Zoo gaat het in de wereld! We weten niks, en we spreken uit den hooge, over alles. Boetjes wil het menschdom helpen uit doolhoven van financie en de rest; en Boetjes zelf loopt verloren in een speeldoolhofje van Spaansch groen.

‘Gazetschrijvers, die niets geleerd hebben, spuwen orakels uit: ‘Ecce! wij weten alles!’ -

‘Café-zitters, bock-proevers winnen den oorlog, zoo gauwkes tusschen pot en pint.

‘Menschen, die hun catechismus niet kennen, spellen den Paus zijn lesje.

‘Tot er een ouwe garde komt... 'ne mensch met een smerig baardje en ondervinding!

‘En intusschen loopen de menschen verloren; of erger nog, 't menschdom schreit van miserie... Conferatur Sander.

‘En, Boetjes, als er één spreekwoord is, - een spreekwoord, dat de wijsheid is van de natie's, en de ondervinding van de generatie's, - als er één spreekwoord is, dat we in goud zullen slaan en om onzen hals dragen als een juweeltje, - dan is het dit: Schoenlapper Boetjes, blijf bij uw leest...’

En plots, simpel-weg:

- ‘Hoe is 't met Baron, Boetjes?’ -

Boetjes verschoot van de plotsigheid van de vraag: antwoordde toen verlegen:

- ‘'t Beestje zit thuis, in den hoek, en ziet er nog al bang uit, Mijnheer Pastoor.’ -

- ‘Nog een slachtoffer van uw alwetendheid! - riep Baveloo, sarkastiek... Salut, Boetjes!’ -

Boetjes vertelt van 'ne muilezel...

- ‘Dat 's heel goed gezegd, Boetjes, - héél goed!’ zei Mr Baveloo, toen hij dien zondag namiddag met Boetjes op de pastorij te praten zat. ‘Héél goed!... Daar is op aarde geen volmaaktheid te vinden... noch in 't groot noch in 't klein, noch in 't rijk noch in 't arm, noch in 't heilige noch in 't crimineele, noch in 't slim noch in 't dom... Apropo van 't dom, - ééns heb ik in den tijd gemeend dat ik het echt-rechte exemplaar van den volmaakten dommerik vasthad in den persoon van Zebedaeus Lazoire... Maar 't was een illusie...

Zebedaeus Lazoire was een braaf mensch, - maar dom! - En als hij sprak, dan sprak hij langzaam; en hij hakkelde; persies of ieder woord van heel verre komen moest, op 'nen ouwen kruiwagen, over 'ne slechten kasseiweg... En Zebedaeus was vooral dom. Ik zeg: ik meende toen dat er op aarde ten minste toch iets perfekt bestond; namelijk: de domheid van Zebedaeus Lazoire... Maar ik zeg: ik was erneven.

't Is misschien wel van Zebedaeus Lazoire dat ik in mijn gansch leven het slimste antwoord ten beste kreeg! Daar zou ik niet van verschieten!... Zebedaeus kwam dien tijd nog al 'ns werken op mijn hofje, toen ik nog parochie bediende. En ik stond er 'ns bij, terwijl hij hout te kappen zat, en vlak naast mij stond mijn ouwe haan, op één poot. En ik zei zoo, om iets te zeggen: - ‘Maar Zebedaeus, waarom staat die haan toch altijd op één poot?’ -

- ‘Aa-anders va-alt-ie, mm'nhier pep'stoor.’ - zei Zebedaeus, blij dat hij het kwijt was; en ik... ik moest bekennen dat ik nog meer tijd van doen had om het te begrijpen dan Zebedaeus om het te zeggen. En toen ik het eindelijk vasthad, moet ik Zebedaeus bekeken hebben met oogen of ik zot was, want Zebedaeus was zoo geslagen dat hij van zijn kapblokje viel.’ -

- ‘Wel, Mr Pastoor’ zei Boetjes, ‘ge vertelt daar zoo al iets; maar ik heb zelf ook iets beleefd in dien aard; alleen met dit verschil, dat mijn geval

de andere baan op gaat, de baan namelijk van de perfekte slimmigheid... En als ge 't hooren wilt, Mr Pastoor, dan zal ik het u vertellen.' -

- 'Ik wil het hooren, Boetjes.' -

- 'Wel dan' vertelde Boetjes, 'Geert Kolijn, - hij is lang dood, de brave man, - Geert Kolijn had 'ne muilezel. En die muilezel was 't nobelste beest van de wereld... Hij trok als een paard, was geduldig als een os, balkte als 'ne leeuw, liep als een hazewind, at als een zwijn... kortom, 'ne volmaakte muilezel perfekt!

Maar hij had één gebrek, en dat was een desolatie, Mr Pastoor: van zijn twee ooren droeg hij altijd zijn linkeroor omhoog en zijn rechteroor omneer. - Soms gebeurde 't dat zijn rechteroor omhoog stond; dan hing zijn linkeroor omneer. Een variatie.

Een ziekte was het niet, want hij zat goed in zijn vet; kwaai gezindheid ook niet, want ook als hij balkte van schier plezier, zijn oor hing nog zoo... Een desperatie.

Geert kon er soms geweldig dwars om zijn... Als hij hem voorbijkwam op zijn weideke, en als de ezel, zotgezind, op hem toeliep: 'Ga weg, snauwde dan Geert, ga weg, leelijkerd, en kijk naar uw eigen.' -

Maar - Geert ging er niet stom bij zitten. ''t Is *mijn* muilezel, lijk hij zei, en ik wil weten wat er omgaat op mijn boerderij... Die ezel draagt zijn ooren zóó... en ik zal weten de reden waarom.' -

Op een maandag morgen liet hij Jane komen, den

beenhouwer, en Janssens den vleeschkeurder, en Frie den paardeslager, en Rammels den veearts... Potje Kanton kwam ook, om te kijken. En ik stond er zelf ook bij. - En Geert zei:

- ‘Vrienden, hier hebt ge nu 'ne muilezel, 'ne volmaakten muilezel perfekt... Maar ge ziet zijn ooren... En dat 's mijn desolatie. En nu beloof ik mijn beste geit aan wie me zegt de reden waarom.’ -

Ze stonden daar nu rond den muilezel, geleerd te kijken en te gissen. Jane trok de rechtstaande linkeroor eens omneer, en, mekaniek, de liggende rechteroor ging rechtop... En de koppen van de kijkers, sympathiek, gingen mee, zóó, op de beweging van die ooren... Schoon om te zien!... Rammels trad vooruit, streelde heel voorzichtig de opstaande rechteroor omneer, en mekaniek, de liggende linkeroor ging rechtop. Rammels liet de oor los, schudde zijn hoofd en hij wist het ook niet.

- ‘Hewel, wie gaat er mijn geit verdienen?’ vroeg Geert.

- ‘'t Moet elektriciteit zijn’ - zei Frie.

- ‘Hij ziet niet goed’ - zei Janssens.

- ‘'ne Muilezel heeft veel van een paard weg, zei Rammels... 't Paard steekt zijn ooren op, en de ezel laat ze hangen.’ -

- ‘En de muilezel van mijn schoonbroer dan? vroeg Geert. Die zijn ooren staan altijd fiksch, fiksch lijk torens!’ -

- ‘Krijgt hij haver genoeg, Geert?’ -

- ‘Ge geeft hem misschien te veel klaver.’ -

En de ééne zei: 't is de wind; en de andere zei: 't is de kwaaihand; en Jane vroeg nog of het soms geen muil- en klauwzeer was, op de ooren geslagen... Maar niemand wist er 't fijne van, noch de ware reden waarom, en zoo, ze gingen heen, elk met zijn eigen geleerdheid. -

Potje Kanton was bij den ezel blijven staan, alleen met Geert Kolijn, en hij bekeek zoo maar den ezel, - kijken zoo maar... En na een stondeke meekijken en zwijgen, Geert vraagt hem zoo:

- ‘Potje, weet gij de reden waarom?’ -
- ‘Ja ik!’ - zei Potje stout.
- ‘Wel, wat is 't?’ -
- ‘'t Is onnoodig dat ik het zeg, Geert. Daar is op de wereld niets aan te doen!’ -
- ‘'t Zal me troosten, Potje.’ -
- ‘Redelijk troosten, ja wel... Ziet ge, Geert, 't is een antwoord vol diepe levenswijsheid, filosofie...’
- ‘Wel, Potje, zei Geert, 't is me niet te doen om de diepte en de filosofie, en om de wijsheid ook al niet... 't Is maar om de weet, ziet ge?... Spreek op, en ge krijgt mijn geit... Want zoo is 't een desolatie!’ -
- ‘Is die ezel voor al de rest volmaakt, Geert?’ - vroeg Potje langzaam en diepdenkend.
- ‘Teenemaal, Potje; 'ne volmaakte muilezel perfekt.’ -

- ‘Wel dan, Geert, - en Potje zei zijn geheim... Dan *moet* hij zijn ooren wel zóó hebben... Want 't is de eenigste fout die overblijft... En daar is niets volmaakt onder de zon, vooral geen muilezel.’ -

Driemaal moest Potje het opnieuw zeggen, telkens met schoon gebaren en een nieuw voorbeeld: vlekken op de zon, goede wijn en klein glaasjes, schoone kermis en geen centen - en toen verstond het Geert.

- ‘Wel, Potje’ zei Geert loyaal, ‘kom morgen mijn geit maar halen... Gij hebt ze verdiend!’ -

Boetjes zweeg; zijn vertelsel was uit; en er viel een pooze...

- ‘Boetjes’ zei Baveloo, ‘dat was heel slim geredeneerd vanwege Potje Kanton.’ -

- ‘Inderdaad, Mr Pastoor, Potje is de diepste geest, dien ik wel ooit gekend heb.’ -

- ‘'t Kan zijn’ zei Baveloo. ‘En toch heb ik iemand gekend, die nog slimmer was dan Potje... Buiten ons getwee, natuurlijk.’ -

- ‘Dat spreekt’ - lachte Boetjes. ‘En wie, Mr Pastoor, wie was die slimmerik, die nog slimmer was dan slim Potje?’ -

- ‘Boetjes, kent ge de rest niet van 't historietje van dien muilezel en van die geit?’ -

- ‘Neen... 't Is uit.’ -

- ‘'t Is niet uit; en ik zal u de rest vertellen... En zet uw ooren open en drink de waarheid... En ge zult vernemen de rest van de historie ofte geschiede-

nisse van de geit van Geert Kolijn, saam met het roerende verloop van de avonturen en wederwaardigheden van Potje Kanton, alsmede met het schoone licht erover van de filosofie ende levenswijsheid van... van... Maar dat gaat ge hooren, Boetjes.' -

En Baveloo vertelde de rest van 't historietje:

- ''s Anderdaags na de redekaveling tusschen Geert Kolijn en Potje Kanton, - zooals ge daar juist verteld hebt - ging Potje Kanton om de geit; en moeder Kolijn was alleen thuis en ze wist van 't geval af en ze zei, bedroefd:

- 'Ge komt om de geit, Potje?' -

- 'Wel ja, moeder' - glimlachte Potje beleefd, - 'eerlijk gewonnen is eerlijk verdiend, nie' waar?... en... en...'

- ''Tuurlijk' snikte moeder Kolijn. 'Kom, Po-hotje... Ze staat hier in den sta-hal.' -

En in den stal stond een pracht! een pa-racht van geitebeest!

- 'De scho-hoonste geit van de wereld' snikte moeder Kolijn, en wreef haar oogen met 'ne zakdoek... 'En kijk nu zelf maar, Po-hotje, of die geit ook maar één gebrek heeft!'...

En toen schoof ze van de geit uit op haren man: 'En die domme Geert... die... die!...'

Potje keek naar de geit, keek en keurde... en hij moest besluiten: ''t Is inderdaad een perfekte geit!... Nooit gezien!' -

- 'Nie' waar, Potje?' -

- ‘Nooit zoo'n geit gezien!... eerlijk gesproken!’ - bekende Potje... ‘Ze is perfekt!’ -
- ‘Ja zeker, perfekt!’ -
- ‘Inderdaad, perfekt!’ -
- ‘Toch’ zei moeder Kolijn toen stillekens, ‘toch, Potje, als ge ze goed bekijkt, heeft ze toch één gebrek... nog al 'n groot gebrek.’ -
- ‘'k En zie niets’ - zei Potje, want hij zag niets.
- ‘Wel, o zei moeder toen, en nu snikte ze hoegenaamd niet meer, - het éénig gebrek van die geit, Potje, en 't is het grootste gebrek dat ge wel kunt uitdenken, Potje Kanton, - 't is: dat die geit de uwe niet is, en dat die geit de mijne blijft.’ -

En Potje wilde redeneeren en 't zijne zeggen; maar 't was persies of moeder Kolijn plots wilde gaan schuren, want ze greep naar een bezem; en Potje ging toen maar seffens naar huis. Nog al rap’...

Boetjes eet menschenvleesch...

In een hitte-vlaag van huiselijk lyrisme, - toen Moeder Boetjes haar nichte Ciel had geciteerd om bij uitspraak van dit gezag te bewijzen, dat Boetjes zelf niet altijd de echte Jan en de rechte Jan was, - in die hittevlaag, zeg ik, vloog plots de temperatuur van Boetjes op en, zei Boetjes:

- 'Uw nichte Ciel is een heks!'

Boetjes zei dit zoo, half, omdat hij het zoo eens gelezen had in een boek 'De Scheerslijper'; en half, omdat hij waarlijk meende, dat nichte Ciel inderdaad een heks was.

- ‘Een heks, ja! een venijnige heks!’

- ‘Maar hebt ge van mijn leven?...’ vroeg moeder Boetjes, verbaasd en verbouwereerd. ‘Nichte Ciel! het beste mensch van de wereld!... Zoo zijn er geen twee!’

- ‘Persies!’ zei Boetjes, ‘zoo zijn er zeker geen twee... en Goddank voor de wereld! - En zwijg nu maar, of de menschen hooren het nog.’

Maar nu was het de temperatuur van moeder Boetjes die opvloog, en:

- ‘Boetjes, gij zijt 'ne fijne!’ zei Moeder Boetjes. ‘Nu dat gij mijn nichte Ciel hebt uitgemaakt voor al wat leelijk is, nu zou ik moeten zwijgen... Ge zijt 'ne fijne, Boetjes!... Ge zijt 'ne fijne!’

- ‘Moeten het de menschen hooren?’

- ‘Dat ze 't hooren!’ zei moeder Boetjes desperaat.

- ‘Ziet ge wel? Ziet ge wel?’ zei Boetjes wijs... En beslist, en uit den hooge: ‘Moeder, ik ben hier baas in den huis; en als we ruzie maken, dan wil ik dat het in 't huishouden blijve! Ruzie is geen erg, als 't maar niet over den dorpel gaat, als 't maar niet langs het mozegat uitloopt... Dan is ten minste de form gered.’

- ‘De form, de form!’ grinnikte moeder Boetjes. Ge zit er wat mee in, met de form... De menschen moesten het hooren. 't Is spijtig genoeg dat het niemand kàn hooren.’

Wel, moeder Boetjes, uw wensch is verhoord; en,

Boetjes, 't was van uwentwege een illusie te meenen, dat er geen ooren omtrent waren: want, ginder, over hoveke Boetjes en hoveke Baveloo heen, stond Pastor Baveloo, op zijn studeerkamerke - looze spioen! - en loerde door 't spleetje van 't gordijn, luisterde door 't kiertje van 't raam... en aldus, moeder Boetjes, gij kreegt uw verlangen, en, o Boetjes, ook de form was verloren!

Roerloos en reppeloos, stond Pastor Baveloo te loeren en te luisteren, hoorde onvermoede dingen zoowel over moeder Boetjes' aangetrouwden als Boetjes' aanverwanten; was er getuige van hoe moeder Boetjes een ouwe tante van Boetjes boven water trok, hoe Boetjes de kwaaie deugden telde van moeder Boetjes' grootoom... en schudde 't grijze hoofd, omdat Boetjes aldus, tegen alle wijsheid in, de tanden ging tellen van een oud-versleten paard; en omdat moeder Boetjes, geen enkel spreekwoord indachtig, ouwe koeien uit de sloot sleurde... Nochtans, hij markeerde de punten, en Boetjes bleek het hem te winnen. Moeder Boetjes was te geweldig, te wild, te wijd-uit-sprakerig; Boetjes integendeel, droog, stil, zei telkens, heel kalmpjes en raak zijn zet...

De stille, doodeffen, bewuste strategie van Boetjes zat moeder Boetjes wat op de zenuwen. Want, plots, ze lei daar heur gansche, gloeiende hart op één schoteltje, riep:

- ‘Gij, Boetjes, ge hadt met een [...]ottin moeten trouwen!’

Boetjes, droog: ‘'k Heb de occasie niet gemist, Jozefina Stoeltjes.’

Jozefina Stoeltjes, alias moeder Boetjes, op! Greep 't eerst-beste ding bij de hand - sloeg - maar de paraplu was aan één eind tien centimeters te kort... en ze stapte op Boetjes toe. Boetjes week.

- ‘Hij gaat achteruit, de lafaard!’ zei moeder Boetjes.

- ‘Dat 's niet laf’ zei Boetjes, ‘dat 's gezond.’

Vier oogen zaten in malkander gevezen.

Moeder kwam na, voetje voor voetje; Boetjes week, voetje voor voetje... helaas! één voetje te ver! en Boetjes achterover in de waschkuip.

- ‘Toe maar! toe maar!’ gilde moeder Boetjes triomfeerend, ‘nu maakt hij zijn eigen nog belachelijk!... En hij begaait mijn wasch nog!... 't Kan anders nie' meer kapot, zeker?’

Op zijn studiekamertje, loerend door 't spleetje van 't gordijn, Mr Baveloo zag het spektakel en hield zijn hart vast... En hij zag boven den pletsenden Boetjes een arm rijzen, een arm met een paraplu, een arm die dreigde en dalen ging... Baveloo de trap af!...

- ‘Goeien morgen... Tiens, een bad genomen, Boetjes?’

- ‘Goeien morgen, Mijnheer Pastoor.’

- ‘Goeien morgen, Mijnheer Pastoor,’ groette moeder Boetjes, terwijl zij een paraplu schoonekes in de plooi rolde.

- ‘Ik zei hem juist voorzichtig te zijn, Mijnheer Pastoor, en valt hij me niet achterover in de waschkuip?’

- ‘Dat 's niets, Boetjes’ troostte Baveloo, ‘gij zijt de eerste mensch niet, die zich belachelijk maakt.’

- ‘Ik zei het hem precies’ zei moeder Boetjes. ‘Hij kàn zijn eigen soms zóó belachelijk maken.’

- ‘'t Kon erger, Mijnheer Pastoor’ glimlachte Boetjes bekomen. ‘'t Kon erger. Zoolang er geen stukken zijn.’

- ‘Ga droge kleederen aandoen, Boetjes’ zei moeder Boetjes. ‘Ge staat daar zoo nat als verzopen.’

Boetjes, gedwee, naar 't opkamertje, langs vloer en trap zijpelend als een sproeikar.

- ‘Ze kunnen 't soms wel afgeven. Mr Pastoor’ zei moeder Boetjes, ‘en als Boetjes zot is, dan is hij heel zot.’

- ‘Wel ja, moeder’ zei Baveloo, ‘daar moet van alles zijn in een huishouden...’

- ‘Zeker, Mijnheer Pastoor.’

- ‘En stukken-maken in 't huishouden is ook een stuk in 't huishouden.’

Boetjes kwam beneden met een versch kostumetje aan.

- ‘Boetjes’ zei Mr Baveloo, ‘ik kom eens zien of ge gedaan hebt met dat missieboekje.’

- ‘Jawel, Mijnheer Pastoor’ - en Boetjes vond het missieboekje achter 't hangspiegeltje.

- ‘Hebt ge 't gelezen, Boetjes?’

- ‘Ja zeker, Mijnheer Pastoor, maar dat artikel daar over de menscheneters, 't is wreed.’

- ‘Ha ja’ zei Baveloo, ‘van dien neger?’

- ‘'t Is wreed’ zei Boetjes. ‘Daar gebeurt van alles den dag van vandaag.’

- ‘Dat 's zoo’ - moraliseerde Baveloo; ‘als er de christelijke geest niet in zit, dan verslinden de menschen malkander.’

- ‘'t Is wreed’ zei Boetjes.

- ‘En laat de wet dat toe?’ vroeg moeder Boetjes, die intusschen wat naaiwerk had hervat.

- ‘De wet?’ grinnikte Boetjes, meelijdend om 't juridisch inzicht van zijn eega. Als er 'n gardevil tusschenkomt, dien eten zij er nog bij op. Nie' waar, Mijnheer Pastoor?’

- ‘Als een neger eens menschenvleesch heeft geproefd’ zei Baveloo, ‘houdt gij er hem niet meer van af... juist een kat met kanarievogels.’

- ‘'t Is wreed’ zei Boetjes.

- ‘'t Staat zoo schoon en zoo waar in den Bijbel’ doctoriseerde Mr Baveloo. ‘Sepulcrum patens est guttur eorum: Hun keel is een geopend graf. - Linguis suis dolose agebant: Ze lekken hun lippen met hun looze tong.’ En hij parafraseerde: ‘Lijk in een graf begraaft de menscheneter zijn prooi in zijn kaaksbeenderen en hij lekt het vet van zijn lippen en 't genot ervan.’ -

- ‘'t Is waar’ zei moeder Boetjes.

- ‘Inderdaad’ zei Boetjes. ‘Maar die neger, die aldus zijn vrouw opat, Mijnheer Pastoor, zou die daar niets over voelen... nadien... een soort...?’

- ‘Indizjestie?’

- ‘Neen, neen’ verbeterde Boetjes, ‘maar een soort berouw?’

- ‘'k Peize van neen’ zei Baveloo; ‘en dat is juist de ramp van 't sport. Die menschen voelen zelden indizjestie in de maag noch berouw in de ziel...’

- ‘'t Is wreed’ zei Boetjes.

- ‘Of misschien’ zei Baveloo cyniek, ‘misschien denkt een neger die zijn vrouw opeet: 't blijft toch maar in de familie... in 't huishouden.’

- ‘Maar Mijnheer Pastoor’ verweet moeder Boetjes, ‘hoe durft ge zoo iets zeggen?’

- ‘Hoe ik het durf zeggen?’ vroeg Baveloo verbaasd, en beurt om beurt bekeek hij Boetjes en moeder Boetjes. ‘Maar hoe durft gij het doèn?’

Nu keken Boetjes en moeder Boetjes verbaasd.

- ‘Ik geloof’ zei na een poosje verbaasdheid van alle drie, Mr Baveloo heel langzaam, ‘ik geloof dat wij in een misverstand zitten; en dat wij malkander niet begrijpen... Van wien dacht ge dat ik sprak?’

Boetjes zei niets, haalde een pijpke voor den dag, begon te stoppen... Daar hing iets in de lucht...

- ‘Ge dacht dat ik het had... over dien neger?...’

- ‘Wel ja’ zei Boetjes... ‘dien neger... met zijn vrouw.’

- ‘Maar beste menschen!’ zei Baveloo, en nu klonk er medelijden en verwijt in zijn stem, ‘maar beste menschen toch!...’

Zoetjes nam hij 't naaiwerk uit moeders handen, het pijpke uit Boetjes' lippen, lei zoetjes pijp en naaiwerk op de tafel en zei:

- ‘Gaat hier nu eens allebei, schoonekes, bij de tafel zitten, en luistert.’

Schoonekes zaten ze bij en luisterden...

- ‘Vader Boetjes’ zei Baveloo, ‘en moeder Boetjes, ik had het niet over zwarte menschen van Congo, maar over witte menschen van Europa; ik had het niet over wilde negers van ginder, maar over tamme Belgen van hier; ik had het over menschen die hier bij mij zitten, hier schoonekes vlak bij deze tafel... Alzoo over u, Boetjes, en alsmede over u, moeder Boetjes. -

‘Ssst!... zwijgen!

En toen de Bijbel daar sprak van gapende graf en spalkende kaaksbeenderen, dacht gij, o Boetjes, dat de Bijbel op echt-authentieke negers uit Afrika mikte? Ach! o Boetjes! wat zijt ge simpel en in alle naïveteiten ver! En wist ge niet, o moeder Boetjes...

Ssst! Zwijgen!

Wist ge niet dat de Bijbel sprak van witte, wijze, vrome, gedoopte menschen, die van hun hart en ziel een gapend graf, een grijnzend kerkhof maken, waarin zij met vespers van kwaadsprekerij en een lijkdienst van laster hun evennaaste begraven?

En was 't van onzentwege niet een beetje...

Ssst! Zwijgen!...

niet een beetje huichelarij, dat we 't vanwege een heidensch neger zoo onnoemlijk kwalijk opnemen, en zoo wreed-wreed-wreed vinden, als hij dan al eens een ander neger opoffert aan den grimmigen god van zijn verdoemden appetijt; wanneer we zelf er zoo lichtjes bijstaan met bijl en kapblok? en op 't altaar van onzen god nijd en onze godin jaloerschheid een offer brengen in den persoon van nichtje Ciel?...

Boetjes, tot ziens!... Moeder Boetjes, tot ziens!... En ik zou u nog vele leelijke dingen kunnen zeggen; maar ik zwijg... en spreekt nu zelf maar een beetje onder malkaar.'

En weg was de Pastor; en een stonde zaten Boetjes en zijn vrouw, verdonderd, malkander te bekijken. Ze zwegen; en ze zwegen niet omdat ze geen goesting hadden tot spreken, maar ze wisten niet wat zeggen.

En toen opeens, Boetjes, en hij klopte met de vuist op de tafel:

- 'Moeder, hier wordt geen kwaad meer verteld... geen kwaad meer!... waar of niet!... van niemand!'

- 'En gij, Boetjes, zeg nog iets van nichte Ciel, ook van verre maar!'

- 'Nichte Ciel is een goei stuk' zei Boetjes... 'En de eerste maal, dat ze hier komt, moeder, zal

ik ze in goud slaan. 'k Zal ze in de rozen zetten...'

- 'Nie' waar, vader?' lachte moeder Boejtes.

- 'Nie' waar, moeder?' lachte Boetjes.

En van uit zijn studeerkamertje, door 't spleetje heen van 't gordijn, zag Baveloo, ongezien, de verzoening en hun beider glimlach; en hij glimlachte zelf ook, de brave man, zoodat op dit één oogenblik een trippele lach van goeie menschen het hart van God verblijdde!...

- 'Wil ik dat maar wat opnemen?' vroeg Boetjes toen positief-weg, en knikte met zijn kin naar den plas rondom de waschkuip.

- 'Wel ja' zei moeder, 'doe al iets, en naaste maal, zie waar ge valt...'

Kwam Sander binnen; met een pruillip.

- ''k Heb nichte Ciel gezien... En 'k zei: Dag nichte Ciel!... En ze gaf niks, de gierige heks!'

- 'Ssst' zei moeder, 'Sander, geen kwaadsprekerij, zelfs van nichte Ciel niet!'

En Boetjes, doctoraal:

- 'Sander, onthoud dit wel!... Als ge van iemand wilt kwaadspreken... eet hem dan liever op!... 't Is wel lastiger, maar in den grond is het eigenlijk veel schooner.'

En zoo was Sander ook weeral een stap wijzer in de christelijke volmaaktheid.

Boetjes maakt goud...

- ‘Nou’ zei Boetjes, en sprak van kwaai humeur mooi Hollandsch, - ‘nou!... 't Brood is weeral opgeslagen, en 'ne mensch verliest er zijn centen bij en zijn heiligste geduld... En dezen morgen preekte de Pater dat heilig-worden niet zoo moeilijk is. Maar de Paters en Pastors hebben illusies, Mr de Pastor, en ze kennen 't werkelijke leven niet. Wij, simpele menschen, wij hebben wat anders te doen dan sermonen te preeken. Wij hebben ander vliegen te vangen! En, Mr Pastoor, als 'ne schamele

schoenlapper geen ander zorgen had dan de zorgen, waar Pastoors en Paters en Trappisten mee gezegend zijn, dan was de hemel geplaveid, geplaveid ja! met schamele schoenlappers. Maar 't zit hem zoo niet, Mr Pastoor!... 't Zit hem helaas! héél verre van hem zóó te zitten!...'

Baveloo knikte zijn hoofd weg en weer, dubieus; zei zoo; 'En toch, Boetjes; en toch...'

Hij zweeg en mijmerde een poosje.

- 'En toch, Boetjes' hernam hij toen luid, 'en toch, 't moet hem zóó zitten, Boetjes. En 't en is niet alleen voor de Pastors en de Paters en de Trappisten dat de schoone hemel geschapen is... En de Pater zei dat heilig worden niet zoo moeilijk is?... Dat 's waar, wat de Pater zegt. En eigenlijk is 't ook nie' waar... Want het pad der zaligheid is eng en streng en steil... Hoeveel is 't brood opgeslagen, Boetjes?'

- 'Hoeveel is 't brood opgeslagen, moeder?' - wierp Boetjes de vraag over naar moeder Boetjes, bezig in de keuken.

- 'Een half kwaartje!' zei moeder.

- 'Een half kwaartje' seinde Boetjes aan Baveloo door, en kommenteerde: 'Een half kwaartje, ge zult er u zelf ook al niet aan dooderven, maarr... een half kwaartje, Mijnheer, én een half kwaartje, Mijnheer, dat is zoo iets in den aard van een héél kwaartje, Mijnheer! Enn... ik zoek altie bij de perekwatie, of er de schoenlappers niet bij staan...

Maar... ik heb er hun naam nog niet zien prrrijken... Schoenlapper, blijf bij uw leest, zegt de minister, en moei uzelf niet met financie. - En dat 's, me dunkt, héél vaderlandsch bedoeld vanwege Mijnheer den minister, maarr...'

- 'Ssst!' - siste Baveloo.

Hij stak zijn hoofd bij Boetjes' oor, kneep een oogje dicht als een die 't wist, en fluisterde mysterieus:

- 'Maak goud, Boetjes, maak goud.'

- 'Persies!' lachte Boetjes.

- 'Maak goud, Boetjes, maak goud!'

- 'Leer me de kunst!' gilde Boetjes lyriek, - 'en ik kniel vóór u neer, op mijn twee knieën, hier, in 't zand van mijn keuken, en een kwartier lang moogt ge me uitschelden, mijn huid vol! Straf gesproken, nie' waar?'

- 'Boetjes' beval Baveloo, 'kijk in mijn oogen!'

Boetjes keek; en Baveloo, beslist, met een vinger omhoog:

- 'Boetjes, ik leer u de kunst!... Straf gesproken, nie' waar?'

- 'Ja wel' schertste Boetjes. 'We spreken allebei heel straf; maar ik! ik maak mijn eigen niet gaarne belachelijk!'

- 'Boetjes, kijk in mijn oogen!... Ik! ík leer u de kunst!... Goud! 24 karaat! - En als 't niet waar is, dan zit ík! ík vóór u neer!... in 't zand van mijn keuken!... Dààr sa!'

Toen viel er een korte pooze; en luchtjes nu hernam Baveloo:

- ‘Ik leer u dat!... En als ik ooit of ooit tot u met allen serieuzen ernst en alle ernstige serieuziteit gesproken heb, dan is het nù, op dít uur, op déze minuut, zegge namelijk...’

Hij trok zijn uurwerk uit, om de juiste minuut precies te zeggen - maar vloog op:

- ‘Sapperdeboere, Boetjes! 'k moet weg!... Kom dezen avond bij me thuis... En ge zult oordeelen.’

Baveloo af.

- ‘Ge kunt algelijk eens probeeren, Petrus’ zei moeder Boetjes huiselijk. Ge kunt nooit weten.’

- ‘Wel’ zei Boetjes, ik zal 't doen. ‘Alleen om u te gelieven en te gerieven, zulle!...’

En half desperaat stiet hij er aan toe:

- ‘Ik weet op voorhand dat ik er inloop.’

- ‘Ha Boetjes!... Ben-je daar, Boetjes?... Ga zitten, Boetjes!’

Boetjes zat neer. En Baveloo, zoo dood- en kordaat-ernstig, alsof alle scherts honderd mijlen ver zat:

- ‘Zoo dadelijk ga ik u de formuul toonen, Boetjes... En oordeel zelf.’

Hij nam uit zijn bibliotheek een oud-versleten notaboekje, vond een bladje, kapte zijn bril op de neus, las langzaam, woord voor woordje:

- ‘Om goud 14 karaat te maken, ga bij een zwaar onweer...’ Ha ja, onderbrak hij zelf zijn eigen lezing, deze formuul wordt zeer weinig gebruikt, - ‘bij een zwaar onweer dus, onder een eikenboom staan, alleen in 't open veld; bestrijk u zelf met vitriool; neem een kilogram dynamiet; zet hem boven vlammende petrool; meng er wat kopnageltjes en prikkeldraad bij; en op 't oogenblik juist als de weerlicht op den eik slaat, sla gij ook, met een gloeienden voorhamer, uit al uw macht, driemaal, - driemaal zulle, Boetjes, op den dynamiet... Wat overblijft...’

Baveloo zweeg, keek over zijn bril naar Boetjes.

- ‘Ga eens voort, Boetjes!’

- ‘Wat overblijft, Mr Pastoor, zal ver te zoeken zijn, héél ver!’ grinnikte Boetjes sarkastiek.

- ‘'k Peins het ook’ zei Baveloo, en lei kalmpjes het notaboekje terzij. - En didaktisch: ‘Ik las u die formuul voor, Boetjes om te zien of ge soms niet bijgeloovig zijt... En ik zie inderdaad, dat ge niet alles aanneemt wat in de boeken geschreven staat. - Maar kom eens hier.’

Hij liet hem vlak bij zijn bibliotheek staan, toonde een schelf je boeken.

- ‘Bekijk die titels, Boetjes... Hier staat een heele serie boeken over goudmaken... Hier zoo: Het mysterium magnum van den geleerden Bidstrup; - de Steen filosofaal van Ludeman; - het Gulden Slot van Hermes; - de Geheime Conste der Alchimisterije; - het Arcanum naturae van doctor Jan

Faustus; enz., enz... Altemaal over 't goudmaken!... ziet ge, Boetjes?'

- 'Dat wist ik niet!' zei Boetjes, verbaasd dat hij het niet wist.

- 'En hier nu' zei Baveloo geheimzinnig, en een oudversleten boek vattend en het openslaand op het titelblad, - 'hier hebt ge 't beroemde 'Secreetboek van heerlijke magie en veelerley materiën, mitsgaders de seer excellente en wel geapprobeerde remediën teghen veelderhande crancheden, wonden en accidenten, met de maniere van te distilleren, parfumeren, confituren maken, te verven, coleuren, ghieten ende... Boetjes!! kijk!!!... ghoud te maken!... t'Antwerpen, in de gulden Moriaan, Anno 1571... Nou! Boetjes!... Wat zegt Boetjes?'

- 't Is... straf!' zei Boetjes, al verbaasd- en verbaasder.

- 'En nu de formuul!... Hoeveel ooren hebt ge, Boetjes?'

- 'Twee!' zei Boetjes, die ze geteld had.

- 'Vier!' verbeterde Baveloo lyriek... 'Twee aan uw hoofd, en twee aan uw ziel!... Zet ze alle vier open, zooals sluizen!'

Open stonden Boetjes' vier sluizen en Baveloo las:

- 'Om goud 14 karaat te maken, neem 3/10 FRUDNEWUEEL, 3/10 EKSNAK-MOD, 3/10 NIERBNEDOJ en giet er 1/10 DIEHSOOLNETEWEG over...'

Boetjes luisterde met ingehouden adem.

- ‘Dat is de echte formuul, naar 't schijnt’ zei Baveloo ‘maar... 't is een duivelsformuul, Boetjes, en ge móógt ze niet gebruiken... 't Is doodzonde...’

- ‘En wat beteekent ze?’ - vroeg Boetjes.

- ‘O!’ zei Baveloo luchtjes-weg, ‘dat 's niet zoo moeilijk te vinden... Maar luister nu eens naar de kapitale formuul om goud te maken 24 karaat!...’

Open stonden de sluizen. Baveloo las langzaam:

- ‘Om van TKNED-NE-TEOD-EG-TAW-LA, dat overal te vinden is, zuiver goud te maken 24 karaat, meng het elken morgen met een beetje THCIZNI-REVIUZ ter eere Gods. Tu sapiens tace, ut vivas in pace!’(1) Deze formuul, Boetjes, moogt ge gebruiken.’

- ‘'k Begrijp ze niet’ zei Boetjes.

- ‘Natuur!’ zei Baveloo... ‘Moet ze studeeren, Boetjes... Daarbij’ en hij zocht in een rommeldoosje - ‘met dit spiegeltje - een tooverspiegeltje, Boetjes! - zult ge de beteekenis van de formuul ontdekken... Neem het mee... met de twee formuuls!... Maarr, wel verstaan, Boetjes! de eerste, die van 14 karaat, moogt ge wel leeren maar ge moogt ze niet gebruiken!... Alleen die van 24!’

Baveloo zat neer, schreef de twee formuuls zorgvuldig elk op een bladje, droogde 't schrift en, met zijn pennestok dwars doorheen zijn mond:

- ‘Gij denkt altijd, Boetjes’ verweet hij, ‘dat ik u in de doeken wil doen...’ Hij stond op. -

(1) Zwijgt ge wijs, zoo leeft ge in peis!

‘Daar zoo! Steek ze op zak, met het spiegeltje!... 'k Zal morgen komen kijken!...’

Boetjes, als een kind, liet gebeuren, en stond al op straat, suf, met in zijn handen een spiegeltje en twee papiertjes...

En dien avond zat Boetjes thuis, bij 't lamplicht, bezig de formuul 24 karaat te ontcijferen. Juist een ouwe filoloog. En voor de derde maal, en de derde maal heel driftig, snauwde Boetjes: ‘Moeder, zwijg!’

Sander zat naast hem, frutselde met de formuul 14 karaat. En Boetjes opereerde met het tooverspiegeltje van Baveloo; en Sander met een axa-reklaamspiegeltje, dat hij op zak had - onder andere dingen op zak. En beiden zaten, lijk ze dat noemen, verslonden in de filologie; en elk had zijn spiegeltje vast, vóór zich uit, en hield zijn formuul tegen de borst, zoodat ze weerkaatste in 't spiegeltje en te lezen was op den weerschijn af.

Plots, Sander: ‘Va! dat 's *êvereks* geschreven... kek!... kek, va... MOD...! dat is DOM...’ En hij spelde koortsig voort: ‘DOM ... KAN... KAN... SKE!...’ En Sander jubelde 't uit: ‘Ziede, va!... Dat's DOM-KAANSKE!... DOM-KAANSKE!...’

Toen ging er een licht op in Boetjes' brein... Hij nam de formuul 14 karaat uit Sander's handen - en getwee nu, vielen ze aan 't spellen... letter voor letter en - nu was 't klaar genoeg, hoe ge goud moet

maken 14 karaat... Want Boetjes las nu, luid - en langzaam:

- ‘Om goud 14 karaat te maken, neem 3/10 LEEUWENDURF, 3/10 DOM-KAANSKE, 3/10 JODENBREIN en giet er 1/10 GEWETENLOOSHEID over.’

En Boetjes, ontroerd, konklueerde:

- ‘'t Is begoiren *êvereks* geschreven!’

- ‘Wel, dat zal 'ne linksche-poot geschreven hebben’ zei moeder Boetjes natuurlijk-weg, zonder van haar kousenstopsel op te kijken.

- ‘Zwijg nog 'ns, moeder!...’ zei Boetjes gejaagd, - ‘want... nu zal ik 't ander ook wel vinden.’

Hij nam de formuul 24 karaat op, - en vader weer en zoon, spelden de tooverletters!... En Boetjes had den moed niet luid-op te lezen wat hij vond; maar hij zuchtte, desperaat:

- ‘Hij heeft me weer liggen ...deê passtt-toorr!’

- ‘En wanneer begint ge, Boetjes?’ vroeg Baveloo 's anderdaags en wreef zijn twee handen over malkaar.

- ‘Beginnen, Mr Pastoor?... Waarmee?’

- ‘Wel, met goud te maken... 24 karaat.’

- ‘O!’ deed Boetjes, als een die heel 't ding vergeten was.’

Baveloo trok zijn uurwerk uit; en met het oog vast op de wijzers, en steeds een vinger omhoog:

- ‘Boetjes, ik leerde u goud maken, 24 karaat,

zooals ik u beloofde. En ik zal u geen kwartier lang op uw knieën laten zitten, in 't zand van uw keuken; enkel twee minuutjes. En ook uw huid niet volschelden; maar simpel-weg een droppeltje wijsheid in uw ziel gieten... Meer niet!... Ieder mensch zoekt achter goud, echt goud... en in de ijdelheid van hun ziel vergeten ze waar dit echte goud is te vinden... God alleen is 't echte goud... en dat echte goud vindt ge in de formuul THCIZNI-REVIUZ...

Lees dit woord met het spiegeltje, Boetjes, - 't spiegeltje van 't gezond verstand, zoodat het luidt: ZUIVER INZICHT!... Want het zuiver inzicht alleen is de beroemde steen filosofaal, die tot eeuwig, onsterfelijk goud, - goud dus 24 karaat! - die tot goud maakt, Boetjes!... TKNED-NE-TEOD-EG-TAW-LA, - dat is: AL WAT GE DOET EN DENKT!... En zwijg nu, Boetjes! en wees wijs! zoo leeft ge in heiligheid en peis!... En sta op uit het zand van uw keuken en - tot ziens, Boetjes!' -

Boetjes houdt duiven...

Dien zondagnamiddag, in de keuken, bij de tafel, stond vader Boetjes en stond moeder Boetjes... Moeder, met de handen op de heupen, bekeek, norsch, vader; al zoo norsch bijna, als Boetjes zelf, met de armen gekruist op de borst, de twee zóó onsociabele dingen bekeek, die op de tafel ten toon lagen: een hoogen hoed en een dooie duif.

- 'Moeder, doe dien hoed maar weg,' mort Boetjes, boosgezind. 'Ik ga niet naar die bruiloft.'

- 'Maar Piet toch!'

- ‘Niet te Pieten, moeder! Ik ga niet. En leg dien hoed maar gaaf in de kast weer. Hij ligt er niemand niet in den weg... al vijf-en-twintig jaar lang.’

De deur ging open. Binnen kwam E.H. Baveloo.

- ‘Goeden dag, Boetjes. Goeden dag, moeder.’

- ‘Goeden dag, Mr Pastoor.’

Plots, Baveloo zag den hoogen hoed, zag de dooie duif; keek verbaasd; en daar Boetjes en moeder Boetjes verbaasd keken om Baveloo's verbaasdheid, zoo keken ze alle drie verbaasd, op den hoed, op de duif, op malkander.

- ‘Gaat ge tooveren, Boetjes?’ - vroeg Baveloo.

- ‘Toch niet, Mr Pastoor’ - zei Boetjes.

- ‘Hij moet naar een bruiloft, Mr Pastoor... Dat is het’ - zei moeder.

- ‘Naar een bruiloft?... Met een dooie duif?’

- ‘Neen. Met dien hoogen hoed.’

- ‘Naar de bruiloft van zijn tante, Mr Pastoor’ - verklaarde moeder...

- ‘Een tante?’

- ‘Ja; de bloedeigen zuster van zijn vaderzaliger...’

- ‘Moeder’ zei Boetjes nu wrevelig, ‘laat er mijn vader-zaliger tusschen uit, als 't u belieft!... En uw tante...’

- ‘Mijn tante!’ - gilde moeder.

- ‘Die tante’ kwam er nu Baveloo vredelievend

tusschen, ‘die tante schijnt... onder dees dak... niet... heel... populair te wezen?’

- ‘Populair!’ grinnikte Boetjes met een schaterlach... ‘Populair!’ - En heel ernstig nu, met zijn oogen vlak en strak in Baveloo's oogen, en met nadruk op elk woord: ‘Jaren lang, Mr Pastoor, heb ik... laat me zeggen: hebben wij, deftige menschen uit den werkersstand, hier, in dit huis... laat me zeggen: onder dees dak, eerlijk en geduldig zitten wachten op Tante's erfenis. Den 1^{n} April toekomende wordt ze ik weet niet hoe oud... En gaat me dat ouw slagvenster nu niet trouwen...? ‘Met 'ne mecanicien’ schrijft ze. Wel, proficiat voor de mecaniciens!’

- ‘Ha! zoo!...’

- ‘Zoo percies!... Maar’ ging Boetjes door, ‘ik zei het daar juist aan onze moeder: naar die bruiloft ga ik niet!... nie'! nie'!...’

En van korzeligheid nam Boetjes een stoel, zat neer met een beslistheid of hij nooit meer van dien stoel zou opstaan. En doodkalm, zoo deed Baveloo. En twee minuten lang, hing de keuken-atmosfeer vol stilte; en die stille atmosfeer zweefde vol tanten en mecaniciens in trouwkostuum.

Plots, Baveloo:

- ‘En wat doet die duif daar?’

En Boetjes:

- ‘Mr Pastoor, zeg altijd welkom aan een ongeluk, dat alleen komt... Die duif daar...’ en er

girig een tragische arm naar 't dooie beestjen uit... ‘die duif daar was het domste schepsel dat ooit op 'ne vanger zat. Drie weken lang, Mr Pastoor, drie weken op de klok geteld, zit dat te broeien op een ei, te broeien als een plezierke... En zit me die domme duif dezen morgen niet dood op het broeinest? Ik kom er bij; ik pak ze vast; ik pak het ei vast; en, Mr Pastoor, ge moogt me omver slaan met uwen tik, als ik lieg: het-was-een-schelpei!... een looze schelp zonder iets er in! Nie' waar, moeder?’ - Moeder knikte.

- ‘Dat 's curieus’ - constateerde Baveloo. - ‘En... was het anders een goeie?... een goeie op de vlucht?’

- ‘Ba neen!’ - bulderde Boetjes met een duiveliefhebbershart vol verachting. ‘'k Gaf ze verleden jaar mee op prijsvlucht naar Quiévrain; èn ze komt thuis acht dagen na de leste. Ik geloof, dat ze te voet was naar huis gekomen. Over Erps-Querbs en Sichen-Sussen-Bolré. En dan komt ze 'r eigen thuis belachelijk maken en doodbroeien op een schelpei!’ -

- ‘Enfin’ - zei Baveloo, filosoof - ‘gij hebt er dan toch drie weken lang plezier aan beleefd.’

- ‘Ik?’

- ‘Wel zeker, Boetjes! Want drie weken lang, drie weken op de klok geteld, hebt ge geleefd met de hoop, Boetjes, de zoete hoop op een broeisel.’

- ‘Dat 's waar!’ - spotte Boetjes.

- ‘Drie weken hoop en geluk!... Boetjes, wat kunt ge in 's hemels naam meer verwachten van een duifje op een schelpei?’ -

- ‘Dat 's waar!’ - spotte Boetjes weer. ‘Maar dàt is de vraag niet, Mr Pastoor!’ - en Boetjes triomfeerde met een gezicht vol lachende slimmigheid - ‘Dit is de vraag, Mr Pastoor, nàmelijk, en te wéten, en aldus: is die duif geen dom-domme duif geweest mèt te broeien op een schelpei?... Dàt is de vraag, Mr Pastoor.’

- ‘Boetjes, ik kan niet zeggen: neen; en ik wil niet zeggen: ja.’

- ‘En de reden waarom niet, Mr Pastoor?’

- ‘Omdat ge er zelf bij staat, Boetjes.’

- ‘Ge moet u om mij niet zjeneeren, Mijnheer Pastoor.’

- ‘Jawel, Boetjes.’

En nu gebeurde een stil ding, mysterieus. Mr Baveloo, opgestaan, nam zachtjes de dooie duif op de twee handen, zette een melancholiek wezen op, murmelde met een tremolo, mistroostig:

- ‘Arm, onnoozel ding!... o Pluim, waarin het duifke stak!... o Slachtoffer van zelfopoffering!... Te voet van Quiévrain! Over Erps-Querbs en Sichen-Sussen-Bolré! Te voet, om toch maar bij uw meester te zijn en te kunnen broeien. Is 't niet zoo, duifje? En ge broeit u dood! Gij offert u zelf op tot den dood, inclusive, om uw meester maar plezier te doen!...

't Was natuurlijk van uwentwege verkeerd, ja, dom! te broeien op de illusie van een schelpei... zooals het vanwege uw meester Boetjes oneindig dommer was te broeien op het schelpei van een illusie!'

- 'Wat!' - ontplofte Boetjes.

- 'Ssst!' - ruischte Baveloo over zijn schouder naar Boetjes heen, lei het duifje neer, snapte Boetjes bij het oor.

- 'Boetjes' - zei Baveloo, en Boetjes begreep dat hij wijzen raad ging krijgen. 'Zoo zijn de menschen, Boetjes! Begaat uw medemensch een kleine dommigheid, dat noemt ge een groote dommigheid. Begaat ge zelf een groote dommigheid, dat noemt ge een groote slimmigheid!' - En streng-verwijtend: 'Waarom verwacht gij erfenissen van ouwe slagvensters?'

- 'Mr Pastoor' stamelde Boetjes onthutst, ''t ko... 't kon lukken dat...'

- 'Natuurlijk,' - zei Baveloo wreed-koel, ''t kon lukken dat het lukte... Maar dit arme duifje redeneerde zoo ook misschien: ik ga eens op een schelpei broeien; 't kan lukken dat het lukt.'

- 'Blijf gij maar op uw moos!' riep Boetjes tot moeder Boetjes, die eens in de keuken kwam.

- 'Moeder, blijf hier' - beval Baveloo. En tot Boetjes: 'Boetjes, bedank dit goede duifje, dat u drie weken lang hopen liet op een broeisel; wat kunt ge meer verwachten van een duifje op een schelpei?... en bedank uw goede tante, die u jaren lang hopen

liet op een erfenis; wat kunt ge meer verwachten van een ouw slagvenster van een tante?'

- 'Laat mijn oor maar los, Mr Pastoor, ik heb het vast' - zei Boetjes.

- 'Begrepen?...' - Baveloo liet het oor los. 'Ge ziet, Boetjes, een mensch moet altijd vergelijken... Boetjes, wat is vergelijken?'

- 'Vergelijken?...'

- 'Vergelijken is begrijpen, Boetjes. En wat is begrijpen?'

- 'Begrijpen?'

- 'Begrijpen is vergeven, Boetjes.' En doodnatuurlijk: 'Vertrekt ge morgen vroeg, Boetjes, of dezen avond?'

Boetjes begreep het nu.

- 'Moeder' zei Boetjes, 'strijk de plooien maar uit dien hoed.'

- 'Gaat ge dan toch naar die bruiloft?' - vroeg moeder.

- 'Wel natuurlijk, mijn goei!... De bruiloft van onze eigen tante!...' En met een meelijdend glimlachje, tot Mr Baveloo: 'Die vrouwen begrijpen niets van filosofie, Mr Pastoor... Ze kùnnen niet vergelijken.'

Boetjes ontvangt...

Eens per jaar, op derden Paaschdag, 4 uur namiddag, verzocht Mijnheer en Mevrouw Boetjes hun Eerw. Heer en vriend Baveloo op een wafelkoffie, zonder luxe natuurlijk, op zijn simpelste weg, zonder complimenten. Hoe die gewoonte er was ingekomen, dat wist noch Boetjes noch moeder Boetjes noch Baveloo zelf. Maar nu zat ze er in zoo vast als een traditie, die niet sterven wil noch kan noch zal.

Vader Boetjes en Moeder Boetjes zaten in de huiskamer te wachten... Juist had de klok vier geslagen. De tafel stond klaar met op het witte ammelaken de

gekleurde tasjes op gekleurde schoteltjes, een itemgekleurd suikerpotje; en de lepeltjes lagen er te glimmen van plezier... En op de kachel stoomde de koffiepot ongeduldig als een lokomotief; in den oven van de kachel geurden de wafelen het huis vol lekkers... Bij de kachel moeder Boetjes zat op 'ne stoel; bij de tafel zat vader Boetjes op 'ne stoel; Sander slenterde...

- ‘Hij blijft zoo lang weg’ - zei moeder Boetjes.

- ‘Hij heeft misschien bezoek’ - zei vader Boetjes.

En weerom wachtten ze een tijdje - en met hen mee wachtten tafel en tasjes en kachel en koffie en wafels.

En weerom na vijf minuten wachtens, zei Moeder Boetjes, een streepje ongeduldig:

- ‘Dat is nog nooit gebeurd!... Hij zal het toch niet vergeten zijn!’ -

- ‘Sander’ zei Boetjes, ‘loop 'ns naar Mr Pastoor en zeg hem dat we wachten, - beleefd, nie' waar? beleefd!’ -

Door 't achtertuintje heen was Sander weg; kwam al even vlug weer:

- ‘Mr Pastoor was 't niet vergeten en zal binnen tien minuten komen.’ -

- ‘Nog al schooner!’ zei moeder Boetjes een beetje boos, - ‘en mijn wafelen staan uit te drogen en mijn koffie te koken.’ -

- ‘Zet hem af’ - zei Boetjes.

- ‘Och! dan wordt hij koud.’ -

En alles en allen wachtten alweer, stil, met een beetje mogelijkheid van onweer in de stilte...

Maar eindelijk werd de stilte gebroken: de deur ging open, en binnen trad de Eerw. Heer Baveloo... Hij kijkt 'ns rond, smijt zijn pastoorstik aan een kapstok, hangt met Boetjes' hulp zijn overjas ernaast, en zit neer...

- ‘Dag, Mr Pastoor’ - groet Boetjes.

Mr Pastoor snuift 'ns lang en diep:

- ‘'t Riekt hier goed’ - lijk 'ne wolf die vleesch riekt. Moeder Boetjes bekijkt even vader Boetjes met een oog, waarin vader Boetjes de vraag leest: ‘Maar wat heeft Mr Baveloo vandaag?’ - en als antwoord trekt vader Boetjes zenuwachtig een schouder op: ‘'k Weet niet.’ -

- ‘Waar blijven de wafelen?’ - vraagt Baveloo barsch. En hoe barsch dan ook, toovert de vraag, dank zij de vlugge bemiddeling van moeder Boetjes, een groote schotel goudgele wafelen op de tafel.

- ‘Zijn ze gesmeerd?’ -

- ‘Neen, Mr Pastoor’ antwoordt moeder Boetjes en bedwingt haar hart, - ‘maar hier staat de boter’ - en ze schuift het boterpotje bij.

Vader Boetjes vreest botsingen; en met een zotwijs woord wil hij de botsing voorkomen:

- ‘Kom kom! wij zullen zelf wel smeren!... Wij hebben ooit al vóór heeter vuren gestaan dan

vóór wafelen-smeren.’ - En hij lachte gul om zijn zot-wijs woord. Maar hij lachte alleen.

- ‘En de koffie?’ - vroeg Baveloo.

't Was weer even brutaal gevraagd, en moeder Boetjes stond nu op het punt een antwoord te snauwen, en een antwoord van belang; maar ze zweeg en plaatste den koffiepot op de tafel...

- ‘Daar is hij al!’ - lachte Boetjes.

- ‘Al! Al!’ - snauwde moeder Boetjes, die meende dat haar man ironisch had gesproken...

Boetjes zette 'ne frons tegen zijn vrouw en siste: ‘sst!’... zoo stil dat Mr Baveloo het niet zien kon; maar hij zag het heel fijn, en deed alsof hij het niet zag, sloeg een kruis en bad devoot... En zoo deden allen, met een verstrooidheid, schat ik, in hun devotie.

En 't eten nu ging nog al tamelijk; maar 't gesprek vlotte niet. 't Vlotte niet. Baveloo beet zwak door, - té zwak. - Maar de familie Boetjes beet niet: hoogstens knabbelden ze wat. En Mr Baveloo, plots, klauwende naar wafel n^{r} 3, en klauwende al te woest, stiet een ganschen schoonen tas wafelen omver en over de tafel uiteen, en zei niet eens excuus. -

Voor de tiende maal keken vader en moeder Boetjes malkaar in de oogen: ‘Wat een... onbeleefderik!’ -

Baveloo echter schonk hun niet veel tijd malkaar lang te bekijken, want hij stak naar moeder Boetjes

zijn ledige tas uit: ‘Hm!’ - Simpel-weg zoo: ‘hm’ - in plaats van nu toch èèns beleefd te zijn. En, moeder Boetjes begon gedienstig hem de tas vol te schenken; - maar plots en bruusk - en stom! - trok Baveloo zijn tas van onder de geut weg, en de rest van de zwarte geut kwam op 't witte ammelaken terecht. Zij had nog juist de half-bovennatuurlijke kracht om te zeggen: ‘Dat's niets, Mr Pastoor.’ -

Maar dat zeggen de huismoeders altijd, als ge koffie (koffie + melk vooral!) over hun tafellaken stort. Ze zeggen: ‘Dat's niets’ - maar ze meenen: ‘Gij sloeber!’ - En Mr Baveloo was psycholoog ofte zielekenner genoeg om het zoo schoone woord, dat moeder Boetjes sprak, te vertalen in 't zoo leelijke woord, dat moeder Boetjes niet sprak...

En wat vader Boetjes betreft, die vreesde al maar door dat er plots iets zou losbarsten, een plafon neervallen, een kat te koord komen. In zoo verre toch had hij gelijk dàt er een kat kwam. 't Was de zwarte leelijke kater die 'ns met zijn valsche oogen kijken kwam of er niets te muizen of te ratten viel. En nu, plots, Mr Baveloo die nog aan geen enkel mensch een beleefd woord had gezegd, - Mr Baveloo streelde den kater in den nek zoetjes als een pluimke en vond woorden, waaruit de bijen honing hadden gezogen...

- ‘'t Is 'ne goeie muizer’ - zei Boetjes, die aan den gang wilde geraken.

- ‘Daar is hij voor gemaakt’ - zei Baveloo kort en bots... En moeder en vader Boetjes bekeken mekaar weer: ‘Maar wat heeft de Pastoor toch?’

Sander bemoeide zich niet met andermans zaken en schoot de zoete wafeltjes 't één na 't ander naar binnen of hij nooit een wafel had gezien en er nooit meer zou zien... En toen hij stillekens naar n^{r} 13 of zoo wat scharde, kookte, plots als een soep, moeder Boetjes over en:

- ‘Maar Sander toch! zijn dat manieren... zoo onbeleefd!’ -

Maar Mr Baveloo, die, zoo klaar als moeder Boetjes zelf, voelde dat een ruim percent van die koleire eigenlijk voor hem en niet voor onnoozelen Sander bestemd was, kwam er tusschen en zei:

- ‘Eet maar 'ns goed, Sander! Kwestie of wij ooit nog wafelen krijgen’ - en schoof de wafelen naar Sander op... en Boetjes, heer des huizes, zat er bij en zweeg zijn ziele dood... Maar moeder Boetjes, als 'ne man, nam het op voor de eer van haar huis en:

- ‘Hij zou toch wat beleefder mogen zijn, sprak ze, en vooral als...’

- ‘Beleefdheid!’ onderbrak Baveloo brutaal, en zette zijn tasje neer dat er de koffie uitkletste, - ‘beleefdheid! wat moeten we nog beleefd zijn den dag van vandaag?’... En daar hij bemerkte dat Sander een lip liet hangen, op traanspoelerij aan, stiet hij den wafeltas nog dichter bij en braveerde:

- ‘Allo! vooruit jongen!... laat 'ns zien wat ge durft.’ -

Moeder Boetjes perste haar lippen bitsig saam, fronste voorhoofd, vlamde met haar oogen naar Sander of hij durven zou... Dramatisch tafereel!... En Sander, lip-af, keek met één oog naar zijn moeder en met één oog naar de wafel... aarzelde... woog moeder en wafel tegen elkaar op... en... schoof 'ne poot naar de wa...

Moeder vloog op...

- ‘Is me dàt nu toch...?... Sander, kom 'ns mee... achter... alleen!’ - en was al weg... achter... en Sander volgde met zware voeten... achter... alleen... - met zijn moeder!

Boetjes bekeek Baveloo, verbaasd alsof hij op een zinnelooze keek...

Van uit het achterhuis riep een stemme om hulp... Vader!... Vaader!...

- ‘Boetjes’, zei Baveloo kalm en ernstig, zeg 'ns aan moeder de vrouw dat ze vijf minuten lang moet achter blijven... Zeg dat ze *moet*?... 't Is *moetens*!’...

Boetjes ging de kamer uit en riep van uit de gang:

- ‘Moeder, wilt ge alstublieft nog een paar minuten daar blijven?’... en kwam terug bij Mr Baveloo.

- ‘Proficiat, Boetjes! Gij hebt de kommissie heel beleefd af gelegd... Dus bestaat er toch nog beleefdheid in de wereld.’ -

Een pooze...

- ‘Stel me nu 'ns een vraag, Boetjes.’ -

- ‘Een vraag!’ zei Boetjes en wilde vragen wat voor een vraag.

- ‘De vraag die 't bovenst op uw hart ligt’ - beval Baveloo.

En Boetjes, die nu voelde dat er geen uitkomen bestond, stelde de vraag, die 't bovenst op zijn hart lag... maar half uit beleefdheid en half uit schrik, stelde hij zijn vraag toch met een omweg:

- ‘Wel, Mr Pastoor, doet ge vandaag niet... een beetje... eigenaardig?’ -

- ‘Zeg dat ik 'ne plompe pummel van Pommeren ben geweest... Is 't niet zoo?... Nie' liegen, Boetjes!’ -

En Boetjes bekende schuppenboer en:

- ‘Wel ja, Mr Pastoor... als ge 't zelf zoo zegt.’ -

- ‘Dank u wel, Boetjes.’ -

Weer een pooze...

- ‘Boetjes’ zei nu Baveloo, ‘ge verwijt me dus, en terecht, dat ik bot ben geweest, en barsch, en brutaal, 'ne plompe pummel van Pommeren... En vergeet vooral niet dat ik aan Sander daar een voorbeeldje heb gegeven van een zekere onbeschoftheid... Maar Boetjes, 'k zat gistermorgen in de kerk, in t gestoelte, te brevieren... toen vader Boetjes binnenkwam, met moeder Boetjes en spruit Boetjes... En alle drie kwamen ze te laat in de H. Mis... En over mijn bril heen keek ik naar u, om te zien of ge ten minste een *air* zoudt hebben, een *air* van excuus bij

O.L. Heer... maar neen! In plaats van dat, ge beziet *mij* en ge knikt tegen mij... Maar in de kerk moet ge niet knikken tegen mij, maar tegen O.L. Heer... En nu weet ge, Boetjes, waarom ik daar straks zoo beleefd was, en zoo gentil tegenover uwen leelijken kater... En toen ge in de kerk mocht neerzitten, toen zat ge meer in met de liturgie van de plooien in uw broek dan met de liturgie van de H. Mis... En na de Mis, pas het kruiske gekregen, ge waart al weg; en bij 't uitgaan smeet ge zoo een kruiske wijwater naar mekaar, zoodat ik dacht:

- 'Maar zouden Christene Congoleezen niet beleefder zijn en doen in den tempel Gods?'... En moeder Boetjes was in al die heilige dingen al even plomp als haar wettige echtgenoot Boetjes van Pommeren'...

En stillekes voegde Baveloo er aan toe:

- 'En dit waren altemaal heel stichtelijke voorbeelden voor dat jonge heerschap van dertien jaar, dat we Sander noemen!... Is 't altemaal waar of niet waar, Boetjes?' -

Boetjes, bewogen, stond recht, als voor 'ne speech:

- 'Mr Pastoor... 't is... 't is waar!... Mijnheer Pastoor'... en twee tranen spoten op uit zijn welsprekendheid... 'Wacht! zij moet het ook hooren'...

En Boetjes wilde weg; maar Mr Baveloo:

- 'Neen, Boetjes, zoo niet!... Spreek met moeder daar 'ns over, alleen, stillekes, zonder koleire... Ze zal dat wel begrijpen...' Hij sloeg eerbiedig een

kruisje, las een gebedje. Toen stond hij op, nam tik en overjas van den kapstok, en met Boetjes in de gang staande, riep hij naar moeder in de verte:

- ‘Goeden avond, moeder!... uw koffie was allerbest en uw wafels extra!’ -

Hij schudde Boetjes' hand:

- ‘Boetjes, tot ziens, nie' waar?’ -

- ‘Dank u wel, Mr Pastoor, dank u wel voor uw bezoek... - en... en... en...’

Baveloo was weg; Boetjes verbeet twee tranen, en met een stem, waar heerschappij in daverde:

- ‘Moeder, kom nu 'ns hier!... En rap, alstublieft... Nu *moet* ge komen!’ -

Boetjes leest zijn feuilleton...

Op dien zomerschen zondagnoen, stond E.H. Baveloo in zijn tuintje, en keek, stil, zwijgend, ongezien, met welbehagen over 't haagje van zijn gebuur Boetjes. En in dit tuintje van Boetjes lag een lief landschap... Het tuintje zelf eerst, op zijn eigen: tegen 't zijmuurtje, een flierstruik, en midden in het grasblijkje, een bloemenmotje, met zijn geraniums en madeliefjes zoo schoon als een patisserietaartje... En dan, het tuintje met de gansche familie Boetjes erin: in een stukje lommer van den flierstruik zat

Boetjes, in zijn hemdsmouwen, geleerd te lezen, met rimpels over zijn voorhoofd; in een ander stukje lommer zat moeder Boetjes te dutten, ineengezakt op haar stoel, met de handen over de borst gekruist, hoofd omlaag, onderlip op haar kin omgekruld; bij het tafeltje in het gras, zat zone Sander, met een aarden pijpje bezig ballonnetjes te blazen uit een zeepsopschoteltje, - tot goedkoop jolijt en esthetisch profijt van zijn zusterke Marieke, dat erneven zat, geknield op haar stoeltje.

Van uit zijn tuintje dus stond Mr Baveloo over 't haagje te kijken, - of liever: te spioenen; en hij vond het geval zoo schoon dat hij het niet wilde storen... En daarom stond hij heel stil - en zweeg - en keek maar...

En vader Boetjes, met al zijn gespannen aandacht en zijn verbeelding op den hol, zat verslonden in zijn boek: ‘Het geheim van den verloren gereden koetsier’ - 62 afleveringen en illustraties; - en met een jacht! met een jacht! of het er om zijn zielezaligheid ging, hing Boetjes aan de hielen van detectief Sherlock Holmes in zijn avonturen bij 't opsporen van den ongelukkigen koetsier, huisvader met vrouw en zeven kinderen... Een leste maal was de koetsier gezien geweest in 't café ‘De zeven pintjes’, terwijl, buiten, zijn paard te slapen stond op drie kromme pooten en 'ne krukkepoot. En sedertdien was hij verdwenen... simpelweg verdwenen... spoorloos verloren gereden!... En natuurlijk, was Sherlock Holmes

er onmiddellijk bijgeroepen; maar tot nu toe, aflevering n° 44, was hij, ondanks zijn geniaal doorzicht, er nog niet in gelukt het sombere geheim te ontsluieren...

Moeder Boetjes zat elders. Koetsier, Holmes en Boetjes liet ze maar loopen. Ze zouden toch van armoe thuis komen, dacht ze, - Boetjes zeker en vast! En zelf zat ze in droomland; en vóór haar moederlijke verbeelding hingen honderdduizende kousen die gestopt moesten, en aan kilometers-lange koorden hing de wasch van de week...

En Sander blies maar toe, - blies maar, telkens zijn pijp in 't schuimende sop doppend en dan, voorzichtig-precies, het spitje op de lippen stekend... en Mieke, ernaast, keek maar, keek met ingehouden adem... en een nieuwe wondere bol zwol alweer, zwol al dikker en schooner... en dan nam Sander de pijp uit zijn lippen en toonde aan Mieke al 't schoone dat in den bol geschilderd stond: en Mieke zag het huis met de vensters en de schouw, en 't zag de wolken en de zon... plots! de bol zei: klets!... en niets meer te zien. En dit ook was een plezier.

En weer werd een nieuwe geblazen - en nu zag Mieke zelf met jubelend genot 't gezicht van Sander daarin gespiegeld, en vader, die een boek las, en moeder die sliep!... en Sander nu schokte slimmekes den bol los van de pijp... en de bol steeg... steeg... en Mieke kraaide van plezier - en Sander, lyriek:

- ‘Vâ! Kijk 'ns!... Vâ!...’ -

Juist zat vader in aflevering 47 af te kijken hoe Sherlock Holmes op de straat publiek geknield zat, met neus en oogen op de sporen van de seeswielen, om uit die sporen te beslissen hoe moe het paard was en hoe stapeldronken de koetsier...

- ‘Vâ! Kijk 'ns!’ -

- ‘Och Sander toch!’ morde Boetjes bots en boos, ‘duurt dat nu nog niet lang genoeg, met die prosserij?’ -

Moeder schoot wakker uit haar eindelooze wasch, keek verbaasd het tuintje rond waar die miljoenen kousen hingen; en in plaats van blij te zijn omdat er geen wasch hing noch een enkel paar kousen te stoppen, - ze schoof ook uit op Sander:

- ‘Stillekes toch, flauwe jongen, ik kan 't niet uitstaan in mijnen kop.’ -

- ‘Dag allemaal’ - riep Mr Baveloo gul en plots.

't Was beleefd genoeg, maar 't viel er wat onverwacht tusschen.

- ‘Dag, Mr Pastoor’ - groette vader Boetjes en stond op.

- ‘Dag, Mr Pastoor’ - groette moeder Boetjes en bleef zitten.

- ‘Dag, Mr Pastoor’ - groette Sander en roerde met zijn pijp in 't zeepsop. Mieke zei niets.

- ‘Aan 't lezen, Boetjes?’ vroeg Baveloo; - en naar moeder kijkend: ‘Aan 't slapen, moeder?... Aan 't blazen, Sander?... Aan 't gapen, Mieke?’...

Drie van de vier lachten, een tikje bedeesd, maar Boetjes sprak op, als 'ne man:

- ‘Ja, Mr Pastoor, - en een machtig boek!... ‘Het geheim van den verloren gereden koetsier’... Nooit van gehoord, Mr Pastoor?’ -

- ‘Toch niet, Boetjes, toch niet... Maar 't is te hopen dat ze hem spoedig mogen terugvinden.’ -

- ‘Wel,’ lachte Boetjes ‘Sherlock Holmes zit hem kort op zijn hielen... of als ge wilt, op zijn wielen... en hij zal hem wel krijgen!’ -

- ‘Ik hoop het’ zei Baveloo. -

En ze spraken nog een tijdeke over seezen en goei weer en kalfkes, en over koetsiers en kwaai weer en koeikes, en:

- ‘Allo, amuseert u allemaal’ - groette Baveloo en trok zijn pastorij binnen. En vader Boetjes zat weerom achter zijn koetsier, moeder Boetjes droomde van wasch die niet blijken wilde, Sander blies zijn zeepbellen, en Mieke proste met twee handen in 't zeepsop...

Een paar dagen nadien, in den voornoen, liet Mr Baveloo door zijn meid bij Boetjes een pakje afgeven en een brief. Moeder opende 't pakje, en vond er, een beetje verbaasd, twee yo-yo's in; Boetjes scheurde den omslag van zijn brief: - en, veel meer verbaasd:

- ‘Tiens, een dichtje!’ - zei Boetjes.

- ‘Een dichtje?’ - zei moeder - ‘Lees het 'ns, Boetjes.’ -

- ‘Maar wat is dat?’ - vroeg Boetjes eerst.

- ‘Yo-yo's’ - lachte moeder.

- ‘Ha! van die koorddanserkes!’ -

- ‘Komt goed van pas’ - zei moeder profijtig, ‘Sander en Mieke zagen er al dagen om... Lees nu 't dichtje 'ns, Boetjes’ - en ze lei de yo-yo's op zij voor de kinderen die naar school waren.

Boetjes hoestte zijn keel klaar... en begon, en van tijd tot tijd werd de lezing onderbroken door een ach! of een och! of een kommentaar van moeder of een kommentaar van den lezer zelf, ook wel 'ns door een pooze zwijgens, alsof de een schrik gevoelde van voort te lezen en de andere van voort te luisteren...

Zeepsopbel
Een lied des tijds, opgedragen aan mijn duurbare vrienden Vader en Moeder Boetjes

Ik weet geen enkel ding op aard,
zoo lief en meer beschouwenswaard,
dan zoo een simpele zeepsopbel,
lijk Sander in zijn kinderspel
uit een gebroken koffie-z-jat
dien zondagnoen te blazen zat.
Spreek, Boetjes, leefde er ooit artist,
die zoo iets schoons te scheppen wist?
Een taske met wat zeepselsop,
een steeltje met 'ne pijpekop,
dat's alles! - en dat's heel de kunst!

Een watervliesken op zijn dunst
begint te zwellen op den kop;
en Sander blaast! en 't zwelt al op,
en 't zwelt en zwelt maar, ijl en vol,
tot een perfekten glazen bol,
waar plots lijk in een spiegelplaat
het gansch heelal geschilderd staat!
Ja, in dien glazen glorieglans
weerspiegelt zon en hemeltrans
en regenboog en wolkenbouw
en toren, tin en keukenschouw,
en huis en kerk en blauw gewelf
en mensch en boom en Sander zelf
en va die leest en moe die slaapt,
en Mieke dat wijd-open gaapt!

* * *

'k Weet iemand (en hij staat hierbij!)
die noemde dat een prosserij;
en die met barsche stemme vroeg:
- ‘Zeg, Sander, is dat nu genoeg?’ -
terwijl hij zelf, uit puur plezier,
op 't spoor zat van een huurkoetsier,
die niet meer wetend wat hij deed,
met sees en paard verloren reed!...
Ach! waren alle de ouders wijs,
de wereld was een Paradijs!
Maar waarom is ze soms een hel?...
Gij weet het niet? Ik weet het wel!
Bij de ouders staat het kinderspel
maar al te dikwijls van geen tel!
Want vader zegt: ‘'t Is prosserij’ -
en moeder zit en slaapt er bij;
ze kan niet om met al dien last...
En dààr! daar ligt het varken vast!

En dàt zijn de ouders van vandaag!
ze zijn, me dunkt, nog eer een plaag
voor 't kind zoowel als voor den Heer!...
Daar zijn voorwaar geen ouders meer!...
'k Zeg niks. Ik zegmaar: ‘'t Zit hem zoo!’...
Maar als ik, pastor Baveloo,
iets in de pap te brokken had
of met mijn geld ertusschen zat,
ik zou wel weten wat ik deed!
Aan al wat vader, moeder heet,
gaf ik op straf-kop-af bevel
dat zij voortaan in 't kinderspel
- is 't dat ze wou'n of niet en wou'n -
het goede voorbeeld geven zou'n;
en 'k riep hen eerst voor een exaam
op 'ne verloren maandag saam,
in d'hei bij voorbeeld, eender waar;
en stonden zij daar al te gaar,
'k zou kommandeeren: ‘In 't gelid!
en pakt nu allen elk 'ne zit!’ -
en zittend op een lange rij,
ze kregen ieder dan van mij
'ne pijpekop, wat zeepselsop
en 't ordewoord: ‘Blaast nu maar op!’ -
en blies er een niet wel en wijs,
wel! die zou weten aan wat prijs!
En van dit zeepsopbel-exaam,
daar mocht geen een van al te zaam
- mijn eigen moeder niet! - vandaan
om weer terug naar huis te gaan,
als hij me geenen zeepballon
met éénen adem blazen kon,
'ne zeepballon van op en top
zoo groot als zijnen eigen kop!
Maar wie me zoo'ne zeepballon

op één-twee-drietjes blazen kon,
dien gaf ik een certificaat
met dees formuul: ‘Ballon op maat!
Gods benedictie en de mijn,
want drager dezes mag er zijn!’ -

* * *

Ik stel me meer dan eens de vraag,
of er nog ouders zijn vandaag.
Wat is me toch 'ne vaderman,
die met zijn kroost niet spelen kan?
Wat is me toch een moedervrouw,
die 't belleblazen vindt te flauw
en 't niet kan uitstaan in den kop?
Hoe brengen die hun kinders op?...
Als 't kindje met zijn speelgoed speelt
en daar zijn ouders mee verveelt,
dan moeten zij ook achteraan
niet al te zeer verwonderd staan,
als ooit dat kind zijn roeping mist,
en uitdraait op een anarchist,
'ne moordenaar etcetera
of dit of da', ik weet nie' wa'.
Maar, vader-moeder Boetjes, hoort!
't Is waarlijk eenig in zijn soort,
wat ik u nu vertellen ga...
Ik wensch 't u niet, op verre na...
maar 't kan gebeuren... Moet het lot
ooit Sander brengen op 't schavot,
ik vrees dan dat hij klaar en waar
in volgervoege tot de schaar,
die op de markt staat, spreken zal:
- ‘Vaarwel, parochie! tranendal!
Nog twee minuutjes - en kop-af!
Ik onderga verdiende straf!

Maar wien de schuld? - Aan vader-sa!
Wie nog de schuld? - Aan moeder-ja
Toen ik nog klein en kindje was,
en 's zondags, thuis, op 't groene gras
saam met ons Mieken uit een z-jat
zeepbelletjes te blazen zat,
toen sprak een (en hij staat hierbij!):
- 'Och! Sander! met die prosserij!' -
Zoo moest ik wel voor mijn fatsoen
iet anders op de wereld doen;
en 'k heb iets anders dan gedaan...
Helaas! het is me slecht vergaan!...
Vaarwel, parochie, 'k sta hier nu,
een nuttge zedeles voor u!...

* * *

Wel, apropo van zedeles,
ik heb er ook een in mijn tesch;
hier is ze: vader, moeder, dus!
laat kindjes-lief, 't zij zoo, 't zij zus,
maar spelen - en gij zelf, speelt mee
dan heerscht er huiselijke vree!
dan bloeit er huiselijk plezier!
en rijdt er dan een huurkoetsier
met sees en paard verkeerd en mis,
laat rijden waar hij goed voor is...
En vader-moeder allebei,
ik voeg er nog een versje bij;
begrijpt het en onthoudt het wel:
ook in het minste kinderspel,
zit altijd iets voor uwe vreugd,
en evenzoo voor uwe deugd.
Bijvoorbeeld, uit dien pijpekop,
daar rijst een glazen bol dus op;
maar ziet ge niet het zinnebeeld,

dat in dien glazen spiegel speelt?...
Zoo spiegelt in een reine ziel,
waarin Gods zuivre liefde viel,
geen huis of hemel, stargewelf,
en zelfs geen zonne, - maar God zelf!...

Dank God, als ge in dit lied des tijds
iets nuttigs vindt; en anderzijds,
vindt gij er tusschendoor iets geks,
vergeef het aan den versifex!...

En dienzelfden avond, - vader Boetjes lapte schoenen, moeder Boetjes stopte kousen, Sander speelde yo-yo, en item zoo Mieke yo-yo, - stond opeens Mt Baveloo op den haard... Maar vader en moeder Boetjes keken ongerust op, want zoo bleek zag Baveloo, en hij scheen zoo overhoop...

- 'Boetjes!... Boetjes!... is hij teruggevonden?' - vroeg hij koortsig.
- 'Wie?' - vroeg Boetjes.
- 'Wel, die verloren gereden koetsier.' - Vader en moeder Boetjes bekeken mekaar - lachten...
- 'Dat was maar in een boek, Mr Pastoor' - zei moeder... 'Dat's maar uitgevonden.' -
- 'O!' - zei Baveloo. 'Dat's gelukkig!' -
- 'Ja!' lachte nu Boetjes zelf en wilde 't goed-

maken... Dat is nu wat ze noemen: een misverstand... Ha ba!' stiet hij er filosofisch bij, 'iedereen kan al 'ns missen, Mr Pastoor.' -

- 'Inderdaad' zei Mr Baveloo en hij zag nu zoo bleek niet meer - noch zoo overhoop... 'Tiens, Boetjes! apropo van misverstand... Ik zie Sander daar yo-yo spelen en item zoo Mieke yo-yo... maar... maar... maar... (en Baveloo zocht zijn woorden en vond ze niet en zei het toen maar op zijn allersimpelste), die eene yo-yo daar, van Sander, dat was voor u, Boetjes; verstaan?... en die andere yo-yo daar, van Mieke, dat was voor u moeder!' - En half desperaat en met zijn twee armen boven zijn hoofd, jammerde Baveloo: 'Maak er dan al een lied des tijds op; dan begrijpen ze u nóg niet!' -

Boetjes leert curieuze dingen...

- ‘'t Is kurieus’ - zei Boetjes, verbaasd dat het zóó kurieus was.
- ‘'t Is kurieus’ - ging Baveloo mee.
- ‘'t Is... kurieus.’

Ze stonden saam, in Boetjes' keuken, bij 't venster; en 't gordijntje hing opgetipt om meer licht; en Boetjes hield in zijn hand een fleschje, een doodgewoon wit fleschje; maar in dit fleschje stond, - kurieus - een miniatuur-Calvarieberg te schouwen, heel uit hout gesneden, berg en kruis, met, juist op hun plaats, de beeldekens, uit eerste-communieprent-

jes geknipt, van O.L. Heer aan 't Kruis; en daarnaast O.L. Vrouw en S. Jan; en Magdalena, op de knieën.

- ‘'t Is kurieus’ - zei Boetjes.
- ‘Ja, 't is kurieus’ - zei Baveloo.
- ‘En hoe krijgen ze 't erin?’ - wilde Boetjes weten.
- ‘Ja, en 't zít er toch in’ - konstateerde Baveloo.
- ‘'t Is... kurieus’ - besloot Boetjes.

Kurieus was het inderdaad. Die kleine Calvarie, zoo netjes, techniek, natuurlijk, artistiek, in malkander gestooten, getimmerd, geplakt en gelijmd; en even zoo netjes en artistiek, doorheen den engen toot, in dit fleschje getooverd, - 't was kurieus; en Boetjes had gelijk te zeggen dat het kurieus was.

- ‘En’ zei Boetjes, en dit was een tweede verbazing, ‘dat heeft me 'ne spitsboef van Merxplas gemaakt... en hij verlapt het me voor twintig centen en twee borrels genever.’
- ‘'t Is voor niets’ - zei Baveloo.
- ‘Ik zou er mijn heel leven op staan kijken’ - zei Boetjes.
- ‘'k Heb thuis zoo ook iets in mijn tuin hangen,’ zei Baveloo, ‘een blauwen bol met goudlichtjes; en ook zóó kurieus!... En hoe 't in malkander zit, - ik kan er geen kop aan krijgen... Zóó kurieus! En 'k zou er ook mijn heel leven op verkijken... Kom eens zien dezen avond.’

- ‘Ik zal er zijn’ - zei Boetjes - hief zijn fleschje vóór zijn oog op naar de zon en liet het licht spelen op het bergje en de drie beeldekens; en:

- ‘'t Is kurieus’ - zei Boetjes.

Boetjes kwam binnen.

- ‘Ha zoo!’ riep Baveloo gul, ‘ge komt mijn bol bekijken!’

Hij stond op, dacht een oogenblik na, zocht in zijn brein: ‘Waar hangt hij ook weer?’ - En, of opeens hem iets inviel, dat hij niet vergeten mocht:

- ‘Boetjes, om er al de kurieuzigheid van te zien, moet ge dien bol plóts bekijken... plóts!... en daarom, sluit uw oogen, en houd ze gesloten, eerlijk gesloten, tot ik zeggen zal: Kijk!’

- ‘Ik geloof’ zei Boetjes met een glimlach ‘dat ge me zélf op 'n fleschje wilt trekken, Mr Pastoor.’

- ‘Boetjes’ zei Baveloo plechtig, ‘als ik u ooit iets serieus en kurieus te toonen en te zeggen heb, dan zal het dezen avond gebeuren. En ik wil u niet op fleschjes trekken... Integendeel...’

- ‘Integendeel?’

- ‘Vooruit!’ zei Baveloo, die één woord te veel gezegd had... ‘Doe uw blaffeturen toe... Goed toe...’

Maar Boetjes betrouwde 't sport nog niet...

- ‘Toe of nie toe?... Wattoeterdattoe?’

- ‘Dattoeterdàttoe!’ - toeterde Baveloo grimmig na. Allo!... De gaten toe!’

Nu sloot Boetjes zijn oogen, kneep ze bewust potdicht, overdreef zelfs, en liet zich als een blinde door Baveloo geleien. En Boetjes trapte voorzichtig, hoofd achterover en kin vooruit, tastte met zijn rechterhand in den donkere vóór zijn gesloten oogen; en Baveloo hield hem vast bij den linkerarm... En twee minuten lang trapte Boetjes aldus voort, - Boetjes meende: in den ronde -, altijd geleid door Baveloo; stampte van tijd tot tijd tegen een stoel, struikelde over een voetmatras; maar hield steeds eerlijk zijn oogen dicht, en vaagde aldoor, met zijn rechterhand, cirkels uit op den donkere vóór zijn gezicht... Een deur ging open...

- ‘Voorzichtig’ zei Baveloo - ‘een trap!’

Boetjes exploreerde het terrein met zijn rechtervoet, voelde den rand van de trede... en nu stond hij op zandgruis, en hoorde windgefluister in bladeren, en frissche lucht waaide over hoofd en hair...

- ‘Ssst!’ zei Baveloo plechtig... ‘Oogen toe!... Blijf staan!... Let op! - Als ik gebieden zal: kijk! - kijk dan plots! plóts zulle!’

Boetjes hield zijn adem in om beter op te letten, en Baveloo, heel langzaam:

- ‘Hokus pokus pakus pas!...’ en kort er op en knak: ‘KIJK’.

Open gingen twee oogen - en Boetjes keek... zag niets!... stond in het stikduistere tuintje van Baveloo.

- ‘'k Zie niets!’ - zei Boetjes, verbaasd.

- ‘Wat!’ - galmde Baveloo, verbaasder!

‘Ziet ge niets?... En die blauwe bol daar, met die goudlichtjes?...’

En zijn rechterarm schreef een grootsch cirkelend gebaar over zijn hoofd heen.

- ‘Ooo!...’ zei Boetjes heel ontgoocheld... ‘Dat?’

- ‘Ja, dàt!’ - deklameerde Baveloo, ‘de starren van God op 't blauwe firmament van God!...’

Daar viel een pooze, laat me zelfs zeggen, lijk in een treurspel, een plechtige pooze... En in den avond stonden die twee mannen daar, met de oogen in de starren omhoog, - stil, te kijken zoo maar... Een heele pooze...

- ‘Kurieus, hé Boetjes?... Kom binnen.’

Ze zaten beiden neer, in de huiselijke kamer; Boetjes zweeg, voelde dat er wat komen ging; en inderdaad, want Baveloo, stilletjes, zoo wat zoekende - en wat melankoliek:

- ‘Wij kunnen niet meer bewonderen, Boetjes! Wij zijn te oud, we zijn geblaseerd... Geblaseerd ja; 't woord bestaat niet in 't Vlaamsch, 't ding wel!

‘Omnia usu vilescunt! Alles slijt bij gebruik en gewoonte. Helaas!

‘'t Zuiverste ding ter wereld is: klaar water! Wij spuwen erin; wij vermaledijden het; wij zeggen: “'t Is voor de kikvorschen!” - Gave God, Boetjes, dat we mee mochten rijden met een karavaan in de Sahara, op een kemel, en drie weken lang varen door de hitte en 't zand en de waterlooze dor-

heid van al dingen, - dan zouden we beginnen te gissen wat water is!

Omnia usu vilescunt!

't Zoetste ding ter wereld is: siroop! En 'ne patissier vindt het flauw om bij te geeuwen! - Hij is geblaseerd!

Omnia usu vilescunt!

't Heiligste ding ter wereld is: O.L. Heer in zijn H. Tabernakel!... En ik weet ergens 'ne koster zitten, - nog niet gestroopt en gehangen - die gemeenschappelijker omgaat met O.L. Heer dan met zijn eigen schoonbroer... Omnia usu vilescunt! Alles slijt met den tijd; en uit gewoonte, we zien geen schoonte... Daar hebt ge 't op rijm; maar 't is even waar...

Apropo, Boetjes, wacht 'ns efkes'...

Baveloo greep een kerkboekje van zijn tafel, bladerde wat en zei:

- 'Luister 'ns, Boetjes, wat in dit ouwe boekje, over zes-, zevenhonderd jaren geschreven, te lezen staat... Navolging van Christus, 4^{e} boek, 1ste hoofdstuk.' - en Baveloo las:

- '*Indien dit aanbiddelijk Sacrament niet gepleegd wierd dan in eene enkele plaats, en maar van eenen enkelen priester in de wereld wierd voorgediend, met welken ijver zouden de menschen zich naar die plaats, naar dien priester niet begeven, om de goddelijke mysteriën bij te wonen*...

Maar nu staat er een kerk met het H. Sakrament ongeveer in elke straat... en omnia usu vilescunt...

Alles slijt met den tijd, en uit gewoonte, we zien geen schoonte; en het H. Sacrament blijft ons meestal onbekend - of omtrent!... Altemaal rijmen, maar vooral: waarheid!...

‘In den beresjit bara... Verstaat ge dat, Boetjes?’

- ‘Neen, Mr Pastoor.’

- ‘Ik ook niet. 't Is Hebreeuwsch; en 't wil zeggen: In den beginne...

‘In den beresjit bara, toen was de wereld schoon... Ach neen! Boetjes! De wereld is altijd even schoon als toen; niet de wereld is veranderd; maar onze oogen zijn er al te gewoon mee, en zooals het hart van den Prediker, ons hart is alles beu.

We zijn geblaseerd, helaas!... en altijd één dag te oud!

Soms toch, Deo gratias! springt de vlam nog eens op; de vlam der bewondering uit de assche van de geblaseerdheid; en dit uur van zielzaligende benedijding gebeurt namelijk, bij voorbeeld, als we daar staan met een fleschje in de handen, dat we van een vagebond kochten voor twintig centen en twee borrels, en waarin een Calvariebergje zit gefutseld ende geknutseld!... En we beschouwen dit fleschje, Boetjes, en over ons komt dat jonge, dat frissche, dat heerlijke gevoel, dat bij den dageraad der schepping over Adam en Eva spoelde, en we murmelen, met lippen van adoratie: 't Is kurieus!’

‘En we zouden er heel ons leven lang op kijken... Is 't niet zoo, Boetjes?’

- ‘'k Weet niet’ - zei Boetjes bedeesd.

- ‘Zoo was het toch, Boetjes... Ten minste, zoo hebt ge 't me gezegd, dezen morgen...

En intusschen ligt daar een heele schepping te wachten op onze bewondering.

Beschouw me de natuur, Boetjes; den gang van de sezoenen. 't Is zóó kurieus!

Beschouw me zon en starren. De zee. Zoo kurieus! Een graspijl is me genoeg; een pier is een pracht, en de leelijkste mensch is een glorie.

Uw ziel! 't Is kurieus. Uw geheugen, waar ge uw souvenirs op filmeert; uw verbeelding, ook 'ne cinema, grootsch en gratis... Etcetera...

Maar: omnia vilescunt. En overvloed van pruimen bederft den prijs van de pruimen. Helaas!

Soms vraag ik me zelf af, Boetjes: zal de wereld nog uit het moeras van haar verblaseering opgeraken?

Jawel, - maar dan moet ze weer kind worden, Boetjes!

Een wijs man gaf me den raad: debes repuerascere! Ge moet opnieuw kind worden! - Dat is zóó waar, Boetjes! Niet alleen kind in de deugd, kind in ouderliefde, kind in Godsbetrouwen, - maar kind ook in de bewondering.

Boetjes, o Boetjes!... wat zag ik u gaarne, een kwartier lang, in 't gras zitten, op een toile-cireeke, met een rateltje in uw hand, een tuttertje in uw

lippen... uw eigen stil-en-stomkijkend op 'ne pier!... Of uw ziel verloren op een zeepballeke!

Want een zeepballeke is zóó kurieus!... en liever dan een auto met zijn honderd kilometers macadam per uur, zie ik 'ne pier, met zijn multiplicatie van twee meters per uur.

Als ge niet wordt zooals kinderen, zult ge nooit in den hemel komen... Dat 's één, Boetjes; en twee: ge zult nooit de schoonheid van de schepping zien.

Maar we zijn allemaal zot. Vrouwen vooral zijn zot. Mannen nog meer. Kinderen zijn wijs. Die kunnen nog bewonderen.

Veronderstel, Boetjes, 'ne mensch, blindgeboren; en ik leid hem op een hoogen berg in de volle zon of in mijn tuintje, 's avonds, en ik zeg hem: “Hokus pokus pakus pas! - KIJK!...”

Heere-God, wat zou die man verbaasd staan te kijken!...

Elken nacht liggen we blind, Boetjes. En elken morgen kraaien de haantjes: Hokus pokus pakus pas!... KIJK!...

En in plaats van verbaasd te zijn om al de goddelijke schoonheid, die in den dageraad weeral voor ons openligt, en te zingen met den dichter:

God! was dit hier zóó schoon!... Dat wist ik niet... we grommelen: Aauw!... we moeten er weeral ui-uit!...

En - dat noemen ze: menschen, Boetjes!’

Baveloo stond op. Op stond Boetjes.

- ‘Boetjes, tot ziens!’ - En hij liet hem uit. Maar Boetjes was nog geen zes stappen ver:

- ‘Hee Boetjes!... Apropo... Kom eens terug.’ Boetjes terug; en Baveloo, simpel-weg:

- ‘Apropo, Boetjes, apropo van dit fleschje met dien Calvarieberg in, kijk eens na, of er in den tijd, lang geleden, en nog al ver van hier, geen andere Calvarieberg lag, een echte, een groote, niet in een fleschje, maar in 't midden van de wereld... niet met een Lieven-Heer uit een papierke geknipt, maar... maar... Enfin!... Ge moet eens nazien... 't Is misschien ook kurieus... Salut, Boetjes!’